

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* för budgetåret 2005 samt 197 motionsyrkanden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag på samtliga punkter. I anslutning till motioner om att högskoleutbildningen skall vara avgiftsfri för svenska studenter föreslår utskottet ett uttalande av riksdagen om att frågan om lagreglering av avgiftsfriheten för svenska studenter skall ingå i direktiven till den utredning om avgiftsfrågan som förbereds i Regeringskansliet. I övrigt avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden. Oppositionspartiernas respektive budgetalternativ redovisas i särskilda yttranden. I bilaga 3 återfinns en översikt av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområdet. I övrigt finns 40 reservationer från ett eller flera partier till förmån för yrkanden på andra punkter än anslagen för 2005.

Utskottets förslag

Ett statsbidrag införs för personalförstärkningar i förskolan. För 2005 anslås 1 miljard kronor till detta. Satsningen på personalförstärkningar i skola och fritidshem – de s.k. Wärnerssonpengarna – fortsätter. Satsningen på utbildning av vuxna liksom kvalificerad yrkesutbildning fortsätter i samma omfattning som föregående år.

I skollagen görs en ändring vad gäller omfattningen av det individuella programmet på gymnasiet. Ändringen innebär att utbildningen från den 1 juli 2006 skall bedrivas i en omfattning som motsvarar heltid. Vidare ändras skollagen så att ersättningen till en fristående skola, när en elev där läser ett program som elevens hemkommun inte anordnar, skall utgå med det belopp som har föreskrivits av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Därtill föreslås att lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat

föräldräinflytande över utvecklingsstörda barns skolgång skall fortsätta att gälla.

Åtta universitet och högskolor återfår en del av de resurser som tillfälligt drogs bort från dem 2002 när de hade svårigheter att rekrytera studenter. Nya medel anslås till Göteborgs universitet för att ta över hantverksskolan Da Capo och till Danshögskolan för att anordna utbildning i nycirkus. Stockholms universitet tillförs medel för isocyanatforskningen i Hässleholm. Kungl. Tekniska högskolan får medel för att ta över Byggdoks bibliotek. Mitthögskolan blir universitet och tillförs 10 miljoner kronor för forskning och forskarutbildning. Högskolan på Gotland får medel för forskning med inriktning mot handel och kultur i Östersjöområdet. Regeringen får bemyndigande att godkänna avtal mellan staten och två landsting om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården.

Centrala studiestödsnämnden tillförs 128 miljoner kronor som skall fördelas till de högskolor som anordnar de s.k. kombinationsutbildningarna. Myndigheten erhåller också 1 miljon kronor för systemutveckling och administration av sådana utbildningar.

Under anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* finns 100 miljoner kronor för forskning. Regeringen avser att göra den närmare fördelningen av dessa medel i den aviserade forskningspropositionen.

Oppositionspartiernas alternativ

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet står fast vid sina respektive förslag till utgiftsram. Moderaternas utgiftsram är högre än regeringens, medan övriga partiers är lägre.

Moderaterna anser, i likhet med Centerpartiet, att ett fristående nationellt kvalitetsinstitut skall byggas upp. För detta ändamål reserverar Moderaterna 150 miljoner kronor. Enligt Moderaterna bör Specialpedagogiska institutet integreras i Skolverket och därför föreslår partiet drygt 270 miljoner kronor till Skolverket utöver regeringens förslag. Den nya Myndigheten för skolutveckling bör avvecklas, något som även Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet instämmer i. Moderaterna vill säkerställa kvaliteten och tillgängligheten i specialskolan och föreslår drygt 116 miljoner kronor mer än regeringen till Specialskolemyndigheten. Ytterligare medel föreslås till produktion av läromedel för elever med funktionshinder. Ett nytt anslag, Barnskola, föreslås om 1 miljard kronor. De vill avveckla de nuvarande anslagen för statligt stöd för utbildning av vuxna och bidrag till kvalificerad yrkesutbildning. I stället föreslår de ett nytt anslag för vuxnas utbildning om drygt 3,5 miljarder kronor. Dit vill de även överföra medel anvisade för folkhögskolan under utgiftsområde 17. Bidragen till organisationer för uppsökande verksamhet bör enligt Moderaterna avvecklas helt.

På högskoleområdet vill Moderaterna tillföra grundutbildningsanslaget drygt 146 miljoner kronor och anslagen till forskning och forskarutbildning

drygt 621 miljoner kronor mer än regeringen. Grundutbildningsanslagen skall fördelas mellan lärosäten med utgångspunkt i studenternas val.

Anslaget 25:80 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* tillförs 180 miljoner kronor i Moderaternas budgetalternativ. De anser att myndigheten inte skall få disponera avgifter på det sätt som regeringen medger eftersom tekniken innebär att man kringgår budgetramen. Deras förslag innebär därför i praktiken en lägre driftram för myndigheten. Vidare reducerar de anslagsramen under 25:85 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* med 6 787 000 kr.

Folkpartiet anser att en nationell skolinspektion skall införas. Till detta ändamål anvisar Folkpartiet 200 miljoner kronor. Anslaget till Skolverket bör minskas med 200 miljoner kronor. I likhet med övriga borgerliga partier anser Folkpartiet att Myndigheten för skolutveckling bör avvecklas. De bidrag som i dag betalas ut till personalförstärkningar i skola och fritidshem respektive förskola skall enligt Folkpartiet endast kunna gå till bidrag för anställning av behöriga lärare, fritidspedagoger och förskollärare. Folkpartiet anvisar 200 miljoner kronor till kvalitetssatsningar i förskolan. Partiet vill minska bidraget till vissa organisationer för uppsökande verksamhet från 50 till 10 miljoner kronor.

På högskoleområdet vill Folkpartiet minska utbyggnadstakten i grundutbildningen med ca 3 000 platser för att frigöra resurser till kvalitetsförstärkningar. Partiet föreslår ett anslag på 70 miljoner kronor till kompletterande utbildning för utländska akademiker. Fakultetsanslagen föreslås öka med 600 miljoner kronor.

Folkpartiet vill anvisa drygt 30 miljoner kronor mindre till anslaget 25:78 *Högskoleverket* än vad regeringen föreslagit. Besparingen avser helt det till verket knutna rådet för högre utbildning.

Under Vetenskapsrådets anslag skall enligt Folkpartiet den utbildningsvetenskapliga forskningen inte ha en egen anslagspost, utan få medel från de övriga ämnesråden.

Kristdemokraterna anser, i likhet med övriga borgerliga partier, att Myndigheten för skolutveckling bör läggas ned. Extra resurser läggs därför på Skolverket för att det skall kunna stärka sin tillsyns- och kvalitetsgranskningsverksamhet. Partiet avsätter dessutom 15 miljoner kronor under en treårsperiod för att stärka arbetet vid de fasta skoldelarna på Ekeskolan och Hällsboskolan. Bidraget till vissa organisationer för uppsökande verksamhet föreslås avskaffas helt.

Kristdemokraterna vill tillföra högskolan 40 miljoner kronor för att öka antalet disputerade lärare. De vill att lärosätena skall få sälja utbildning till studenter från länder utanför EES-området och föreslår ett anslag i budgeten för sådan utbildning.

Kristdemokraterna föreslår en allmän besparing på Högskoleverket på 4,9 miljoner kronor. Vidare vill de avskaffa anslaget 25:83 *Myndigheten för Sveriges näruniversitet* eftersom de anser att lärosätena själva bör driva Nätuniversitetets verksamhet med bistånd av Högskoleverket. De vill också avskaffa

anslaget 25:85 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.*

Kristdemokraterna vill minska anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* med 9 miljoner kronor.

Centerpartiet anser, i likhet med Moderaterna och Folkpartiet, att ett nationellt kvalitetsinstitut skall inrättas. För ett sådant institut avsätts 200 miljoner kronor, samtidigt som anslaget till Skolverket föreslås minska med 70 miljoner kronor. Även Centerpartiet anser, liksom Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, att Myndigheten för skolutveckling bör avvecklas. Enligt Centerpartiet bör de specialdestinerade medlen för Maxtaxa i barnomsorgen, Statligt stöd för utbildning av vuxna liksom Personalförstärkningar i skola och fritidshem överföras direkt till kommunerna via det generella statsbidraget. Bidragen till vissa organisationer för uppsökande verksamhet bör avskaffas helt. Centerpartiet vill stärka kompetensen samt öka insatserna mot läs- och skrivsvårigheter m.m. och avsätter 400 miljoner kronor för detta ändamål. Därtill vill Centerpartiet satsa 50 miljoner kronor utöver regeringens förslag på den kvalificerade yrkesutbildningen.

På högskolans område vill Centerpartiet öka anslagen till forskning och forskarutbildning vid samtliga universitet och högskolor som har vetenskapsområde, och anslagen till forskning vid övriga statliga högskolor. Sammanlagt vill Centerpartiet tillföra drygt 400 miljoner kronor. Partiet vill minska anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* med 67 miljoner kronor.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	5
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	10
Utskottets överväganden	20
1 Inledning	20
Utbildningspolitik.....	21
2 Barnomsorg, skola och vuxenutbildning.....	21
Inledning	21
Resultat.....	21
Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.....	21
Ändringar i skollagen	26
Förlängd försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång.....	26
Anslag för 2005.....	27
25:1 Statens skolverk	27
25:2 Myndigheten för skolutveckling.....	28
25:3 Utveckling av skolväsande och barnomsorg	30
25:4 Specialpedagogiska institutet	31
25:5 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder.....	31
25:6 Specialskolemyndigheten	32
25:7 Särskilda insatser på skolområdet	33
25:8 Sameskolstyrelsen	33
25:9 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	34
25:10 Bidrag till personalförstärkningar i förskola.....	35
25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem	36
25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola	37
25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	38
25:14 Nationellt centrum för flexibelt lärande	38
25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning.....	39
25:16 Bidrag till vissa organisationer för uppsökande verksamhet	40
25:17 Statligt stöd för utbildning av vuxna	41
25:18 Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning	42
25:19 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning.....	42
25:20 Valideringsdelegationen.....	43
25:21 Utveckling av påbyggnadsutbildningar.....	44
Oppositionspartiernas förslag till nya anslag.....	45
Nationell skolpeng.....	46
Nationellt kvalitetsinstitut	47
Översyn av myndigheter under Utbildningsdepartementet	48

Skolor för multihandikappade barn	49
Uppdrag till vissa myndigheter.....	50
Särskilda satsningar i skolan.....	52
Användning av bidraget till personalförstärkningar	53
Behovet av KY	53
Övriga frågor	54
3 Högskoleverksamhet	54
Resultat.....	54
Anslag till universitet och högskolor m.m. för 2005	58
Nytt avtal mellan staten och vissa landsting om samarbete om odontologisk utbildning och forskning m.m.	64
Svenska institutets stipendier.....	65
Framtida ökning av anslagen till grundutbildning	66
Framtida ökning av forskningsanslagen	66
Frågan om avgifter i högskoleutbildningen	68
Dimensionering av vissa lärarutbildningar	69
Utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna	71
Fler fristående högskolor	72
Principer för fördelning av resurser och studieplatser	73
Resurstilldelningssystem för forskning och forskarutbildning	75
Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskoleorterna.....	76
Nya utbildningar	77
Förstärkning av vissa lärosäten och vissa regioner	78
Övriga frågor	84
4 Vissa centrala myndigheter m.m.	84
Inledning.....	84
Resultat.....	85
Anslag 25:78 Högskoleverket.....	87
Anslag 25:79 Verket för högskoleservice	88
Anslag 25:80 Centrala studiestödsnämnden m.m.	88
Anslag 25:81 Överklagandenämnden för studiestöd	90
Anslag 25:82 Internationella programkontoret för utbildningsområdet	90
Anslag 25:83 Myndigheten för Sveriges nätuniversitet.....	91
Anslag 25:84 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	92
Anslag 25:85 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.	92
Inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen m.m.	93
Konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden m.m.	94
Införande av s.k. omvänd straffavgift för Centrala studiestödsnämnden.....	95
F o r s k n i n g s p o l i t i k.....	95
5 Nationella och internationella forskningsresurser m.m.	95

Inledning	95
Resultat.....	96
Anslag m.m.	98
26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	98
26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning.....	100
26:3 Rymdforskning.....	101
26:4 Institutet för rymdfysik.....	102
26:5 Kungl. biblioteket.....	102
26:6 Polarforskningssekreteriatet	103
26:9 Centrala etikprövningsnämnden.....	104
26:10 Regionala etikprövningsnämnder	105
26:11 Särskilda utgifter för forskningsändamål	105
Organisationen för finansiering av medicinsk forskning.....	106
Organisationen för finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning	107
Vissa forskningsområden	108
6 Anslagen inom utgiftsområde 16.....	111
Reservationer	112
1. Nationell skolpeng (punkt 3) – m.....	112
2. Nationell skolpeng (punkt 3) – fp.....	113
3. Nationellt kvalitetsinstitut (punkt 4) – m, fp, c.....	113
4. Översyn av myndighetsstrukturen (punkt 5) – kd	114
5. Översyn av myndighetsstrukturen (punkt 5) – v	115
6. Riksgymnasium för synskadade med multifunktionella handikapp (punkt 6) – m, fp, kd, c	115
7. Återinrättande av statliga specialskolor för multihandikappade (punkt 7) – m, fp, kd, c.....	116
8. Uppdrag till Skolverket (punkt 8) – v, mp.....	116
9. Uppdrag till Skolverket (punkt 8) – fp	117
10. Uppdrag till Skolverket (punkt 8) – kd.....	117
11. Uppdrag till Myndigheten för skolutveckling (punkt 9) – v, mp.....	118
12. Tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen (punkt 10) – fp	118
13. Extraresurser till skolor i krisområden (punkt 11) – fp	119
14. Stärka baskunskaperna i skolan (punkt 12) – c	119
15. Användning av bidragen till personalförstärkningar (punkt 13) – fp	120
16. Behovet av KY-utbildning (punkt 14) – fp, c.....	120
17. Framtida ökning av anslagen till grundutbildning (punkt 17) – fp	121
18. Framtida ökning av fakultetsanslagen (punkt 18) – m, fp, kd	121
19. Framtida ökning av resurserna till forskning (punkt 19) – fp.....	122
20. Avgiftsfrihet för studenter från Sverige och övriga EES- området (punkt 21) – mp	122
21. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES- området (punkt 22) – m, kd	123

22. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES-området (punkt 22, motiveringen) – mp	123
23. Sättet för dimensionering av utbildningen till lärarexamen (punkt 23) – kd	124
24. Utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna (punkt 25) – kd.....	124
25. Fler fristående högskolor (punkt 26) – m, fp, kd	125
26. Fördelning av resurser och studieplatser efter studenternas egna val (punkt 27) – m, fp.....	125
27. Hänsyn till tillgången på bostäder när grundutbildningsresurser fördelas (punkt 28) – kd.....	126
28. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – fp.....	127
29. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – kd	127
30. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – v	128
31. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – c	129
32. Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskoleorterna (punkt 31) – kd	129
33. Utbildning för utländska akademiker (punkt 32) – fp.....	130
34. Universitetsstatus eller vetenskapsområde för vissa högskolor (punkt 34, motiveringen) – m, fp, kd.....	131
35. Inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen m.m. (punkt 38) – fp.....	131
36. Konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden (punkt 39) – fp	132
37. Införande av s.k. omvänd straffavgift för Centrala studiestödsnämnden (punkt 41) – fp.....	132
38. Organisationen för finansiering av medicinsk forskning (punkt 42) – m.....	133
39. Organisationen för finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning (punkt 43) – kd	133
40. Vissa forskningsområden (punkt 44) – m.....	134
Särskilda yttranden	135
1. Avgifter i den svenska högskolan (punkterna 21 och 22) – v.....	135
2. Otillfredsställande dimensionering av lärarutbildningen (punkt 23) – m.....	135
3. Sättet för dimensionering av utbildningen till lärarexamen (punkt 23) – fp.....	136
4. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – fp.....	136
5. Resurstilldelningssystemet för forskning och forskarutbildning (punkt 30) – 1 v	137

6. Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskoleorterna (punkt 31) – v	137
7. Högskoleutbildning i medicinsk fotvård (punkt 33) – kd.....	137
8. Högskoleutbildning i medicinsk fotvård (punkt 33) – v.....	138
9. Deltagande i University of the Arctic (punkt 36) – v	138
10. Konkurrensetsättning av Centrala studiestödsnämnden (punkt 39) – m	138
11. Vissa forskningsområden (punkt 44) – m.....	138
12. Vissa forskningsområden (punkt 44) – mp.....	139
13. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – m	139
14. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – fp	141
15. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – kd	143
16. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – c	145
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag	148
Propositionen	148
Motioner från allmänna motionstiden 2004	149
2. Regeringens lagförslag.....	167
Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)	167
Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång;.....	170
3. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005	171

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Studiernas omfattning inom individuella programmet på gymnasiet

Riksdagen antar regeringens förslag i propositionen 2004/05:1, utg.omr. 16 till lag om ändring i skollagen (1985:1100) med den ändringen att 9 kap. 8 a § skall träda i kraft den 1 februari 2005. Därmed bifaller riksdagen delvis propositionen punkt 1.

2. Om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång

Riksdagen antar regeringens förslag i propositionen 2004/05:1, utg.omr. 16 till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång. Därmed bifaller riksdagen propositionen punkt 2.

3. Nationell skolpeng

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 9,
2004/05:Ub291 yrkande 5,
2004/05:Ub322 yrkande 7 samt
2004/05:Ub390 yrkandena 3, 4 och 7.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (fp)

4. Nationellt kvalitetsinstitut

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub234,
2004/05:Ub258 yrkande 18,
2004/05:Ub322 yrkandena 14 och 15,
2004/05:Ub390 yrkandena 13, 15 och 16 samt
2004/05:Ub477 yrkande 10.

Reservation 3 (m, fp, c)

5. Översyn av myndighetsstrukturen

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub337,
2004/05:Ub471 yrkande 6 samt
2004/05:Ub473 yrkande 46.

Reservation 4 (kd)

Reservation 5 (v)

6. Riksgymnasium för synskadade med multifunktionella handikapp

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub275 yrkande 12.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

7. Återinrättande av statliga specialskolor för multihandikappade

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 12,
2004/05:Ub291 yrkande 2 samt
2004/05:Ub479 yrkande 10.

Reservation 7 (m, fp, kd, c)

8. Uppdrag till Skolverket

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub230 yrkandena 20–22,
2004/05:Ub239,
2004/05:Ub242 yrkande 17 samt
2004/05:Ub480 yrkande 35.

Reservation 8 (v, mp)

Reservation 9 (fp)

Reservation 10 (kd)

9. Uppdrag till Myndigheten för skolutveckling

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub230 yrkande 19.

Reservation 11 (v, mp)

10. Tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub209 yrkande 1.

Reservation 12 (fp)

11. Extraresurser till skolor i krisområden

Riksdagen avslår motion
2004/05:Sf288 yrkande 21.

Reservation 13 (fp)

12. Stärka baskunskaperna i skolan

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub477 yrkande 8.

Reservation 14 (c)

13. Användning av bidragen till personalförstärkningar

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub242 yrkandena 5 och 6.

Reservation 15 (fp)

14. Behovet av KY-utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub275 yrkande 7,
2004/05:Ub381,
2004/05:Ub439 yrkande 2 i denna del samt
2004/05:N414 yrkande 2.

Reservation 16 (fp, c)

15. Fler vuxna i skolan

Riksdagen avslår motion
2004/05:A350 yrkande 11.

16. Skolbesök i riksdagen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub235.

17. Framtida ökning av anslagen till grundutbildning

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub485 yrkande 1.

Reservation 17 (fp)

18. Framtida ökning av fakultetsanslagen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub293 yrkande 19.

Reservation 18 (m, fp, kd)

19. Framtida ökning av resurserna till forskning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub428 och
2004/05:N242 yrkande 4.

Reservation 19 (fp)

20. Forskningsresurser till de fria teologiska högskolorna

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub405.

21. Avgiftsfrihet för studenter från Sverige och övriga EES-området

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om avgiftsfrihet för studenter från Sverige och övriga EES-området. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna
2004/05:Ub289 yrkandena 1 och 2,
2004/05:Ub298,
2004/05:Ub342 och
2004/05:Ub473 yrkande 27.

Reservation 20 (mp)

22. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES-området

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub293 yrkande 28,
2004/05:Ub473 yrkande 28 och
2004/05:So428 yrkande 2.

Reservation 21 (m, kd)

Reservation 22 (mp) – motiveringen

23. Sättet för dimensionering av utbildningen till lärarexamen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub472 yrkande 14.

Reservation 23 (kd)

24. Utökad vidareutbildning i specialpedagogik

Riksdagen avslår motion
2004/05:So520 yrkande 2.

25. Utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna

Riksdagen avslår motion
2004/05:So605 yrkande 12.

Reservation 24 (kd)

26. Fler fristående högskolor

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub293 yrkande 12,
2004/05:Ub378 yrkande 16 och
2004/05:Ub473 yrkande 45.

Reservation 25 (m, fp, kd)

27. Fördelning av resurser och studieplatser efter studenternas egna val

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub293 yrkandena 4 och 10,
2004/05:Ub378 yrkandena 1 och 5,
2004/05:N254 yrkande 13 och
2004/05:N409 yrkande 29.

Reservation 26 (m, fp)

28. Hänsyn till tillgången på bostäder när grundutbildningsresurser fördelas

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub441 yrkande 10,
2004/05:Ub489 och
2004/05:Bo304 yrkande 4.

Reservation 27 (kd)

29. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub276 yrkande 2,
2004/05:Ub334,
2004/05:Ub357,
2004/05:Ub363,
2004/05:Ub378 yrkandena 2 och 18,
2004/05:Ub452 och
2004/05:Ub473 yrkandena 3, 7, 23, 39, 40, 47 och 48.

Reservation 28 (fp)

Reservation 29 (kd)

Reservation 30 (v)

Reservation 31 (c)

30. Resurstilldelningssystem för forskning och forskarutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub222 yrkande 3 och
2004/05:Ub478 yrkandena 1 och 2.

31. Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskolorna

Riksdagen avslår motionerna
 2004/05:Ub251,
 2004/05:Ub312,
 2004/05:Ub396,
 2004/05:Ub433 yrkande 2,
 2004/05:Ub473 yrkande 26,
 2004/05:Ub487 och
 2004/05:N346 yrkande 2.

Reservation 32 (kd)

32. Utbildning för utländska akademiker

Riksdagen avslår motion
 2004/05:Ub209 yrkande 2.

Reservation 33 (fp)

33. Högskoleutbildning i medicinsk fotvård

Riksdagen avslår motionerna
 2004/05:Ub267 och
 2004/05:Ub305.

34. Universitetsstatus eller vetenskapsområde för vissa högskolor

Riksdagen avslår motionerna
 2004/05:Ub222 yrkandena 1 och 2,
 2004/05:Ub252 yrkande 1,
 2004/05:Ub273,
 2004/05:Ub280,
 2004/05:Ub286 yrkande 3,
 2004/05:Ub301,
 2004/05:Ub449 yrkande 1,
 2004/05:Ub453,
 2004/05:T260 yrkande 4 och
 2004/05:N409 yrkande 30.

Reservation 34 (m, fp, kd) – motiveringen

35. Förstärkningar i övrigt av vissa lärosäten och vissa regioner

Riksdagen avslår motionerna
 2004/05:Ub214,
 2004/05:Ub222 yrkandena 4–9,
 2004/05:Ub288 yrkandena 1 och 2,
 2004/05:Ub308,
 2004/05:Ub309,
 2004/05:Ub320,
 2004/05:Ub344,
 2004/05:Ub356,

2004/05:Ub359,
2004/05:Ub369,
2004/05:Ub370,
2004/05:Ub374,
2004/05:Ub379,
2004/05:Ub382,
2004/05:Ub388,
2004/05:Ub394,
2004/05:Ub395,
2004/05:Ub410,
2004/05:Ub433 yrkande 1,
2004/05:Ub434,
2004/05:Ub439 yrkandena 1, 2 i denna del och 3–7,
2004/05:Ub449 yrkande 2,
2004/05:Ub450,
2004/05:Ub451 yrkandena 2–4,
2004/05:Ub482,
2004/05:Ub491,
2004/05:Ub505,
2004/05:T335 yrkande 8,
2004/05:N239 yrkande 4 och
2004/05:N401 yrkande 8.

36. Deltagande i University of the Arctic

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub366.

37. Jämställande av naturskolor med teknikcentrum

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub384 yrkande 5.

38. Inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen m.m.

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub378 yrkandena 8 och 9.

Reservation 35 (fp)

39. Konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub218 och
2004/05:Ub321 yrkande 3.

Reservation 36 (fp)

40. Nedläggning av Centrala studiestödsnämnden

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub290 yrkande 1.

41. Införande av s.k. omvänd straffavgift för Centrala studiestödsnämnden

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub321 yrkande 4.

Reservation 37 (fp)

42. Organisationen för finansiering av medicinsk forskning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub293 yrkande 17 och
2004/05:So596 yrkande 5.

Reservation 38 (m)

43. Organisationen för finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub472 yrkandena 10 och 11.

Reservation 39 (kd)

44. Vissa forskningsområden

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub243,
2004/05:Ub272 yrkandena 1 och 2,
2004/05:Ub293 yrkande 16,
2004/05:Ub327 yrkandena 1–3,
2004/05:Ub349,
2004/05:Ub384 yrkande 4,
2004/05:Ub420 yrkandena 1 och 2,
2004/05:Ub456,
2004/05:Ub459,
2004/05:Ub461,
2004/05:Sf355 yrkande 4,
2004/05:So359 yrkande 4,
2004/05:So617 yrkandena 2 och 3,
2004/05:Kr254 yrkande 2,
2004/05:MJ510 yrkande 8,
2004/05:A321 yrkande 3 och
2004/05:A352 yrkande 4.

Reservation 40 (m)

45. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 samt vissa bemyndiganden

Riksdagen

a) anvisar anslagen under utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* för budgetåret 2005 på det sätt som framgår av bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen

proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16 punkt 10 samt

avslår motionerna

2004/05:Ub258 yrkande 24,

2004/05:Ub293 yrkande 20,

2004/05:Ub348,

2004/05:Ub419 yrkande 2,

2004/05:Ub473 yrkandena 24 och 25,

2004/05:Ub476 yrkandena 1 och 2,

2004/05:Ub480 yrkande 34,

2004/05:Ub481 yrkandena 1 och 2,

2004/05:Ub485 yrkandena 3 och 4 samt

2004/05:So395 yrkande 9.

b) bemyndigar regeringen att, i de delar avtalet innebär ekonomiska åtaganden för staten, godkänna avtal mellan svenska staten och vissa lands-
ting om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk
forskning och utveckling av tandvården. Därmed bifaller riksdagen
proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16 punkt 3.

c) bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:5 *Skol-
utveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder*
besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgif-
ter på högst 10 000 000 kr under 2006 och högst 10 000 000 kr under
2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16
punkt 4.

d) bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:19 *Bidrag
till kvalificerad yrkesutbildning* besluta om bidrag till kvalificerad yrkes-
utbildning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på
högst 755 834 000 kr under 2006 och högst 797 129 000 kr under peri-
oden 2007–2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 ut-
giftsområde 16 punkt 5.

e) bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:21 *Utveckl-
ing av påbyggnadsutbildningar* besluta om bidrag som inklusive tidigare
gjorda åtaganden medför utgifter på högst 275 000 000 kr under 2006
och högst 225 000 000 kr under perioden 2007–2010. Därmed bifaller
riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16 punkt 6.

f) bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* besluta om tilldelning av medel för stipendier på Svenska institutets område som medför utgifter på högst 3 000 000 kr under 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16 punkt 7.

g) bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 410 000 000 kr under 2006, högst 1 480 000 000 kr under 2007, högst 820 000 000 kr under 2008, högst 270 000 000 under 2009 och högst 120 000 000 kr under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16 punkt 8.

h) bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:3 *Rymdforskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 132 000 000 kr under 2006, högst 132 000 000 kr under 2007, högst 132 000 000 kr under 2008, högst 132 000 000 kr under 2009 och högst 132 000 000 kr under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 16 punkt 9.

Stockholm den 30 november 2004

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp)*, Inger Lundberg (s), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd)*, Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta Pålsson (m)*, Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp)*, Sofia Larsen (c)*, Sören Wibe (s), Tobias Billström (m)*, Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s) och Ewa Björling (m)*.

* Har ej deltagit i beslutet under förslagspunkt 45.

Utskottets överväganden

1 Inledning

Riksdagen har den 24 november 2004 beslutat bifalla regeringens förslag att utgiftsramen år 2005 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning skall vara 43 867 639 000 kr (bet. 2004/05: FiU1, rskr. 47).

Utbildningsutskottet behandlar i det följande regeringens förslag i budgetpropositionen för 2005 vad gäller utgiftsområde 16 och motionsyrkanden som direkt eller indirekt berör budgeten för detta utgiftsområde.

Utgiftsområde 16 omfattar politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik. Inledningsvis återger utskottet de mål som riksdagen fastställt för dessa politikområden (bet. 2000/01:UbU1, rskr. 2000/01:99), politikområdenas omfattning samt vissa övergripande resultatredovisningar i årets budgetproposition. Utförligare resultatredovisningar återfinns under de olika avsnitten i detta betänkande.

Målet för *utbildningspolitiken* är att Sverige skall vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa.

Politikområdet Utbildningspolitik omfattar förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning, vuxnas lärande, högskoleverksamhet samt studiestödsverksamhet. I politikområdet ingår även centrala myndigheter inom skol-, högskole- och studiestödsområdet samt medlemsavgifter till Unesco och verksamheten vid Svenska Unescorådet. Huvudmannaskapet för den verksamhet som ingår i politikområdet delas mellan stat, kommun, landsting och enskilda huvudmän. De samlade kostnaderna inom politikområdet uppgår nu till knappt 230 miljarder kronor per år. Av detta täcker statliga anslag ungefär 29 %.

Genom de stora investeringar som gjorts i utbildning har Sverige fått en befolkning med goda kunskaper och hög kompetens. Det visar sig bl.a. i internationella mätningar av baskunskaper, formell utbildning och arbetskraftens kompetensutveckling. Enligt OECD har också Sverige jämfört med andra länder den högsta andelen av arbetskraften i kunskapsintensiva arbeten.

EU:s medlemsstater har lagt fast vissa gemensamma mål för sina utbildningssystem. Här ingår som tre strategiska mål dels bättre kvalitet och effektivitet i utbildningssystemen, dels att underlätta tillträdet för alla till utbildning, dels att öppna utbildningssystemet mot omvärlden. Sverige ligger, utifrån de indikatorer på måloppfyllelse som fastställts på europeisk nivå, väl till avseende alla tre målen.

Målet för *forskningspolitiken* är att Sverige skall vara en ledande forskningsnation, där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet.

Politikområdet Forskningspolitik omfattar anslag till nationell och internationell forskning, infrastruktur för forskning i form av bibliotek, arkiv och datanät, etikprövning samt nationell kontakt- och utvecklingsverksamhet i

förhållande till EU:s forskningssamarbete. Till politikområdet hör Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Vetenskapsrådet, Verket för innovationssystem samt Centrala etikprövningsnämnden och de sex regionala etikprövningsnämnderna, Institutet för rymdfysik, Polarforskningssekreteriatet, Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU, Kungl. biblioteket samt Statens ljud- och bildarkiv. De statliga anslagen inom politikområdet uppgår innevarande budgetår till 5,4 miljarder kronor. Av detta belopp hänförs sig 3,3 miljarder kronor till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Övriga anslag anvisas under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar samt utgiftsområde 24 Näringsliv.

Utöver de statliga insatserna svarar stiftelser och företag för en omfattande finansiering av FoU. Sverige tillhör sammanlagt de länder som satsar störst andel av bruttonationalprodukten på forskning och utvecklingsarbete. Svensk forskning håller därtill hög kvalitet. Under de senaste tio åren har antalet internationellt publicerade vetenskapliga artiklar ökat med 45 %. Sveriges andel av den totala vetenskapliga publiceringen ökade mellan 1981 och 2001 från 1,5 till över 2 %.

Inom EU:s ramprogram för forskning och teknisk utveckling ligger Sverige bland de främsta både vad gäller graden av deltagande och vad gäller återflödet av ekonomiska medel från ramprogrammet. Den koordinerande roll som alltför svenska deltagare åtar sig i projekten är viktig för Sveriges möjlighet att påverka EU-forskningens inriktning.

Utbildningspolitik

2 Barnomsorg, skola och vuxenutbildning

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2005 när det gäller anslag till myndigheter och stöd inom områdena barnomsorg, skola och vuxenutbildning (anslagen 25:1–25:21), samt motioner i anslutning till dessa. Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning för områdena som ges i budgetpropositionen.

Resultat

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Regeringen pekar på att drygt hälften av landets kommuner har tagit initiativ till egna utvärderingar av förskolan i relation till läroplanen. Resultaten av

enkätundersökningarna visar att den pedagogiska kvaliteten i verksamheten är hög och att föräldrarna i hög grad är nöjda med den omsorgsform deras barn deltar i.

Kommunerna skall, enligt skollagen, erbjuda plats i barnomsorgen utan oskäligt dröjsmål, dvs. inom tre till fyra månader från det att anmälan om behov av plats lämnats in. Skolverkets tillsyn visar att kommunernas ekonomi är en påverkande faktor för i vilken utsträckning kommunerna fullgör denna skyldighet. Vissa kommuner erbjuder plats i befintliga barngrupper i stället för att öppna nya avdelningar. Detta kan bidra till större barngrupper. I maj 2003 uppgav knappt 5 % av kommunerna att de inte kunde erbjuda plats till alla barn som så önskade i september samma år. För skolbarnsomsorgen var motsvarande siffra 1,4 %.

Under de senaste decennierna har förskoleverksamheten byggts ut kraftigt. Antalet förskolor ökar medan antalet familjedaghem och öppna förskolor minskar. Antalet inskrivna barn i förskolan har ökat med drygt 18 000 barn till 352 000 barn mellan åren 2002 och 2003. Antalet barn inskrivna i familjedaghem minskade under samma period med 5 000 till knappt 40 000 barn. Kostnaden per inskrivet barn i förskolan ökade år 2002 från året innan med 6,1 % till 91 000 kr.

Den vanligaste gruppstorleken på småbarnsavdelningarna (barn 1–3) ligger i intervallet mellan 14 och 16 barn. I hälften av grupperna fanns mellan 15 och 20 barn. Personaltätheten har minskat något under perioden: från 5,3 till 5,4 barn per årsarbetare. Personaltätheten varierar mellan kommunerna från 6,7 till 3,9 barn per årsarbetare.

Enligt Skolverkets bedömningar kommer behovet av personal i förskolan att öka. En anledning är att befolkningsprognosen anger högre födelsetal än tidigare. Andelen personal inom den kommunala förskolan med pedagogisk högskoleutbildning har samtidigt sjunkit något de senaste åren till ett genomsnitt på 51,4 % år 2002. I fritidshemmen är motsvarande andel 55,7 %.

Antalet barn inom skolbarnsomsorgen ökade från år 2001 till år 2002 bl.a. till följd av avgiftssänkningarna genom införandet av maxtaxan. Mellan år 2002 och år 2003 skedde dock en minskning med ca 9 000 barn till knappt 342 000 barn. Genomsnittskostnaden för ett barn i fritidshem var 29 800 kr år 2002, vilket var en ökning med 4,2 % från året innan.

Gruppstorlekarna i fritidshemmen har minskat under perioden. Den genomsnittliga gruppstorleken var 30,1 barn per grupp under år 2003 jämfört med 34 barn per grupp år 2002. Personaltätheten var i genomsnitt 18,2 barn per årsarbetare under år 2003. Skillnaderna mellan kommunerna var dock stora och varierade mellan 30,5 barn till 9,3 barn per årsarbetare.

Statsbidraget för kvalitetssäkrande åtgärder är kopplat till maxtaxan inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Statsbidraget uppgår till 500 miljoner kronor. Uppföljningen av 2003 års statsbidrag visar att 85 % användes till personalförstärkningar medan 15 % användes till kompetenshöjande åtgärder.

Barn- och ungdomsutbildningen

Läsåret 2003/04 gick drygt 89 000 barn i *förskoleklass*, vilket är 4 000 färre jämfört med läsåret innan. Andelen sexåringar som fanns i förskoleklass detta läsår var 94 %. Andelen femåringar av alla elever i förskoleklass är samma som föregående år, dvs. 1 %.

Totalt återfinns 6 200 eller 7 % av samtliga elever i förskoleklass i enskild verksamhet, fristående skolor eller internationella skolor. I storstäderna går 14 % av samtliga elever i förskoleklass hos enskild anordnare.

Personaltätheten i förskoleklasserna varierar kraftigt mellan kommunerna, från 3,7 till 15,9 årsarbetare per 100 elever. Skillnader finns även mellan kommunala och enskilda anordnare. I kommunala förskoleklasser är personaltätheten 7,8 årsarbetare per 100 elever, i fristående skolor är motsvarande siffra 8,5. Även när det gäller personalens utbildning finns skillnader. I kommunal verksamhet är andelen personal med förskolläraryr utbildning 73 %. Motsvarande andel i de fristående skolorna är 48 %. Det finns dock en större andel personal med grundskolläraryr utbildning i de fristående förskoleklasserna jämfört med de kommunala, 8 % jämfört med 4 %.

Antalet elever i *grundskolan* har sjunkit under senare år. Läsåret 2003/04 uppgick antalet till 1 046 000 elever. Det är 11 000 färre än läsåret innan. Antalet elever beräknas sjunka ytterligare de närmaste åren och för läsåret 2009/10 beräknas elevantalet vara 870 000. Antalet elever i fristående skolor fortsätter att öka. Läsåret 2003/04 gick 67 054 elever i de fristående skolorna. Av samtliga grundskoleelever gick 6,2 % i fristående skolor. De flesta av dessa går i fristående skolor med allmän inriktning, nämligen 44 %. Näst vanligast är friskolor med en speciell pedagogik; 29 % av eleverna går i sådana skolor. 10 % av eleverna går i konfessionella skolor.

Från och med läsåret 2001/02 har alla kommuner haft möjlighet att ansöka om särskilda statsbidrag för personalförstärkningar i förskoleklass, grundskola, särskola, fritidshem och gymnasieskola. Läsåret 2003/04 beviljades 288 av 290 kommuner medel. Skolverkets uppföljning av hur statsbidraget använts visar att ökningen av heltidstjänster inom skola och fritidshem mellan läsåren 2000/01 och 2002/03 var 8 500. Ungefär 5 500 beräknas ha finansierats av det riktade statsbidraget. Huvuddelen av personalförstärkningarna har riktats mot grundskolan, men det är inom särskolan som den pedagogiska personaltätheten har ökat mest.

Antalet lärare i grundskolan ökade med 1 150 läsåret 2003/04 jämfört med året innan. Omräknat till heltidstjänster är ökningen 405 tjänster. Som tidigare nämnts har elevantalet sjunkit något. Detta har också bidragit till att lärartätheten ökat från 7,9 till 8,0 heltidstjänster per 100 elever. Lärartätheten har ökat i de flesta, dock ej i alla, kommuner i landet.

Den totala kostnaden för den kommunala grundskolan beräknas uppgå till 64,2 miljarder kronor under 2003. Till detta kommer kostnader för skolskjuts. Den totala kostnaden för grundskolan beräknas öka med 0,2 % och kostnaden per elev med 1,5 % till 64 700 kr per elev.

Antalet elever i *obligatoriska särskolan* uppgick läsåret 2003/04 till 14 900. Av dessa gick 10 700 elever i grundsärskolan och 4 200 elever i träningsskolan. I grundsärskolan har antalet elever fördubblats. I träningsskolan har elevantalet ökat med 44 %.

I en rapport från Skolverket *Hur särskild får man vara*, 2000, redovisades brist på kompetens och resurser i grundskolan som en förklaring till elevökningen i grundsärskolan. I december 2001 tillsatte regeringen en kommitté (dir. 2001:100) med uppgift att se över utbildningen för elever med utvecklingsstörning. Den s.k. Carlbeckkommittén skulle bl.a. ge förslag till insatser för att säkerställa att det i särskolan endast tas emot elever som skolformen är avsedd för. Kommittén överlämnade i oktober 2004 sitt slutbetänkande *För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning*, SOU 2003:35.

Läsåret 2003/04 gick totalt 703 elever i den *statliga specialskolan*. Elevantalet i specialskolan har konstant minskat de senaste åren. Denna utveckling beräknas fortgå. Totalt fick 896 elever reguljär grundskoleundervisning vid *svenska utlandsskolor*. Av dessa var 77 % statsbidragsberättigade. Antalet grundskoleelever vid de svenska utlandsskolorna har minskat de senaste åren.

Läsåret 2003/04 gick totalt 333 928 elever i *gymnasieskolan*, vilket är en ökning med drygt 11 300 elever jämfört med året innan. Enligt Statistiska centralbyråns prognoser kommer antalet ungdomar i gymnasieålder att fortsätta stiga för att kulminera år 2008. Andelen elever i fristående gymnasieskolor, internationella skolor samt riksinternatskolor är 10,3 % av det totala antalet elever i gymnasieskolan. På ett år har antalet elever i dessa skolor ökat med ca 31 %.

Cirka 36 % av gymnasieeleverna läser på program som i första hand förbereder för vidare studier. På samtliga program är andelen elever som har utländsk bakgrund nästan 16 % medan motsvarande siffra på individuella program är nära 40 %.

Fördelningen mellan kvinnor och män är oförändrat mycket ojämn mellan olika gymnasieprogram. Nästan enbart män återfinns på bygg-, el-, energi-, fordons-, industri- och teknikprogrammen medan barn- och fritidsprogrammet, estetiska programmet, hantverks- samt omvårdnadsprogrammen har en övervägande andel kvinnliga elever. Samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen har en relativt jämn könsfördelning.

Antalet heltidstjänster inom gymnasieskolan var under läsåret ca 27 350, vilket är en ökning med ca 4 % från föregående år. Trenden är att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen har minskat. Lärartätheten har dock ökat de senaste åren.

Den totala kostnaden för den kommunala gymnasieskolan beräknas uppgå till 22,9 miljarder kronor. Jämfört med föregående år är detta en ökning med 1,7 %. Kostnaden per elev uppgår till 77 800 kr, vilket är en ökning med 0,5 %.

Läsåret 2003/04 gick drygt 6 700 elever i *gymnasiesärskolan*, vilket är en ökning med nästan 9 %. Totalt 240 elever gick under samma tid i den reguljära gymnasieskolan vid *svenska utlandsskolor*.

Av de elever som påbörjade gymnasieskolan hösten 1998 fick 73 % slutbetyg inom fyra år, att jämföra med 78 % av nybörjarna 1994.

Läsåret 2002/03 lämnade 81,5 % av eleverna i år 3 gymnasieskolan med slutbetyg. Under senare år har det genomsnittliga betygsresultatet förbättrats. Resultatet varierar dock mellan olika huvudmän och bland olika kommuner. Läsåret 2002/03 var den genomsnittliga betygspoängen för gymnasieskolan 14,0 poäng. Kvinnorna hade 14,7 poäng och männen 13,4 poäng. För elever med utländsk bakgrund var motsvarande siffror 13,6 och 12,6.

Läsåret 2002/03 uppnådde 89,2 % av de elever som fick slutbetyg grundläggande behörighet till högskolan. Av de elever som 2002 fick slutbetyg från gymnasieskolan började 17,8 % direkt i högskolan.

Vuxenutbildning

Under 2003 genomfördes i de flesta kommuner en särskild satsning om 350 miljoner kronor för utbyggnad av en infrastruktur för vuxnas lärande. Myndigheten för skolutveckling som följt upp satsningen, bedömer att kommunerna använt bidraget väl för att utveckla infrastrukturen för vuxnas lärande utifrån de syften som anges i förordningen om statsbidraget.

Läsåret 2002/03 deltog ca 40 000 personer i *grundläggande vuxenutbildning*. De totala kostnaderna för den kommunala vuxenutbildningen under kalenderåret 2003 uppgick till ca 830 miljoner kronor, vilket motsvarar ca 33 500 kr per heltidsstuderande. Svenska som andraspråk, engelska och orienteringskurser var de tre kurser som hade högst antal deltagare. Medelåldern var 36 år och andelen män 36 %.

Den totala kostnaden för *gymnasial vuxenutbildning* var för år 2003 ca 3,8 miljarder kronor.

År 2003 hade Myndigheten för *kvalificerad yrkesutbildning* medel motsvarande 13 000 årsstudieplatser att fördela. Snittkostnaden per utbildningsplats för utbildningar som fick beslut om start under året var 55 400 kr, vilket var en ökning med 2 500 kr sedan föregående år. I alla pågående utbildningar deltog sammanlagt 17 635 studerande. Av de utexaminerade hade 71 % anställning eller eget företag inom ett år efter examen. Detta är en minskning från föregående år med 10 %, främst beroende på den försämrade arbetsmarknaden inom IT och telekom.

Antalet studerande inom *vuxenutbildning för utvecklingsstörda* (särvux) uppgick under läsåret 2003/04 till drygt 4 700 personer. Kostnaden per deltagare har ökat något till drygt 31 000 kr. Medelåldern i vuxenutbildningen för utvecklingsstörda var 38 år.

Totalt studerade runt 44 000 studerande *svenskundervisning för invandrare (sfi)* under läsåret 2002/03, vilket var fler än föregående år.

Statens bidrag till *folkbildningen* uppgick till drygt 2,5 miljarder kronor år 2003. Folkbildningsrådet fördelade drygt 1 280 miljoner kronor till verksamhet inom studieförbunden och drygt 1 220 miljoner kronor till folkhögskolornas verksamhet.

Ändringar i skollagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).

Propositionen

Regeringen föreslår ändringar i skollagen (1985:1100). I 5 kap. 4 b § görs ett tillägg vad gäller individuellt program på gymnasiet. Utbildningen skall, enligt tillägget, bedrivas i en omfattning som motsvarar heltid. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen. Regeringen föreslår vidare att tredje stycket i 9 kap. 8 a § tas bort. Ersättningen till en fristående skola, när en elev där läser ett program som elevens hemkommun inte anordnar, skall därmed alltid utgå med det belopp som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämt, har föreskrivit.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b § samt 9 kap. 8 a §.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 februari 2005 i fråga om 9 kap. 8 a § och i övrigt den 1 juli 2006. Bestämmelserna i 9 kap. 8 a § tillämpas första gången på bidrag för 2005. Bestämmelserna i 5 kap. 4 b § tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2006.

Förlängd försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Regeringen föreslår att lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång, som gäller till utgången av juni 2005, skall fortsätta att gälla t.o.m. utgången av juni 2008.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen antar regeringens förslag.

Anslag för 2005

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag finns i bilaga 3 till detta betänkande.

25:1 Statens skolverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 298 208 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:1 *Statens skolverk* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.
Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).

Propositionen

Skolverkets uppgifter har renodlats och koncentrerats till kvalitetskontroll genom uppföljning och utvärdering samt kvalitetsgranskning och tillsyn. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på utbildningsinspektionen som skall granska kommuner och skolor regelbundet. Skolverket har den 1 november 2003 redovisat en plan över hur inspektionen byggs ut för att omfatta varje kommun och alla skolor vart sjätte år. Skolverket redovisade i januari 2004 ett regeringsuppdrag om att dels ompröva sina rutiner för prövning och inspektion av fristående skolor, dels redovisa en särskild inspektion av sådana skolor med konfessionell inriktning eller motsvarande. Regeringen bedömer att Skolverket lyckats väl med denna uppgift.

Skolväsendets överklagandenämnd har, vidare, förstärkts. Skolverket har dessutom under året vidtagit åtgärder för att ytterligare förbättra den interna styrningen och kontrollen.

Skolverkets anslag tillfördes 15 miljoner kronor från anslag 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* för omstrukturering av verksamheten under 2003. År 2004 återfördes 5 miljoner kronor och ytterligare 10 miljoner kronor återförs år 2005.

Regeringen har beräknat anslaget till 298 208 000 kr. Det föreslagna beloppet innebär en pris- och löneomräkning med 1,15 %.

Motionerna

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 att vissa delar av Skolverkets verksamhet flyttas över till ett fristående nationellt kvalitetsinstitut. Tillsynsverksamhet och tillståndsgivning för skolan bör vara kvar hos Skolverket. Skolverkets kvarvarande verksamhet förs, enligt förslaget, samman med Specialpedagogiska institutets. Moderaterna föreslår därför en höjning av anslaget med 272 623 000 kr.

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 att en ny myndighet tillskapas, vars ansvarsområde är tillsyn och utvärdering av skolväsendet.

Medel för detta kan överföras från Skolverket. Folkpartiet föreslår 200 miljoner kronor mindre till anslaget än regeringen.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 att Myndigheten för skolutveckling läggs ned. I stället bör anslaget till Skolverket öka för att myndigheten skall kunna stärka sin tillsyns- och kvalitetsgranskningsverksamhet. Kristdemokraterna tillför anslaget 50 miljoner kronor.

Även Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub476 yrkande 1 ett nationellt kvalitetsinstitut. Överföring sker bl.a. från anslag 25:1. Centerpartiet minskar därför, i samma motions yrkande 2, anslaget till Skolverket med 70 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna beloppet och avslår motionsyrkanden om andra belopp. Utskottet vill erinra om den tyngdpunkt som finns i Skolverkets nuvarande verksamhet och som ligger på utbildningsinspektionen med syfte att granska kommuner och skolor regelbundet. Av Skolverkets instruktion (SFS 2002:1160) framgår de verksamheter och skolor, förutom det offentliga skolväsendet, som verket har tillsyn över. Skolverket har här att bedöma hur verksamheterna arbetar mot de nationella målen samt kontrollera att nationella krav i skolförfattningar följs. Utskottet ser också positivt på att Skolverket nu utvecklat rutiner och metoder för en förbättrad tillsynsverksamhet avseende fristående skolor.

25:2 Myndigheten för skolutveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 96 278 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* och avslå motioner om andra anslagsbelopp. Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).

Propositionen

Myndigheten för skolutveckling inrättades den 1 mars 2003 efter en ombildning av Statens skolverk. Myndigheten för skolutveckling har i uppgift att stödja den lokala verksamhetsutvecklingen i förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning i syfte att uppnå ökad måluppfyllelse och likvärdighet i utbildningen. Myndigheten ger stöd till det lokala utvecklingsarbetet för förbättrade utbildningsvillkor i segregerade områden. I övrigt skall myndigheten prioritera insatser som avser kvalitet i det pedagogiska arbetet i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, basfärdigheter och jämställdhet i barn- och ungdomsutbildningen samt insatser för att stödja utbildning för vuxna med kort eller ofullständig utbildning. För budgetåret 2003 redovisades en utnyttjad anslagskredit på 743 000 kr. Regeringen föreslår att 200 000 kr förs till anslaget från anslaget 25:84 *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.* för att finansiera samordningen av svenska

skolors deltagande i Unescos nätverk för skolor som arbetar med skolutveckling med internationell inriktning. I 2004 års vårproposition föreslog regeringen en överföring av 750 000 kr till anslaget från utgiftsområde 15 Studiestöd, anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* för att täcka kostnaderna för samordnings- och informationsåtgärder avseende kombinationsutbildningar.

Regeringen har beräknat anslaget till 96 278 000 kr. Beloppet innebär en pris- och löneomräkning med 1,11 %.

Motionerna

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet vill – enligt motionerna 2004/05:Ub419 yrkande 2, 2004/05:Ub258 yrkande 24, 2004/05:Ub485 yrkande 3, 2004/05:Ub480 yrkande 34 och 2004/05:Ub481 yrkande 2 respektive 2004/05:Ub476 yrkande 2 – att Myndigheten för skolutveckling skall läggas ned. Folkpartiet anser att staten inte skall lägga sig i den lokala verksamhetsutvecklingen. Skolutvecklingen kan bedrivas mycket bättre i samspel mellan lärarhögskolorna och skolan. Det bidrar till att höja kvaliteten på utvecklingsarbetet och samtidigt öka lärarhögskolornas kontakt med den dagliga verksamheten. De delar av verksamheten som är av nödvändig servicekaraktär kan överföras till Skolverket. Kristdemokraterna anser likaså att staten inte bör stå för skolutveckling. Utvecklingsarbetet bör i stället ske i kommunerna och på lärarhögskolorna. Myndigheten för skolutveckling bör därför läggas ned. Vissa av verkets uppgifter, såsom t.ex. ansvaret för rektorsutbildningen, kan tas över av Skolverket. Centerpartiet, som anser att ett nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas, vill också att Myndigheten för skolutveckling skall läggas ned.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena. Utskottet ansluter sig till regeringens beräkning vad gäller storleken på anslaget till Myndigheten för skolutveckling.

Utskottet vill framhålla att myndigheten har en mycket viktig roll när det gäller att stimulera den lokala utvecklingen inom förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och insatser för vuxnas lärande. Myndigheten har också i uppgift, enligt regleringsbrevet för 2004, att prioritera insatser som avser kvalitet i det pedagogiska arbetet i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, basfärdigheter, jämställdhet i barn- och ungdomsutbildningen samt insatser för att stödja utbildning för vuxna med kort eller ofullständig utbildning. Utskottet har flera gånger (senast i bet. 2003/04:UbU1 s. 29) uttalat att utskottet finner den nu införda myndighetsstrukturen ändamålsenlig. Den granskande och den kvalitetsbedömande uppgiften förstärks genom Skolverkets nya roll samtidigt som kommuner får stöd i sitt arbete att nå de fastställda målen genom Myndigheten för skolutveckling. Utskottet ser ingen anledning att revidera denna uppfattning.

25:3 Utveckling av skolväsende och barnomsorg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 208 841 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttranden 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).

Propositionen

Anslaget används till att främja utveckling av förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning. Ur anslaget bekostas främst insatser som Myndigheten för skolutveckling vidtar för att stödja och stimulera kommunernas verksamhetsutveckling inom barnomsorg, skola och vuxenutbildning. Stödet avser även verksamhet med annan än kommunal huvudman. En del av anslaget disponeras av Statens skolverk, bl.a. för utveckling av nationella prov.

För att förstärka resurserna till arbetet med skolor i segregerade områden avser regeringen att tillföra anslaget 70 miljoner kronor för år 2006 och 155 miljoner kronor för år 2007. Under 2005 kommer även medel från anslaget att avsättas för regeringens kommande satsning för att öka elevers intresse för och kunskap i matematik, naturvetenskap och teknik.

Regeringen avser att fatta beslut om att vissa förordningar skall upphöra då de ger upphov till onödig detaljreglering och försvårar för Myndigheten för skolutveckling att välja metoder som leder till framgångsrik skolutveckling. Det gäller förordning (SKOLFS 1991:14) om stipendier för den individuellt motiverade fortbildningen för lärare, förordning (SKOLFS 1993:17) om statsbidrag för att främja fortbildningen av lärare för undervisningen i olika ämnen på annat språk än svenska och förordning (SKOLFS 1991:27) om statsbidrag till sommarkurser i teknik för flickor.

Budgetåret 2003 fördes 15 miljoner kronor från anslaget till 25:1 *Statens skolverk* för omstrukturering av verksamheten. År 2004 återfördes 5 miljoner kronor. Regeringen föreslår att 10 miljoner kronor återförs år 2005.

Regeringen har beräknat anslaget till 208 841 000 kr. Beloppet innebär en pris- och löneomräkning med 0,98 %.

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 en sänkning av anslaget med 60 miljoner kronor. Även Kristdemokraterna sänker anslagsbeloppet med 100 miljoner kronor i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2. I motion 2004/05:Ub476 yrkande 2 föreslår Centerpartiet en sänkning av anslagsbeloppet med 50 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens beräkning av anslaget och avstyrker därmed motionsyrkanden om andra anslagsbelopp.

25:4 Specialpedagogiska institutet**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 350 157 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* och avslå motioner om andra anslagsbelopp. Jämför särskilda yttranden 13 (m) och 15 (kd).

Propositionen

Specialpedagogiska institutets uppgift är att ge specialpedagogiskt stöd till kommuner och andra skolhuvudmän som ansvarar för förskola, skola, skolbarnsomsorg, vuxenutbildning och fristående skolor som står under statlig tillsyn. Anslaget får användas för att finansiera kostnader uppkomna under anslag 25:5 *Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder*.

Regeringen har beräknat anslaget till 350 157 000 kr. Beloppet innebär pris- och löneomräkning med 2,95 %.

Motionerna

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 att anslaget avskaffas. Moderaterna föreslår att verksamheten överförs till Skolverket och anslaget 25:1. Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 en ökning av anslaget med 5 miljoner kronor. Kristdemokraterna föreslår att 15 miljoner kronor avsätts till anslaget under en treårsperiod för att stärka arbetet vid de fasta skoldelarna på Ekeskolan och Hällsboskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsbelopp och avstyrker således motionsyrkandena.

25:5 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 23 338 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:5 *Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder* och avslå motioner om andra anslagsbelopp. Jämför särskilt yttrande 13 (m).

Propositionen

Syftet med anslaget är att tillgodose behovet av anpassade läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder. Vid Specialpedagogiska institutet har det inrättats ett läromedelsråd i syfte att förtydliga det statliga ansvaret för läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kr under 2006 och högst 10 000 000 kr under 2007.

Regeringen har beräknat anslaget till 23 338 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,13 %.

Motionen

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 att anslaget tillförs 1 262 000 kr. Anslagsökningen motiveras med att bristen på anpassade läromedel är stor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning och avstyrker därmed motionsyrkandet. Utskottet finner det angeläget att barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder skall ha tillgång till anpassade läromedel för att så långt det är möjligt få samma möjligheter till utbildning som andra i samhället. Liksom regeringen finner utskottet det ändamålsenligt att ansvaret för anpassade läromedel läggs på läromedelsrådet.

Utskottet tillstyrker att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kr under vardera åren 2006 och 2007.

25:6 Specialskolemyndigheten**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 245 569 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:6 *Specialskolemyndigheten* och avslå motioner om andra anslagsbelopp. Jämför särskilt yttrande 13 (m).

Propositionen

Myndigheten består av sex skolenheter. Utbildningen har som mål att ge barn och ungdomar som är döva, dövblindfödda eller hörselskadade en utbildning som är anpassad efter varje barns behov och så långt möjligt motsvarar den utbildning som ges i grundskolan.

Regeringen har beräknat anslaget till 245 569 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,33 %.

Motionen

Moderaterna påför anslaget 116 719 000 kr i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2. Moderaterna anser att det är angeläget att säkerställa hög kvalitet i undervisningen samt vid resurscenter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning och föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet om annat anslagsbelopp.

25:7 Särskilda insatser på skolområdet**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 281 353 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:7 *Särskilda insatser på skolområdet*.

Propositionen

Från anslaget fördelas medel huvudsakligen som bidrag till kommuner för samordnade regionala utbildningsinsatser för elever med funktionshinder och utbildningsinsatser avseende särskild undervisning på sjukhus m.m. enligt förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet samt som bidrag till kommuner för riksrekryterande gymnasieutbildning för bl.a. rörelsehindrade, döva och hörselskadade elever. Den huvudsakliga faktorn som styr anslaget är antalet elever. Regeringen föreslår en tillfällig överföring för budgetåret 2005 om 7,5 miljoner kronor till anslaget 25:4 *Specialpedagogiska institutet* i syfte att bättre tillgodose stödet till elever med funktionshinder.

Regeringen har beräknat anslaget till 281 353 000 kr. Beloppet innebär en pris- och löneomräkning med 3,89 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

25:8 Sameskolstyrelsen**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 32 816 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:8 *Sameskolstylan*.

Propositionen

Myndigheten är styrelse för de sex sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen i den kommunala grundskolan i nio kommuner. Sameskolsty-

relsen får även efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleklass och förskole- och fritidsverksamhet för samiska barn. Intäkterna för verksamheten får delvis disponeras för kostnaderna.

Regeringen har beräknat anslaget till 32 816 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,36 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

25:9 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 3 660 000 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:9 *Maxtaxa i barnomsorgen m.m.* och avslå motioner om andra anslagsbelopp. Jämför särskilda yttranden 14 (fp) och 16 (c).

Propositionen

Anslaget bekostar statsbidrag till de kommuner som har ett system med maxtaxa i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Under anslaget finansieras även det statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder som skall lämnas till de kommuner som tillämpar maxtaxa. Dessutom bekostas Skolverkets kostnader för arbete med administration av rekvisitioner från kommunerna under anslaget liksom den uppföljning av reformens olika delar för vilken Skolverket skall ansvara.

Kompensation till kommunerna för de övriga delarna av reformen maxtaxa och allmän förskola ges genom det generella statsbidraget under utgiftsområde 25, anslag 91:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting*. För den allmänna förskolan är kompensationen 1 200 miljoner kronor, för förskoleverksamhet för barn till arbetslösa är kompensationen 300 miljoner kronor och för barn till föräldralediga 200 miljoner kronor.

Regeringen har beräknat anslaget under 25:9 till 3 660 000 000 kr.

Motionerna

Folkpartiet föreslår 900 000 000 kr mindre än regeringens förslag i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3. Besparingen på anslaget motiveras av den taxeförändring angående barnomsorgsavgifterna som Folkpartiet förespråkar. Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub476 yrkande 2 att hela anslaget överförs till utgiftsområde 25. Centerpartiet föreslår att de specialdestinerade statsbidragen för personalförstärkning i skola och fritidshem, statligt stöd för utbildning av vuxna samt maxtaxa i barnomsorgen förvandlas till generella statsbidrag. Liknande förslag framförs i motion 2004/05:So395 yrkande 9.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens anslagsförslag och avslår motionsyrkandena om andra belopp samt om att överföra statsbidraget till det generella bidraget till kommunerna. Maxtaxan i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg har som främsta syfte att öka tillgängligheten för flera grupper, förbättra barnfamiljernas ekonomi, minska marginaleffekterna samt underlätta arbetskraftsdeltagandet. Det är också viktigt att begränsa avgifternas koppling till barnens närvarotider samt att minska avgiftsskillnaderna mellan kommunerna.

Samtliga kommuner är anslutna till systemet med maxtaxa i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Skillnaderna mellan kommunernas avgifter har utjämnats och barnfamiljer har fått lägre avgifter, vilket bidragit till ett ökat konsumtionsutrymme för denna grupp. Ett flertal kommuner har ingen koppling mellan avgift och barnets närvarotid. Reformens genomslag har således varit stort.

Utskottet har tidigare (jfr bl.a. bet. 2003/04:UbU1 och 2002/03:UbU3) behandlat frågan om specialdestinerade statsbidrag. Utskottet har då uttalat att ansvaret enligt huvudregeln självfallet är decentraliserat till kommunerna och att statens stöd i huvudsak sker genom det allmänna bidraget till kommunerna. Genom specialdestinerade statsbidrag ges dock en möjlighet att tillfälligt stödja kommunerna för angelägna insatser. Balansen mellan det allmänna bidraget och specialdestinerade statsbidrag måste dock upprätthållas. Utskottet har tidigare understrukt vikten av att kommunerna förbereder mottagandet och användandet av bidragen väl samt att kommunerna har en sådan flexibel organisation att det är meningsfullt att ta emot bidraget. Utskottet har också utgått ifrån att regeringen beaktar de erfarenheter som vunnits på olika områden när det gäller planering och användning av sådana bidrag.

25:10 Bidrag till personalförstärkningar i förskola**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 1 000 000 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:10 *Bidrag till personalförstärkningar i förskola* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp) och 16 (c).

Propositionen

Regeringen föreslår, som tidigare aviserats (prop. 2003/04:100), att medel anvisas för ett särskilt statsbidrag till personalförstärkning i förskolan. Förslag om utformningen av bidraget återfinns i förskolepropositionen (prop. 2004/05:11). Stödet syftar till att öka personaltätheten, minska barngruppers storlek samt höja kvaliteten i förskolan. Detta riktade statsbidrag skall möj-

liggöra anställning av 6 000 fler förskollärare, barnskötare och annan personal i förskolan. Bidraget skall vara treårigt och införas i två steg med 1 miljard kronor 2005 och 2 miljarder kronor per år 2006 och 2007. Därefter skall bidraget infogas i det generella statsbidraget och blir då nivåhöjande. Regeringen bedömer att samtliga kommuner kommer att omfattas av bidraget.

Regeringen har beräknat anslaget till 1 000 000 000 kr.

Motionerna

Moderaterna avvisar i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 den riktade satsningen med personalförstärkningar i förskolan. Även Folkpartiet tar i sin motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 bort detta anslag. Folkpartiet föreslår i stället att ett nytt anslag – *Satsning på behöriga lärare, förskollärare och fritidspedagoger* – (i bilaga 3 betecknat som anslag 25:90) tillförs sammanlagt 2 500 miljoner kronor. Folkpartiet föreslår även att 200 miljoner kronor tillförs ett nytt anslag, 25:88 *Kvalitetssatsningar i förskolan*. Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub476 yrkande 2 att anslaget till personalförstärkningar i förskolan överförs till utgiftsområde 25.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens anslagsförslag och avslår motionsyrkandena.

Mer personal är en avgörande faktor för att förbättra förskolans kvalitet och arbetsmiljö. Med mer personal kan barngruppernas storlek minska och förutsättningarna för att barn i behov av särskilt stöd ägnas mer tid kan öka. Utgångspunkten för bidraget bör vara att det skall användas för att öka personaltätheten i förskolan. Personaltätheten skall jämföras med den genomsnittliga personaltätheten i kommunala och enskilda förskolor inom kommunen under åren 2003 och 2004. I sin fördelning av bidraget skall inte kommunen skilja mellan kommunala och enskilda förskolor. Bidragen skall riktas till de förskolor där de gör störst nytta.

Angående yrkanden om specialdestinerade statsbidrag hänvisar utskottet till sitt ställningstagande under anslag 25:9 *Maxtaxa i barnomsorgen m.m.*

25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 1 500 000 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:11 *Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttranden 14 (fp) och 16 (c).

Propositionen

Anslaget avser särskilt statsbidrag riktat till skolsektorn i syfte att öka personaltäckningen i skola och fritidshem (prop. 2000/01:1, utg.omr. 16, bet. UbU1, rskr. 99). Bidraget avser att förbättra förutsättningarna för att höja skolornas resultat i förhållande till mål uttryckta i läroplan och kursplaner genom att tillföra mer personal. Genom satsningen har kommunerna ökat sin personal med sammanlagt 8 500 heltidstjänster.

Regeringen föreslår att 3 000 miljoner kronor överförs från detta anslag till utgiftsområde 25, anslag 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting* år 2005.

För 2003 redovisades ett anslagssparande på 26 356 000 kr. Allt anslags-sparande har dragits in.

Regeringen har beräknat anslaget till 1 500 000 000 kr.

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 att bidraget avskaffas. Folkpartiet anser att de bidrag som i dag betalas ut till personalförstärkningar i skola och fritidshem har bidragit till att höja andelen obehöriga lärare och fritidspedagoger. Folkpartiet föreslår därför ett nytt anslag – *Satsning på behöriga lärare, förskollärare och fritidspedagoger* – och tillför detta anslag 2 500 000 000 kr.

Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub476 yrkande 2 att förevarande anslag tas bort. Samma belopp föreslås i stället överföras till utgiftsområde 25.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens anslagsförslag och avslår motionsyrkandena.

25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 133 522 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:12 *Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola*.

Propositionen

Bidraget används till särskilt verksamhetsstöd till bl.a. vissa riksrekryterande gymnasiala utbildningar och förberedande dansutbildningar, bidrag till riksinternatskolor, statsbidrag till kommuner med s.k. IB-utbildning, statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige, ersättning för kostnader för nordiska elever på gymnasial nivå m.m. Den huvudsakliga faktorn som styr utgifterna på anslaget är antalet elever.

Regeringen har beräknat anslaget till 133 522 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 innebär enbart pris- och löneomräkning med 3,89 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning.

25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 92 796 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:13 *Bidrag till svensk undervisning i utlandet*.

Propositionen

Enligt förordning (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar lämnas statsbidrag för svensk utlandsskola, distansundervisning, kompletterande svensk undervisning och undervisning vid utländsk skola. Anslaget är beroende av elevutvecklingen. Läsåret 2003/04 fanns det 31 svenska utlandsskolor med sammanlagt 1 240 elever i förskoleklass, grund- och gymnasieskola. Regeringen fattade den 2 september 2004 beslut om att antalet elever som skall utgöra underlag för att få statsbidrag till kompletterande svensk undervisning minskas från åtta till fem elever. För budgetåret 2003 redovisades ett anslagssparande på 9 474 000 kr. Allt anslagssparande har dragits in.

Regeringen har beräknat anslaget till 92 796 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 innebär enbart pris- och löneomräkning med 3,89 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning.

25:14 Nationellt centrum för flexibelt lärande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 99 015 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:14 *Nationellt centrum för flexibelt lärande* och avslå motionen om annat anslagsbelopp.

Jämför särskilt yttrande 15 (kd).

Propositionen

Anslaget finansierar verksamheten vid myndigheten Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) och utgifter för utvecklingsprojekt inom kommunernas vuxenutbildning, folkhögskolor och studieförbund samt för utveckling av Folkbildningsnätet. Från anslaget finansieras också utvecklingen av läromedel

för vuxna döva med teckenspråk som första språk i samarbete med Specialpedagogiska institutet.

Myndighetens verksamhetsområde har ändrats mot en tyngdpunkt på utveckling snarare är utbildning. I samband med denna förskjutning har kostnader för personalavveckling uppkommit. Dessa är under åren 2004 och 2005 så stora att myndigheten måste begränsa stödet till projekt i kommuner och folkbildning för att inte överskrida tillgängliga medel.

Regeringen har beräknat anslaget till 99 015 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 0,9 %.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår en neddragning av anslaget med 20 000 000 kr i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning och avstyrker därmed motionsyrkandet.

25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 157 262 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:15 *Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning* och avslå motionen om annat anslagsbelopp.

Jämför särskilt yttrande 15 (kd).

Propositionen

Anslaget finansierar statsbidrag till kompletterande utbildningar enligt *förordning (SFS 2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar, vissa andra skolor samt viss kursverksamhet*. Dessutom utgår medel till Samernas utbildningscentrum och ett resurscentrum för vuxenutbildning vid Högskolan i Jönköping. Vidare ges medel till försöksverksamhet med lärlingsutbildning inom hantverksyrken för vuxna samt till utveckling av svenskundervisning för invandrare samt validering.

Riksdagen anvisade under detta anslag, enligt regeringens förslag i budgetpropositionen för 2004, 3,8 miljoner kronor årligen för en försöksverksamhet med en tvåårig eftergymnasial lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken. Regeringen beslutade i *förordning (2004:167) om statligt stöd till försöksverksamhet med lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken* att Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning skall vara tillsynsmyndighet. Regeringen föreslår därför att 3,8 miljoner kronor fr.o.m. år 2005 överförs till anslaget 25:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning*. Regeringen föreslår vidare att 1,25 miljoner kronor förs över till anslaget

25:56 *Danshögskolan: Grundutbildning*. I syfte att förstärka ungdomspolitiken föreslås att 1 miljon kronor överförs under 2005 och 2006 till utgiftsområde 17.

Regeringen har beräknat anslaget till 157 262 000 kr. Beloppet innebär en pris- och löneomräkning med 3,89 %.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår en neddragning av anslaget med 15 miljoner kronor i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning och avstyrker därmed motionsyrkandet.

25:16 Bidrag till vissa organisationer för uppsökande verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 50 000 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:16 *Bidrag till vissa organisationer för uppsökande verksamhet* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).

Propositionen

Anslaget finansierar bidrag till Företagarnas Riksorganisation, Handikappförbundens samarbetsorgan, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Ledarna, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges fiskares riksförbund och Tjänstemännens Centralorganisation för uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor. Syftet är att stimulera och utveckla uppsökande verksamhet för att på så sätt bredda intresset för studier och utbildning hos vuxna.

Regeringen har beräknat anslaget till 50 000 000 kr. Beloppet är detsamma som för år 2004.

Motionerna

Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår i respektive motioner, 2004/05:Ub419 yrkande 2, 2004/05:Ub481 yrkande 2 och 2004/05:Ub476 yrkande 2, att anslaget tas bort. Folkpartiet vill i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 minska anslaget med 40 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning och avstyrker därmed motionsyrkandena. Utskottet anser, liksom tidigare (jfr bet. 2003/04:UbU1 s. 44), att det är värdefullt att de berörda organisationerna medverkar i arbetet med

att stimulera vuxna till studier. Utskottet finner den uppsökande verksamheten vara en mycket viktig metod för att nå grupper som annars skulle vara svåra att nå och på så sätt bredda intresset för studier och utbildning hos dessa.

25:17 Statligt stöd för utbildning av vuxna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 1 916 797 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:17 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).

Propositionen

Från anslaget finansieras riktat statsbidrag enligt *förordning (2002:398) om statligt stöd för utbildning av vuxna*. Statsbidraget söks av kommunerna årsvis och fördelas av Myndigheten för skolutveckling. Utbetalning sker från Skolverket. Anslaget finansierar även statsbidrag för utveckling av vuxenutbildning för utvecklingsstörda.

Statsbidraget motsvarar kostnaden för ca 46 400 årsstudieplatser i kommunal vuxenutbildning. Statsbidraget är villkorat och bygger på en kommunal motprestation motsvarande ca 82 % av statsbidraget. För år 2004 minskades statsbidraget med 60 miljoner kronor för att finansiera anslaget 25:20 *Valideringsdelegationen*.

Från och med år 2006 skall det riktade statsbidraget till kommunerna inordnas i den kommunala utjämningen under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Regeringen har beräknat anslaget till 1 916 797 000 kr. Beloppet innebär en pris- och löneomräkning med 3,89 %.

Motionerna

I motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 föreslår Moderaterna att anslaget avskaffas och att motsvarande medel, 1 916 797 000 kr, överförs till ett nytt anslag *Vuxnas utbildning*. Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 en neddragning av beloppet med 900 000 000 kr. Även Kristdemokraterna föreslår att anslagsbeloppet sänks med 175 000 000 kr. Centerpartiet föreslår i sin motion 2004/05:Ub476 yrkande 2 att anslagsbeloppet överförs till utgiftsområde 25.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsberäkning och avstyrker motionsyrkandena. Utskottet avvisar nu liksom tidigare en förändring av anslagsstrukturen. Det finns enligt utskottet inte någon anledning till ett gemensamt anslag

för vuxenutbildning, då de nuvarande anslagen finansierar verksamheter av olika karaktär. Utskottet erinrar om att det riktade statsbidraget fr.o.m. år 2006 skall inordnas i den kommunala utjämningen under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

25:18 Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 18 905 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:18 *Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning*.

Propositionen

Anslaget finansierar verksamheten vid Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Myndigheten har ett övergripande ansvar för denna utbildning, vilket innebär att den bl.a. har att besluta om statsbidrag eller särskilda medel till den som anordnar en sådan utbildning, har ett övergripande nationellt planeringsansvar, skall följa upp den kvalificerade yrkesutbildningen och säkerställa dess kvalitet, främja utvecklingen samt informera och sprida kunskap om den kvalificerade yrkesutbildningen.

Regeringen har beräknat anslaget till 18 905 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,57 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

25:19 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 793 181 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* och avslå motioner om andra anslagsbelopp.

Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp) och 16(c).

Propositionen

Anslaget finansierar statsbidrag till anordnare av kvalificerad yrkesutbildning (KY) samt kostnader för personskadeförsäkring för studerande. Utgifterna påverkas främst av antalet genomförda och utnyttjade utbildningsplatser samt utbildningarnas inriktning. Från och med år 2005 finansieras genom anslaget dessutom utgifterna för en tvåårig eftergymnasial lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken enligt förordning (2004:167).

Regeringen föreslår under punkt 5 att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning*

besluta om bidrag till kvalificerad yrkesutbildning som inklusive åtaganden medför utgifter på högst 755 834 000 kr under 2006 och högst 797 129 000 kr under perioden 2007–2010.

Regeringen har beräknat anslaget till 793 181 000 kr.

Motionerna

I motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 föreslår Moderaterna att anslaget tas bort. Partiet inför ett nytt anslag *Vuxnas lärande* (se anslag 25:17 ovan). Detta föreslagna anslag skall ge utrymme för en kraftig ökning av antalet platser inom KY-utbildningen, skriver Moderaterna. Folkpartiet anser i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 att det finns ett stort behov av personer med kvalificerad yrkesutbildning och föreslår en ökning av anslaget med 100 000 000 kr. Även Centerpartiet föreslår en ökning av anslaget med 50 000 000 kr i motion 2004/05:Ub476 yrkande 2. Centerpartiet vill öka antalet platser på den kvalificerade yrkesutbildningen för att tillgodose näringslivets efterfrågan på utbildad arbetskraft.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsbelopp och avstyrker därmed motionsyrkanden om andra belopp.

Den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) har varit framgångsrik i att utbilda kvalificerad arbetskraft. Andelen examinerade som får arbete direkt i anslutning till sin utbildning är stor. Det finns en fortsatt stark efterfrågan från arbetslivet på nya utbildningar. De föreslagna medlen för år 2005 bör, enligt regeringens bedömning, innebära att verksamheten blir av ungefär samma omfattning som tidigare. Utskottet stöder regeringens förslag att inte utöka omfattningen av den kvalificerade utbildningen, men anser liksom tidigare att utbildningen på sikt bör stärkas.

Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 25:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* besluta om bidrag till kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 755 834 000 kr under 2006 och högst 797 129 000 kr under perioden 2007–2010.

25:20 Valideringsdelegationen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 15 261 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:20 *Valideringsdelegationen* och avslå motionen om annat anslagsbelopp. Jämför särskilt yttrande 15 (kd).

Propositionen

Anslaget finansierar verksamheten vid Valideringsdelegationen.

Valideringsdelegationen inrättades den 1 januari 2004 för en fyraårsperiod. Delegationens uppgift är bl.a. att i samverkan med arbetslivet och utbildningssektorn utveckla valideringsinsatser, att stödja och stärka etablerandet av ändamålsenliga samarbetsformer för validering samt att initiera och genomföra utvecklingsinsatser för personal inom valideringsverksamhet. Valideringsdelegationen skall, vidare, aktivt utforma och aktivt sprida information om validering och följa upp utvecklingen av valideringsverksamhet och säkerställa dess kvalitet. Delegationen skall dessutom lämna förslag om vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa valideringsverksamhet efter fyraårsperiodens slut.

Regeringen har beräknat anslaget till 15 261 000 kr.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 att anslaget tas bort. Kristdemokraterna är kritiska till inrättandet av myndigheten och anser att både Centrum för flexibelt lärande och Valideringsdelegationen bör föras in under Högskoleverkets uppdrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens anslagsförslag och avstyrker därmed motionsyrkandet. Utskottet är positivt till inrättandet av en särskild valideringsdelegation. Det är angeläget både för den enskilde och för samhället att ta till vara människors reella kunskap.

25:21 Utveckling av påbyggnadsutbildningar**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 125 000 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:21 *Utveckling av påbyggnadsutbildningar* och avslå motioner om andra anslagsbelopp. Bemyndigande bör också ges regeringen att besluta om utgifter på högst 275 000 000 kr under 2006 och högst 225 000 000 kr under 2007–2010.

Propositionen

Det föreslagna anslaget till utveckling av påbyggnadsutbildningar är nytt. Anslaget finansierar sådan tidigare påbyggnadsutbildning som övergår i annan statligt finansierad utbildningsform såsom kvalificerad yrkesutbildning, högskola, folkhögskola, viss statligt finansierad påbyggnadsutbildning samt kompletterande utbildning. Anslaget skall finnas under en övergångsperiod

tills en slutlig avstämning sker mellan överförda belopp och överförd utbildningskapacitet.

I budgetpropositionen för år 2004 (prop. 2003/04:1) föreslog regeringen att de statligt reglerade interkommunala ersättningarna för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar skulle avvecklas. Staten övertar därmed ansvaret för och finansieringen av vissa påbyggnadsutbildningar från kommunerna och överför dem till andra utbildningsformer med statligt kostnadsanslag.

Regeringen föreslår att 125 miljoner kronor överförs år 2005 och 250 miljoner kronor överförs år 2006 från utgiftsområde 25 Allmänna bidrag anslag 48:1 *Kommunalt utjämningsbidrag* till detta nya anslag.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:21 *Utveckling av påbyggnadsutbildningar* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 275 000 000 kr under år 2006 och högst 225 000 000 kr under perioden 2007–2010.

Regeringen har beräknat anslaget till 125 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

Utskottet föreslår att riksdagen också ger regeringen det begärda bemyndigandet.

Oppositionspartiernas förslag till nya anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionärernas förslag till nya anslag.

Motionerna

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 ett nytt anslag *Nationellt kvalitetsinstitut* (i bilaga 3 betecknat 25:86). Detta anslag tillförs 150 000 000 kr. En nödvändig åtgärd för att lyfta kvaliteten i skolan är att uppföljning och utvärdering förbättras och blir mer tillgänglig för elever, föräldrar och personal, skriver motionärerna. Vissa delar av Skolverkets verksamhet föreslås överflyttas till det nationella kvalitetsinstitutet. Moderaterna föreslår vidare att 1 000 000 000 kr tillförs anslaget *Barnskola* (i bilaga 3 betecknat 25:87). Förslaget innebär en kostnadsfri barnskola för barn i åldern 2 till 6 år. Förslaget utgår från en allmän icke-obligatorisk barnskola med pedagogiskt innehåll, där barnen får lära sig grunderna i att läsa, räkna och skriva. Moderaterna föreslår dessutom ett nytt anslag *Vuxnas utbildning* (i bilaga 3 betecknat 25:92), vilket tillförs 3 609 978 000 kr. Till anslaget förs medel från anslagen 25:17 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* och 26:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* samt medel för folkhögskoleplatser under utgiftsområde 17. Anslaget rymmer Kunskapslyftet samt KY-utbildningar.

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 200 000 000 kr till anslaget *Nationellt kvalitetsinstitut*. En ny myndighet bör tillskapas, med ansvar för tillsyn och utvärdering av skolan, skriver Folkpartiet. Folkpartiet föreslår 200 miljoner kronor till anslaget *Kvalitetssatsningar förskolan* (i bilaga 3 betecknat 25:88). Barn med utländsk bakgrund skall sökas upp och erbjudas avgiftsfri språkförskola. Folkpartiet föreslår också 2 500 000 000 kr till anslaget *Satsning på behöriga lärare, förskollärare och fritidspedagoger* (i bilaga 3 betecknat 25:90) samt 100 000 000 kr till *Läringsutbildning* (i bilaga 3 betecknat 25:91). Folkpartiet vill starta en ny företagsanknuten läringsutbildning där företagen delvis kan få ersättning för att de tar emot lärlingar.

I motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 tillför Kristdemokraterna anslaget *Läringsutbildning* 10 miljoner kronor. Kristdemokraterna vill att lärlingsutbildning skapas inom ramen för ett eget nationellt program, nära knutet till det lokala näringslivet. Dessutom tillför Kristdemokraterna anslaget *Yrkeshögskola* (i bilaga 3 betecknat 25:93) 10 000 000 kr.

Även Centerpartiet förespråkar i motion 2004/05:Ub476 yrkandena 1 och 2 ett nationellt kvalitetsinstitut, och tillför detta 200 000 000 kr. Centerpartiet tillför även anslaget *Läs- och skrivutveckling* (i bilaga 3 betecknat 25:89) 400 000 000 kr. Centerpartiet vill genomföra en särskild satsning innefattande bl.a. program för matematik och läs- och skrivutveckling från förskolan och genom hela grundskolan. Till detta har Centerpartiet avsatt totalt 1 200 miljoner kronor den kommande treårsperioden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena om nya anslag.

Nationell skolpeng

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om införande av nationell skolpeng.

Jämför reservationerna 1 (m) och 2 (fp).

Motionerna och utskottets ställningstagande

I motion 2004/05:Ub322 yrkande 7 framför Moderaterna att en nationell skolpeng bör införas. Genom denna kan elever och föräldrar själva styra vem som skall få utbildningsuppdraget. Moderaterna anför vidare i motion 2004/05:Ub390 yrkande 3 att finansieringsansvaret för skolan bör flyttas från kommunerna till staten. Pengarna skall följa eleven till vald skola, vilket ger skolledningen möjlighet att lägga skolans pengar där de gör störst nytta. I samma motions yrkande 4 föreslås att en parlamentarisk utredning om nationell skolpeng tillsätts. Nationell skolpeng bör, enligt yrkande 7, även gälla elever i särskolan. Krav på en nationell individualiserad skolpeng för special-

skolans elever framförs även i motion 2004/05:Ub291 yrkande 5. Från år 2006 anslår därför Moderaterna 300 miljoner kronor i nya resurser för att skapa valfrihet för elever med funktionshinder. Folkpartiet framför i motion 2004/05:Ub258 yrkande 9 att en nationell skolpeng bör införas, som även tar hänsyn till elever i behov av särskilt stöd. En fjärdedel av den nationella skolpengen bör, enligt motionsyrkandet, öronmärkas till elever i behov av särskilt stöd.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare avstyrkt motsvarande motionsyrkanden vid ett flertal tillfällen, senast under våren 2004 (bet. 2003/04:UbU6). Utskottet har ingen annan uppfattning nu. En nationell skolpeng ger inte de grundläggande förutsättningarna för att kraven på en likvärdig skola av hög kvalitet för alla elever skall kunna uppfyllas.

Nationellt kvalitetsinstitut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om nationellt kvalitetsinstitut.

Jämför *reservation 3 (m, fp, c)*.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:Ub234 ett fristående kvalitetsinstitut. Samma krav framför Moderaterna även i motion 2004/05:Ub322 yrkande 15. Ett nationellt kvalitetsinstitut bör, anser motionärerna, regelbundet granska undervisningskvaliteten och resultaten vid varje skola, såväl fristående som kommunala. I samma motions yrkande 14 anför angående kvalitetsgranskning av skolor, att kontinuerlig och allmänt tillgänglig information om skolors resultat, kvalitet och utveckling behövs för att alla elever och föräldrar skall få förutsättningar att välja skola på lika villkor, oavsett bostadsort. Även i motion 2004/05:Ub390 framför Moderaterna samma uppfattning angående nationellt kvalitetsinstitut (yrkande 15), vikten av kontinuerlig utvärdering av skolor (yrkande 13) samt att denna utvärdering skall vara lika oavsett huvudman eller inriktning (yrkande 16).

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub258 yrkande 18 att en nationell skolinspektion skall inrättas.

Centerpartiet framför i motion 2004/05:Ub477 yrkande 10 att ett nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas i syfte att ge kommunerna stöd i kvalitetsarbetet. Detta institut bör ersätta Utvecklingsmyndigheten, menar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om den tyngdpunkt som finns i Skolverkets nuvarande verksamhet och som ligger på utbildningsinspektionen med syfte att granska kommuner och skolor regelbundet.

Av Skolverkets instruktion (SFS 2002:1160) framgår de verksamheter och skolor, förutom det offentliga skolväsendet, som verket har tillsyn över. Skol-

verket har här att bedöma hur verksamheterna arbetar mot de nationella målen samt kontrollera att nationella krav i skolförfattningar följs.

Skolverket har den 1 november 2003 redovisat en plan över hur inspektionen byggs ut. Inspektionsverksamheten planeras att vara fullt utbyggd under år 2005, och fr.o.m. detta år kommer inspektionerna att omfatta i genomsnitt 50 kommuner och 1 000 skolor per år. Med denna kapacitet kommer, enligt Skolverkets beräkningar, Sveriges alla 5 800 kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor att vara inspekterade runt halvårsskiftet 2009.

Skolverket fick i regleringsbrevet för år 2004 i uppdrag att i lägesbedömningen till regeringen lämna förslag till områden som Skolverket genom sin utbildningsinspektion avser att särskilt uppmärksamma under år 2005. I Skolverkets lägesbedömning 2004 (dnr 2004:622) gjordes bedömningen att fördjupade analyser kommer att göras avseende arbetssätt och arbetsformer samt arbetet med individanpassning, individuella studieplaner och åtgärdsprogram i den pedagogiska praktiken. Elever i behov av särskilt stöd kommer att sättas i fokus. Fördjupade redovisningar kommer att lämnas när det gäller bedömning och betygssättning samt styrning, ledning och kvalitetsarbete i skolor och förvaltningar. Dessutom kommer intresset att riktas dels mot hur skolorna fungerar med avseende på rektorernas ansvar, befogenheter och funktion, dels på vilket stöd skolledningarna får i sitt arbete. Särskild uppmärksamhet kommer därtill att ägnas kommuner med stor andel obehöriga lärare.

Utskottet vill också påminna om det av Skolverket i januari 2004 redovisade regeringsuppdraget om att dels utveckla och skärpa sina rutiner för prövning och inspektion av fristående skolor, dels redovisa en särskild inspektion av sådana skolor med konfessionell inriktning eller motsvarande.

Översyn av myndigheter under Utbildningsdepartementet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om översyn av myndigheterna under Utbildningsdepartementet.

Jämför *reservationerna 4 (kd) och 5 (v)*.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Vänsterpartiet anför i motion 2004/05:Ub337 att en översyn av myndigheterna under Utbildningsdepartementet bör göras i syfte att genomföra en sammanlagning av dessa, dels för att få en ökad effektivitet dels för att få en enklare och tydligare myndighetsstruktur. Kristdemokraterna förespråkar i motion 2004/05:Ub473 yrkande 46 en renodling av myndighetsstrukturen och pekar bl.a. på samordningsvinster vad gäller kostnader för administration. Kristdemokraterna är kritiska mot inrättande av Valideringsdelegationen. I motion 2004/05:Ub471 yrkande 6 anför att Valideringsdelegationens arbete sker i lokaler hos Centrum för flexibelt lärande (CFL) avdelning i Norrkö-

ping. Enligt motionärerna hade det varit lämpligare om delegationen inrättats som en avdelning inom CFL.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare uttalat att det delar regeringens uppfattning att det är angeläget med en särskild myndighet för valideringsfrågor.

Utskottet erinrar också om den av regeringen i januari 2003 tillsatta parlamentariska kommittén, Ansvarskommittén, med uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsorganisationen. Uppdraget avser både relationen mellan staten, landstingen och kommunerna och relationen mellan regeringen och myndigheterna. Ansvarskommittén har också, enligt tilläggsdirektiven (dir. 2004:93) i uppgift att se över den statliga styrningen av samhällsorganisationen, både relationen mellan regeringen och de statliga myndigheterna och mellan staten och den kommunala nivån.

Skolor för multihandikappade barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden angående riksgymnasium för synskadade med multifunktionella handikapp. Riksdagen bör också avslå motionsyrkanden om återinrättande av statliga specialskolor för multihandikappade.

Jämför reservationerna 6 (m, fp, kd, c) och 7 (m, fp, kd, c).

Motionerna och utskottets ställningstagande

I ett flertal motioner anförs att de statliga **specialskolorna för multihandikappade barn**, bl.a. Ekeskolan och Hällsboskolan, måste återinrättas. I motion 2004/05:Ub291 yrkande 2 skriver Moderaterna att statens huvudmannaskap för specialskolorna bör kvarstå och att staten har ett särskilt ansvar för skolan för elever med funktionshinder. Folkpartiet pekar i sin motion 2004/05:Ub258 yrkande 12 på att dessa alternativ måste återskapas. Denna reform är kostnadsneutral, hävdar man. Också Kristdemokraterna är i motion 2004/05:Ub479 yrkande 10 kritiska till nedläggningen av de fasta skoldelarna. Detta kan innebära att många elever med multihandikapp inte kommer att få den hjälp de behöver. En omprövning av visstidsvistelse innebär också en osäkerhet för eleverna, menar motionärerna.

I motion 2004/05:Ub275 yrkande 12 anför Centerpartiet att ett nytt **riks-gymnasium för blindade och synskadade barn med funktionshinder** bör inrättas. Motionärerna påpekar att det i dag saknas tillräckligt bra möjligheter för dessa barn att studera vidare efter grundskolan och att också de har rätt att kunna gå vidare i sin utbildning och utvecklas i sin egen takt, oavsett ålder.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Riksdagen beslutade hösten 1999 att elever med synskada respektive grav språkstörning inte längre skulle tillhöra den statliga specialskolans målgrupp (prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4, rskr. 14). Beslutet innebar att

riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag om en successiv avveckling av de fasta skoldelarna vid de statliga riksskolorna Ekeskolan i Örebro och Hällsboskolan i Sigtuna och en samtidig utbyggnad av resurscenterverksamheten vid skolorna. Frågan om omprövning av nämnda beslut har återkommande behandlats av utskottet, senast under förra riksmötet (bet. 2003/04:UbU1 och bet. 2003/04:UbU10). Utskottet finner inte heller nu skäl för riksdagen att ändra sitt tidigare ställningstagande.

I november 2002 överlämnade den av regeringen tillsatte utredaren betänkandet *Visstidsutbildning vid statliga resurscenter* (SOU 2002:106). Visstidsutbildning ges i dag vid Ekeskolan i Örebro, för elever med synskada och ytterligare funktionshinder, och Hällsboskolan i Sigtuna, för elever med grav språkstörning. Dessa tidigare specialskolor är i dag resurscenter inom Specialpedagogiska institutet.

Syftet med vistidsutbildningen är att ge eleverna en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och att ge förutsättningar för en fortsatt utbildning i hemskolan eller hemkommunen. De elever som undervisas vid resurscenter är fortfarande elever i sina hemkommuner. Utbildningen skall fortgå så länge som elevens behov kräver det och det inte finns förutsättningar att anordna utbildning av motsvarande kvalitet i hemkommunen eller hemskolan. Elevens vårdnadshavare får ansöka om plats vid ett resurscenter. Av budgetpropositionen framgår att regeringen anser att det är viktigt att resurscenter har ett tydligt ansvar och en tydlig roll när det gäller elever med funktionshinder.

Visstidsutbildningen vid Ekeskolan och Hällsboskolan regleras i förordning (2004:203) om vistidsutbildning vid särskilda resurscenter.

Frågan om en riksgymnasieverksamhet för synskadade elever med flerfunktionshinder har avslagits av riksdagen vid ett flertal tillfällen sedan hösten 1999 (senast i bet. 2003/04:UbU10). Utskottet anser nu liksom då att det naturliga alternativet för dessa elever är den reguljära gymnasiesärskolan eller gymnasieskolan på hemorten eller inom samverkansområdet.

Uppdrag till vissa myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden angående uppdrag till Skolverket, Myndigheten för skolutveckling samt om tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen.

Jämför reservationerna 8 (v, mp), 9 (fp), 10 (kd), 11 (v, mp) samt 12 (fp).

Motionerna och utskottets ställningstagande

Folkpartiet skriver i motion 2004/05:Ub242 yrkande 17 att **Skolverket** aktivt bör utvärdera rektorernas möjligheter att vara pedagogiska ledare. Skolverket bör under sina tillsynsinspektioner, menar motionärerna, utvärdera att rektor

tillåts vara pedagogisk ledare. Kristdemokraterna anser att det är nödvändigt att satsa mer på nationell tillsyn och granskning samt att öka statens ansvarstagande för en likvärdig utbildning över hela landet. I motion 2004/05:Ub480 yrkande 35 framför Kristdemokraterna att ökade resurser därför bör läggas till Skolverket. Myndigheten bör också få tydliga direktiv om att granskningen skall vara lika för alla skolor oavsett huvudman. Miljöpartiet skriver i motion 2004/05:Ub230 yrkande 20 att Skolverket bör få i uppdrag att utvärdera läromedel ur både ett genus- och ett HBT-perspektiv. I samma motions yrkande 21 föreslår partiet att Skolverket ges i uppdrag att undersöka möjligheter att öka andelen män som arbetar inom skolan i enlighet med vad som anförs i motionen. I yrkande 22 begär Miljöpartiet att Skolverket får i uppdrag att utarbeta riktlinjer för att säkerställa kompetens i HBT-frågor för anställda inom utbildningsväsendet. Motion 2004/05:Ub239 (m) tar upp frågan om obehöriga lärares anställning i skolor och anför att Skolverket måste inspektera hur skollagstiftningen efterlevs i detta hänseende.

Miljöpartiet anför i motion 2004/05:Ub230 yrkande 19 att **Myndigheten för skolutveckling** ges ett uppdrag rörande genuskunskap i skolans och förskolans pedagogik. Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub209 yrkande 1 tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet erinrar om att Skolverket genom sin utbildningsinspektion under år 2005 avser att särskilt uppmärksamma bl.a. lärarnas kompetens i inspekterade kommuner. Särskild uppmärksamhet kommer därvid att ägnas kommuner med stor andel lärare som saknar lärarbehörighet.

Myndigheten för skolutveckling skall bl.a. prioritera insatser som avser jämställdhet i barn- och ungdomsutbildningen. För att ytterligare stödja utvecklingen av jämställdhetsarbete i skolan planerar Myndigheten för skolutveckling att bl.a. under läsåret 2004/05 anordna regionala mötesplatser för genuspedagoger, mediepedagoger samt lärare och annan skolpersonal. Sedan år 2002 finns därtill särskilda medel avsatta för att utbilda pedagogiska resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap. Målet har varit att det år 2004 skall finnas minst en sådan resursperson i varje kommun. Utbildningen bedrivs på uppdrag av Myndigheten för skolutveckling av de nationella värdegrundscentrum vid Göteborgs och Umeå universitet. Utbildningen omfattar såväl förskolan som grund- och gymnasieskolan. I detta sammanhang vill utskottet också påminna om den av regeringen år 2003 tillsatta jämställdhetsdelegationen (dir. 2003:101) med syfte att uppmärksamma, intensifiera och utveckla arbetet med jämställdhet mellan könen i förskolan.

Särskilda satsningar i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om extraresurser till skolor i krisområden samt särskilda satsningar för att stärka baskunskaperna i skolan.

Jämför reservationerna 13 (fp) och 14 (c).

Motionerna och utskottets ställningstagande

Folkpartiet framför i motion 2004/05:Sf288 yrkande 21 betydelsen av en reformerad skola med tydligare krav och mål för kampen mot utanförskapet samt behovet av att kanalisera extraresurser och riskkapital till skolorna i sociala krisområden. Folkpartiet anser att skolan bör finansieras med hjälp av en nationell skolpeng. En del av denna skall, enligt förslaget, vara lika för alla elever, medan en del skall kunna riktas till de elever som behöver särskilt stöd. Skolor som får extra resurser kan genom att erbjuda högre lärarlöner rusta upp lokaler m.m. bli s.k. magnetskolor, som lockar människor att bosätta sig i utsatta områden. På detta sätt kan segregationen brytas. Centerpartiet vill i motion 2004/05:Ub477 yrkande 8 genomföra en särskild satsning på baskunskaper, innefattande matematik, läs- och skrivutveckling, från förskolan och genom hela grundskolan. Till detta har Centerpartiet den kommande treårsperioden avsatt totalt 1 200 miljoner kronor.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att förbättrade utbildningsvillkor i segregerade områden är en av de mest angelägna frågorna inom utbildningssektorn. Myndigheten för skolutveckling har här en mycket viktig uppgift när det gäller att ge handfast stöd i det lokala utvecklingsarbetet. För att förstärka resurserna till arbetet med skolor i segregerade områden avser regeringen att tillföra anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* 70 miljoner kronor för år 2006 och 155 miljoner kronor för år 2007.

I likhet med motionärerna anser utskottet att satsningar på att stödja läs- och skrivutveckling samt kunskapsutveckling i matematik är angelägna. Insatser för läs-, skriv- och språkutveckling är av stor vikt för förbättrade resultat på alla nivåer i skolväsendet. Inte minst för stödet till elever med utländsk bakgrund är kopplingen till läsning väsentlig. Myndigheten för skolutveckling arbetar med dessa frågor på flera sätt samtidigt som regeringen bl.a. understryker att skolorna i sin kvalitetsredovisning skall kunna visa hur läsutvecklingen skall följas och hur elever som behöver stöd skall få det. Vidare har den särskilda Matematikdelegationen haft till uppgift att lägga fram förslag som utvecklar matematikundervisningen och stimulerar utvecklingsarbetet inom detta område. Bakgrunden är bl.a. sviktande intresse bland eleverna för matematikämnet och ett stort behov av pedagogiskt utvecklingsarbete. Delegationens förslag skall remissbehandlas.

Användning av bidraget till personalförstärkningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om användning av bidraget till personalförstärkningar.

Jämför *reservation 15 (fp)*.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Folkpartiet anför i motion 2004/05:Ub242 yrkande 5 att det behövs en uppföljning av att bidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem går till personer med rätt utbildning. Folkpartiet anser att samma princip skall gälla även när andra personalgrupper än lärare och fritidspedagoger rekryteras. Att läraren har genomgått rätt utbildning har stor betydelse för kvaliteten på undervisningen. I samma motions yrkande 6 anføres att bidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem måste kunna användas till att höja lönerna för att kunna anställa utbildade lärare och fritidspedagoger.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet erinrar om Skolverkets uppdrag att följa upp och utvärdera det särskilda statsbidraget. Skolverkets uppföljning visade att det fanns 8 500 fler heltidstjänster inom skola och fritidshem läsåret 2002/03 jämfört med läsåret 2000/01. Av dessa uppskattas ca 5 500 tjänster vara direkt finansierade genom det riktade statsbidraget. Personalförstärkningarna 2002/03 består till 72 % av pedagogisk personal såsom lärare, förskollärare, speciallärare och fritidspedagoger. Resterande del utgörs av personalgrupper som skolsköterskor, kuratorer, psykologer och elevassistenter.

Utskottet vill också påminna om att det är kommunerna som själva avgör vilka personalkategorier som bäst behövs för att öka måluppfyllelsen i verksamheten. Utskottet utgår ifrån att kommunerna vid anställningar eftersträvar att anställa behörig personal.

Behovet av KY

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om behovet av KY-utbildning.

Jämför *reservation 16 (fp, c)*.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub275 yrkande 7 att antalet utbildningsplatser inom KY-utbildningen ökas för att motsvara företagens efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. I motion 2004/05:N414 (fp) yrkande 2 påpekar motionärerna att det för närvarande inte pågår någon KY-utbildning i Dalsland. I motion 2004/05:Ub439 (s) yrkande 2 efterfrågas fortsatt utbyggnad av KY i Västsverige. I motion 2004/05:Ub381 (s) påpekas att det är angeläget att via KY och annan vuxenutbildning tillgodose ett lokalt behov av

arbetskraft. Ett ökat statligt engagemang är önskvärt, menar motionärerna, och efterfrågar en översyn gällande behovet av vuxenutbildning generellt och särskilt kvalificerad yrkesutbildning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Som utskottet tidigare påpekat har den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) varit framgångsrik i att utbilda kvalificerad arbetskraft. Andelen examinerade som får arbete direkt i anslutning till sin utbildning är stor. Det finns en fortsatt stark efterfrågan från arbetslivet på nya utbildningar. De föreslagna medlen för år 2005 bör, enligt regeringens bedömning, innebära att verksamheten blir av ungefär samma omfattning som tidigare. Utskottet stöder regeringens förslag att inte utöka omfattningen av den kvalificerade utbildningen men anser liksom tidigare att utbildningen på sikt bör stärkas.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om fler vuxna i skolan samt skolbesök i riksdagen.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:A350 yrkande 11 att möjligheterna måste öppnas för att få in **fler vuxna till skolan**. I motion 2004/05:Ub235 anför Centerpartiet vikten av att alla landets elever i högstadiet eller gymnasieskolan vid något tillfälle under sin **skoltid får besöka riksdagen** och Stockholm.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagens avslår motionsyrkandena. Utskottet har tidigare uttalat sig positivt om verksamheter där vuxna engageras i skolan som t.ex. klassmorfar. Utskottet har samtidigt påpekat att det ankommer på lokala organ att besluta om sådana verksamheter.

3 Högskoleverksamhet

Resultat

Om *grundutbildningens omfattning och inriktning* redovisas i propositionen att expansionen som pågått under flera år till en viss del fortsatte även under 2003. Antalet helårsstudenter ökade med 12 500, vilket innebär en ökning med 4 % sedan 2002. Därmed uppgick antalet helårsstudenter 2003 till 299 750. Ökningen av antalet registrerade studenter (individer) ökade med 9 % mellan läsåren 2001/02 och 2002/03, eller med drygt 30 000 personer. Andelen kvinnor bland studenterna låg 2003 liksom de två närmast föregående åren på 60 %. Motsvarande andel bland högskolenybjörjarna minskade däremot med 1 procentenhet till 58 %.

Antalet lärare ökade i takt med antalet helårsstudenter så att antalet helårsstudenter per lärare var oförändrat.

För 2003 har 29 lärosäten av regeringen fått som mål att öka antalet helårsstudenter totalt. Detta mål har 27 av lärosätena uppnått. Även antalet helårsstudenter inom naturvetenskap och teknik har ökat, men i mindre utsträckning än antalet helårsstudenter totalt (1,5 % mot 5 %). De utbildningsområden som ökade mer än genomsnittet var undervisning, medicin, vård och konstnärliga områden.

För perioden 2001–2004 har regeringen satt upp mål för antalet examina av vissa slag. Måluppfyllelsen för magisterexamen var mycket god (96 % av målet efter tre av fyra år i perioden). För civilingenjörsexamen var motsvarande utfall 73 % och för sjuksköterskeexamen 72 %. För lärarexamen med inriktning på tidigare år var måluppfyllelsen efter tre år av fyra 82 % och för lärarexamen med inriktning mot senare år 68 %.

Regeringen har för lärarexamen också satt upp målet att minst en tredjedel av antalet examina skall ha en inriktning i vilken matematik, naturvetenskap eller teknik ingår. Detta mål har inte uppnåtts. Läsåret 2002/03 var andelen 19 % för lärarexamina med inriktning på tidigare år och 24 % för lärarexamina med inriktning på senare år.

Antalet högskoleingenjörsexamina, tillsammans med högskole-, kandidat- och magisterexamina med inriktning mot teknik, skulle enligt det mål som regeringen har fastställt öka 2003. Dessa examina ökade med 5 % från 2002 till drygt 5 000. Andelen kvinnor med sådana examina var 29 % läsåret 2002/03, vilket kan jämföras med 23 % läsåret 1998/99.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) bedömning väntas bristen på förskollärare och fritidspedagoger öka fram till 2010 om examinationen ligger kvar på dagens nivå. Den nuvarande bristen på yrkeslärare kommer att förvärras. Även för tandläkar-, läkar- och sjuksköterskeutbildningarna gör SCB bedömningen att bristen kan bli stor om några år. För högskoleingenjörer och civilingenjörer är tillgången nu god, men en brist är att vänta inom några år. Andra yrkesgrupper för vilka en bristsituation enligt SCB är att vänta är arbetsterapeuter, sjukgymnaster, socionomer och teologer.

År 2003 nådde 26 av 37 lärosäten sina takbelopp, dvs. utförde utbildning i sådan omfattning att de kunde tillgodoräkna sig hela sitt grundutbildningsanslag för året. Samma år redovisade 26 av lärosätena fler helårsprestationer än de kunde få ersättning för inom sitt takbelopp.

Under 2003 samverkade 32 lärosäten genom *Sveriges nätuniversitet*. Utbudet av kurser och program ökade avsevärt i förhållande till året innan. Huvuddelen av utbudet var 5-poängskurser, men ett 70-tal utbildningar omfattade 40 poäng eller mera. Mer än 10 % av de svenska högskolestudenterna läste 2003 minst en kurs inom nätuniversitetet. Omkring 600 av nätuniversitetskurserna (en knapp tredjedel) kunde man studera helt ortsobundet, dvs. utan att delta i några gemensamma samlingar.

När det gäller *rekrytering och tillträde till högre utbildning* har regeringen satt som långsiktigt mål att hälften av en årskull skall ha påbörjat en högsko-

leutbildning vid 25 års ålder. Av dem som under 2003 fyllde 25 år hade drygt 42 % påbörjat en högskoleutbildning, inklusive studenter som fått svenska studiemedel för högskoleutbildning utomlands.

Högskoleintroducerande utbildning, s.k. collegeutbildning, har från höstterminen 2002 t.o.m. vårterminen 2004 erbjudits vid sammanlagt 18 lärosäten. Totalt 1 307 personer har under perioden deltagit i någon form av collegeutbildning. Cirka 60 % av deltagarna fullföljer collegeutbildningen, och flertalet av dessa fortsätter med högskolestudier.

Behörighetsgivande förutbildning, s.k. basår, har fr.o.m. 2003 kunnat anordnas inte bara med inriktning på naturvetenskapliga eller tekniska studier utan också i anslutning till andra högskoleprogram där det råder brist på behöriga sökande och där det finns ett behov på arbetsmarknaden av utbildad personal. Antalet basårsstudenter var totalt 3 349 läsåret 2002/03, en ökning med 5 % sedan föregående läsår. Endast två lärosäten har utnyttjat möjligheten att anordna basår med annan inriktning än naturvetenskap eller teknik. Cirka 70 % av studenterna som deltagit i basår befinner sig i högskoleutbildning ett år efter det att de började studierna i basåret. Andelen som fortsätter från basåret till lärarutbildning med inriktning mot grundskolans tidigare år har dock minskat de senaste åren.

Inför antagningen till höstterminen 2003 skulle lärosätena för första gången tillämpa de nya reglerna om validering av reell kompetens vid prövning av grundläggande behörighet. Sammanlagt 712 sökande bedömdes behöriga vid sådan validering, och 210 av dem blev också antagna. Valideringen har huvudsakligen gällt sökande till yrkesutbildningar såsom sjuksköterske- och lärarutbildningar. Processen med att bedöma ansökningarna har tagit tid och varit resurskrävande för lärosätena.

Antalet förstahandssökande till ingenjörsutbildningarna har fortsatt att minska. Särskilt stor är minskningen när det gäller högskoleingenjörsutbildning. Även för systemvetenskaplig utbildning fortsätter nedgången. Sökandetrycket, dvs. antalet förstahandssökande per antagen, var liksom de senaste åren högst på psykolog-, läkar-, arkitekt- och sjukgymnastutbildningarna.

Lärosätenas kursutbud har blivit alltmer flexibelt och tillgängligt för bredare grupper i samhället. Antalet yrkeshögskoleutbildningar samt utbildningar med inslag av mång- och tvärvetenskap ökar, liksom utbudet av IT-stödda distansutbildningar. Nya specialistsjuksköterskeutbildningar har startats, samt även röntgensjuksköterskeprogram och sjuksköterskeprogram på distans.

Inom högskolan har den *internationella rörligheten* ökat när det gäller studenter. Antalet som studerar utomlands på egen hand, s.k. *free movers*, var läsåret 2002/03 närmare 23 000, samma som föregående läsår. Antalet som reste ut inom ramen för ett utbytesprogram ökade med 10 % till drygt 6 000, av vilka 2 660 reste ut inom ramen för Erasmus, som ingår i EU:s utbildningsprogram Sokrates. Regeringens mål om 3 000 utresande inom Erasmus nåddes alltså inte. Fler utländska studenter kom till svenska högskolor inom utbytesprogram, nämligen totalt 10 600, varav ca 5 300 inom Erasmus.

Lärarutbytena inom Erasmusprogrammet har ökat, både när det gäller utresande och inresande lärare.

Om *forskning och forskarutbildning* redovisas i propositionen bl.a. följande.

Mellan 2002 och 2003 var de totala resurserna för forskning och forskarutbildning i stort sett oförändrade, men vid de unga universiteten (i Karlstad, Växjö och Örebro) och vid flertalet högskolor ökade intäkterna. Dessa lärosätens andel av den totala forskningsverksamheten vid universitet och högskolor har sedan mitten av 1990-talet ökat från 2 % till 10 %.

Antalet nybörjare i forskarutbildningen minskade 2003 med 4 % från föregående år. De flesta börjar sin forskarutbildning på det lärosäte där de fått sin grundutbildning. Antalet avlagda doktorsexamina 2003 var nästan 2 700, en ökning med 10 % från föregående år. Andelen av en årskull som avlägger forskarexamina var enligt propositionen 2,8 % år 2002, vilket är den högsta andelen inom hela OECD-området.

Högskoleverkets enkätundersökning *Doktorandspegeln* (Högskoleverkets rapportserie 2003:28R) visade att merparten av doktoranderna ger sin utbildning ett gott betyg, men att det också förekommer vissa problem, särskilt i fråga om introduktionen till forskarutbildningen, handledningen samt medinflytandet och miljön på institutionerna.

De 16 nationella forskarskolorna som etablerades med början 2001 har enligt Högskoleverket kommit i gång bra. Totalt sett är doktoranderna relativt jämnt fördelade mellan värd- och partnerhögskolor, och könsfördelningen är också nästan jämn. Doktoranderna i forskarskolorna har en högre aktivitetsgrad än genomsnittet, fler har anställning som doktorander och avhoppet har varit mycket få.

Lärosätenas *samverkan med det omgivande samhället* varierar stort i omfattning och former. Det är vanligt med externa ledamöter, även i andra beslutande organ än styrelserna. Många lärosäten framhåller kontakten med tidigare studenter som mycket central för utvecklingen av befintliga och nya utbildningar. Samverkan sker också naturligt genom den verksamhetsförlagda delen som ingår i bl.a. lärar- och vårdutbildningar. Några lärosäten lyfter i sina redovisningar särskilt fram kontakterna med lärcentrum som viktiga i samverkansarbetet. Inom forskning och forskarutbildning finns många exempel på samverkan med nationella och internationella företag och med utländska universitet. Många lärosäten har haft en aktiv roll i framtagandet av regionala tillväxtprogram.

Sedan 2002 har lärosätena haft i uppdrag att utveckla och erbjuda sina lärare *högskolepedagogisk utbildning*. Poänggivande sådan utbildning ges vid de flesta lärosäten. Största andelen lärare som har genomgått sådan utbildning återfinns inom humanistisk-samhällsvetenskapligt och tekniskt vetenskapsområde. För doktorander ges korta introducerande kurser, samtidigt som det erbjuds såväl grundläggande som fördjupande kurser för lärare. Rådet för högre utbildning har 2003 fördelat medel till innovativa pedagogiska satsningar med fokus på studenternas lärande. Rådet har genomfört en särskild

satsning på utveckling av metoder för att integrera genusperspektiv i undervisningen.

Under rubriken *jämställdhet* redovisas att andelen kvinnor i grundutbildningen 2002/03 var 61 %, oförändrat från föregående läsår. Majoriteten av helårsstudenterna läser på utbildningar med ojämn könsfördelning (andelen av det ena könet är större än 60 %). Flera olika typer av insatser görs för att öka rekryteringen, samtidigt som lärosätena betonar vikten av att skapa utbildningsmiljöer som inte stöter bort personer av underrepresenterat kön. Andelen kvinnor bland nyantagna till forskarutbildningen har under de senaste nio åren ökat från 37 till 48 %. Beroende på vetenskapsområde kan könsfördelningen vara mycket sned.

Av professorerna är andelen kvinnor 15 %, vilket innebär en ökning med 7 procentenheter sedan 1995. Flera lärosäten har kraftigt ökat denna andel under 2003, men vid många lärosäten måste ökningen fortsätta ytterligare för att man skall nå de rekryteringsmål som regeringen har satt upp för perioden 2001–2004. I lärosätenas årsredovisningar uppmärksammas den sneda könsfördelningen bland personer på ledande befattningar, och behovet av insatser lyfts fram. Jämställdhets- och genuskunskap ingår i de flesta högskolepedagogiska utbildningar och även i många forskarhandledningsutbildningar.

I enlighet med *lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan* har flertalet lärosäten fastställt likabehandlingsplaner. Till de vanligaste åtgärderna enligt dessa planer hör insatser för studenter med funktionshinder.

Anslag till universitet och högskolor m.m. för 2005

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa anslagen till universitet och högskolor (anslagen 25:22–25:77) för budgetåret 2005 enligt regeringens förslag. Det innebär:

	tusental kronor
<i>Anslag till de statliga universiteten och högskolorna för grundläggande utbildning</i>	15 904 033
<i>Anslag till de statliga universiteten och högskolorna för forskning och forskarutbildning</i>	8 046 289
<i>25:74 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.</i>	2 006 836
<i>25:75 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.</i>	287 228
<i>25:76 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor</i>	347 644
<i>25:77 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning</i>	1 934 671
Motionsyrkanden om andra anslagsbelopp eller anslagsvillkor bör avslås.	
Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).	

Propositionen

Regeringens förslag till anslagsbelopp under anslagen 25:22–25:77 framgår av sammanställningen i *bilaga 3* till detta betänkande.

Lärosätenas anslag för grundutbildning, forskning och forskarutbildning har för budgetåret 2005 pris- och löneomräknats med 1,01 %.

Regeringens förslag innebär mycket begränsade förändringar av dimensioneringen av grundutbildningen. Ett antal lärosäten bedömdes för några år sedan få svårt att rekrytera tillräckligt många studenter för att fullgöra sina utbildningsuppdrag och nå sina takbelopp och fick därför vissa medel tillfälligt indragna i budgeten för 2002 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 16 s. 111, bet. UbU1, rskr. 97). Sex av dessa lärosäten föreslås nu återfå en del av de indragna medlen i budgeten för 2005, och regeringen meddelar sin avsikt att återföra ytterligare medel i budgeten för 2006. Indragningarna i budgeten för 2002 omfattade 262 521 000 kr, medan återföringen 2005 omfattar 93 700 000 kr och den planerade återföringen 2006 omfattar 99 609 000 kr. De lärosäten som återfår indragna medel är Kungl. Tekniska högskolan, Karlstads universitet, Malmö högskola, Högskolan i Skövde, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, Södertörns högskola samt Chalmers tekniska högskola. Högskolan på Gotland skall enligt vad som redovisas i propositionen återfå de indragna medlen år 2006. För Mitthögskolan och Blekinge tekniska högskola, som också fick medel indragna 2002, föreslås ingen återföring.

De medel som drogs in från ett antal lärosäten 2002 överfördes då till anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* och användes av regeringen bl.a. för att finansiera s.k. särskild lärarutbildning (SÄL) för yrkesverksamma icke-behöriga lärare i skolväsendet. Medlen användes alltså till grundläggande högskoleutbildning av betydande omfattning.

Utöver återföringen av tillfälligt indragna medel innebär regeringens budgetförslag för grundläggande högskoleutbildning endast följande förändringar av dimensioneringen. Göteborgs universitet tillförs medel för att ta över utbildning vid Hantverksskolan Dacapo i Mariestad. Utbildningen skall vid full utbyggnad omfatta 100 helårsstudenter. Danshögskolan tillförs medel för att fr.o.m. 2005 vartannat år kunna ta in 16 studenter till en treårig utbildning i nycirkus. Denna skall vid full utbyggnad omfatta 24 helårsstudenter. Under anslaget 25:74 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.* föreslås ökade medel för ytterligare 50 helårsstudenter i sjuksköterskeutbildning, därav 30 vid Ersta Sköndal högskola, 10 vid Röda Korsets högskola och 10 vid Sophiahemmets högskola.

Medel för grundläggande högskoleutbildning finns också under anslaget 25:80 *Centrala studiestödsnämnden m.m.* för att finansiera utbildningsplatser vid universitet och högskolor inom ramen för den tidsbegränsade utbildnings-

satsning som föreslogs av regeringen i proposition 2003/04:138 (bet. UbU15, rskr. 261). Satsningen syftar till att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen inom den av kommuner och landsting finansierade verksamheten med vård, skola och omsorg. Under anslaget 25:80 finns för detta ändamål 128 miljoner kronor, som Centrala studiestödsnämnden skall överföra till de lärosäten som anordnar utbildning inom satsningen.

Under anslagen till forskning och forskarutbildning föreslår regeringen följande förändringar.

Mitthögskolan blir universitet den 1 januari 2005 och tillförs under anslaget 25:47 ytterligare 10 miljoner kronor. Anslagsnamnet ändras till *Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning*. Grundutbildningsanslagets namn ändras på motsvarande sätt. Stockholms universitet tillförs 3 350 000 kr för isocyanatforskning i Hässleholm; medlen överförs från utgiftsområde 14 *Arbetsliv*. Kungl. Tekniska högskolan tillförs 750 000 kr för att ta över stiftelsen Byggdoks bibliotek. Dessa medel överförs från utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*. Under anslaget 25:76 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor* tillförs Högskolan på Gotland 750 000 kr för förstärkning av forskningen där med inriktning mot handel och kultur i Östersjöområdet.

Anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* används till verksamhet för vilken medel inte ställs till förfogande under annat anslag. Medel för de förändringar i dimensioneringen av grundläggande högskoleutbildning som beskrivs ovan har överförts härifrån till berörda lärosätens anslag. Detsamma gäller utökningen av Mittuniversitetets anslag till forskning och forskarutbildning och de ökade medlen till Högskolan på Gotland under anslaget 25:76. Medel har också överförts till anslaget 25:77 *Er-sättningar för klinisk utbildning och forskning*.

Anslagsposterna för projekt för invandrade akademiker, för Delegationen för regional samverkan och för Rekryteringsdelegationen har tagits bort, eftersom de har finansierat tidsbegränsade satsningar som upphör med utgången av 2004. Inga medel föreslås nu till Sveriges nätuniversitet för extra percapitaersättningar. År 2004 finns under detta anslag medel engångsvis för att bygga upp infrastrukturen för de regionala etikprövningsnämnderna och utjämna skillnader i faktisk och förväntad ärendevolym under deras första verksamhetsår. Dessa nämnder skall finansiera verksamheten genom avgifter och fr.o.m. 2005 avsätts inga medel för dem under detta anslag. Anslagsposten för stipendier inom programmet North2north minskas, eftersom regeringen har funnit att medelstillelningen för den första programperioden 2002–2004 grundade sig på alltför optimistiska bedömningar av programmets utveckling. Anslagsposten Särskilda lärarutbildningar minskas med en fjärdedel i förhållande till budgetåret 2004.

Vissa nya ändamål föreslås bli finansierade under detta anslag. Talboks- och punktskriftsbiblioteket föreslås få medel för att utveckla talboksproduktion baserad på en ny metod för inläsning genom talsyntes (2 775 000 kr), Södertörns högskola föreslås få medel för att under 2005 finansiera den na-

turvetenskapliga forskningen vid högskolan (8 000 000 kr) och Högskolan på Gotland föreslås få medel för att utveckla högre utbildning och forskning med inriktning på Östersjön (2 000 000 kr).

På anslagsposten Till regeringens disposition föreslås drygt 67 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2004 var motsvarande belopp drygt 22 miljoner kronor.

Anslaget 25:77 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* föreslås bli tillfört ytterligare drygt 136 miljoner kronor. Antalet helårsstudenter i läkarutbildningen ökar enligt den plan som regeringen presenterade i förra årets budgetproposition (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16 s. 236, bet. UbU1, rskr. 92). Denna ökning, tillsammans med en förra året aviserad höjning av ersättningen för medicinsk forskning till Östergötlands läns landsting och Västerbottens läns landsting, motsvarar 121 miljoner kronor.

Anslaget har vidare tillförts ytterligare 15 miljoner kronor som avser det odontologiska området. Ett nytt avtal om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården har summeren 2004 slutits mellan svenska staten, Västra Götalands läns landsting och Västerbottens läns landsting. De belopp som enligt det nya avtalet skall tilldelas respektive landsting avser dels 30 miljoner kronor vardera som ersättning för en fast basorganisation, inklusive ett bidrag som i viss utsträckning skall täcka kostnader för kliniskt inriktad odontologisk forskning, dels en ersättning med 65 000 kr per helårsstudent i tandläkarutbildning. Utskottet återkommer i det följande till det nya avtalet.

Motionerna

Oppositionspartiernas förslag till anslag framgår av uppställningen i *bilaga 3* till detta betänkande.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 att anslagen till grundutbildning år 2005 skall ökas med 146 050 000 kr. Motionärerna skriver att anslagen till den akademiska grundutbildningen har urholkats med omkring 25 % sedan Socialdemokraterna övertog regeringsmakten. Moderaterna vill nu påbörja en successiv återuppbyggnad av dessa anslag. Partiets budgetförslag innebär ett enda samlat anslag till grundutbildning, som i motionen inte är fördelat på lärosäten. Anslaget skall fördelas mellan universitet och högskolor med utgångspunkt i studenternas val, heter det i motionen. I sammanställningen i bilaga 3 redovisas förslaget som anslag 25:94. Det föreslagna grundutbildningsanslaget inkluderar en kvalitetsförstärkning av utbildningarna vid Sveriges lantbruksuniversitet, som tillhör utgiftsområde 23.

Moderaterna vill också höja beloppet på anslaget 25:74 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.* med 20 000 000 kr för att trygga möjligheterna för alternativa driftformer att bedriva verksamhet och forskning.

Även forskningsanslagen har enligt Moderaterna urholkats under senare år. Partiet föreslår ett samlat anslag till forskning och forskarutbildning, ej fördelat på lärosäten. Under det nya anslaget, i bilaga 3 betecknat som anslag 25:97, föreslås 621 558 000 kr mer än summan av de av regeringen föreslagna anslagen till statliga universitet och högskolor för forskning och forskarutbildning. Syftet med satsningen är att ge den fria forskningen en välbehövlig förstärkning samt att stärka finansieringen av doktorander.

Folkpartiet skriver i sin motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 att högskolan har byggts ut så kraftigt att kvaliteten blivit lidande. Resurserna per student var enligt motionärerna för tio år sedan ungefär 20 % högre än i dag. Folkpartiets budgetförslag innebär att anslagen till grundläggande utbildning minskas med 130 000 000 kr. Partiet vill se en lägre takt i utbyggnaden av grundutbildningen. Minskningen, som inte är fördelad på lärosäten, motsvarar enligt motionen ca 3 000 platser och är i bilaga 3 redovisad som anslag 25:96. Till kvalitetshöjning i högskolan föreslår Folkpartiet 200 000 000 kr under ett nytt anslag, i bilaga 3 redovisat som anslag 25:95.

Folkpartiet föreslår också att 70 000 000 kr anslås under ett nytt anslag för kompletteringsutbildningar för utländska akademiker. Det nya anslaget redovisas i bilaga 3 som anslag 25:101.

Till forskning och forskarutbildning vill Folkpartiet anslå 600 000 000 kr utöver regeringens förslag. Universiteten skall enligt partiet ges större möjligheter att själva förfoga över forskningsresurserna. Ökningen, som i motionen inte är fördelad på lärosäten, skall fördelas till alla högskolor som bedriver forskning. Den redovisas i bilaga 3 som anslag 25:98.

Anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* minskas i Folkpartiets budgetförslag med 70 000 000 kr.

Kristdemokraterna anser enligt motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 att utbyggnaden av högskolans grundutbildning har gått för fort och att medel behövs för att stärka kvaliteten. Partiet föreslår att 40 000 000 kr anvisas för att öka antalet disputerade lärare. Förslaget redovisas i bilaga 3 som ett nytt anslag 25:99.

Kristdemokraterna vill tillföra forskning och forskarutbildning 75 000 000 kr (i bilaga 3 redovisat som anslag 25:98). Partiet avser att återkomma till fördelningen av beloppet i samband med den aviserade forskningspropositionen.

Anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* minskas i Kristdemokraternas förslag med 71 000 000 kr.

För att ge lärosätena ytterligare resurser till kvalitetsfrämjande åtgärder vill Kristdemokraterna att dessa skall tillåtas sälja utbildningsplatser till utländska intressenter, såväl till stater och företag som till enskilda personer utanför EES-området. För kostnad för genomförande av sådan utbildning föreslår de ett nytt anslag (i bilaga 3 redovisat som anslag 25:100) på 93 000 000 kr.

Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub476 yrkandena 1 och 2 att sammanlagt 180 000 000 kr tillförs de olika statliga lärosätenas anslag till forsk-

ning och forskarutbildning samt anslaget 25:74 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.* (anslagsposten till Stiftelsen Högskolan i Jönköping, för forskning och forskarutbildning). Därutöver föreslår Centerpartiet en ökning av anslagen till forskning och forskarutbildning med 222 118 000 kr (i bilaga 3 redovisat som anslag 25:98). Dessa resurser skall enligt motionärerna gå till en allmän förstärkning av forskningen och forskarutbildningen vid landets samtliga lärosäten. Omkring 82 miljoner kronor skall gå till de högskolor som inte har vetenskapsområde, medan resterande medel skall tilldelas övriga lärosäten.

I motion 2004/05:Ub348 (c) föreslår motionären att riksdagen skall anvisa ett särskilt forskningsanslag på 22 miljoner kronor till Högskolan i Borås. Medlen skall hämtas ur det av Centerpartiet föreslagna nya anslaget på 222 118 000 kr. Högskolan i Borås är enligt motionären väl förberedd för en utveckling mot universitetsstatus.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att riksdagen anvisar anslagen 25:22–25:77 enligt regeringens förslag och avslår motionsyrkandena.

Regeringens förslag innebär endast en mycket marginell dimensioneringssökning av den grundläggande utbildningen. Utskottet är inte berett att tillstyrka Folkpartiets förslag om en minskning med 3 000 helårsstudenter 2005. I sitt betänkande om proposition 2001/02:15 *Den öppna högskolan* ställde sig utskottet bakom regeringens mål att 50 % av en årskull skall ha påbörjat högskoleutbildning vid 25 års ålder (bet. 2001/02:UbU4 s. 12). Utskottet anser även nu att detta mål är angeläget. En dimensioneringsminskning skulle motverka målet, som ännu inte har nåtts men är på god väg att uppfyllas. Vissa lärosäten har under några år på senare tid haft svårigheter att rekrytera studenter i sådan omfattning att de kunnat utnyttja hela sina takbelopp. Dessa svårigheter har dock minskat, och antalet lärosäten som nått eller överskridit takbeloppen steg under 2003. Enligt prognoserna för 2004 kommer alltfler lärosäten att nå sina takbelopp (prop. s. 126). De resurser som regeringen föreslår till grundläggande högskoleutbildning 2005 kommer alltså sannolikt att bli väl utnyttjade.

Högskoleverket genomför nationella ämnes- och programutvärderingar enligt en sexårsplan. I dessa utvärderingar deltar bl.a. internationella sakkunniga. Ett allmänt omdöme i utvärderingarna är att svensk högre utbildning håller god kvalitet. Utbildningarna står sig också väl i ett internationellt perspektiv enligt de utländska bedömarna. Ett problem som återkommande uppmärksammas i utvärderingarna hänger samman med de ekonomiska resurserna. Utskottet anser att ökade resurser till grundutbildningen för att höja kvaliteten i och för sig skulle vara önskvärda, men det är inte möjligt att tillföra sådana inom den utgiftsram för utgiftsområde 16 som riksdagen nyligen har fastställt på förslag av finansutskottet.

Utgiftsramen medger inte heller de öknings av varierande omfattning som oppositionspartierna föreslår när det gäller anslagen till forskning och forskarutbildning.

Försäljning av reguljär högskoleutbildning är inte tillåten. Regeringen deklarerade i budgetpropositionen (prop. 1994/95:100 bil. 9 s. 79) sin uppfattning att utbildningen inom högskolan skall vara avgiftsfri, och en bestämmelse om detta fördes därefter in i högskoleförordningen (1993:100, ändr. 1995:944). Något anslag för platskostnad för utbildning som försäljs kan därför inte tas upp på statsbudgeten. Utskottet återkommer till frågan om avgiftsfrihet i ett senare avsnitt i detta betänkande.

Nytt avtal mellan staten och vissa landsting om samarbete om odontologisk utbildning och forskning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bemyndiga regeringen att godkänna det avtal som slutits mellan staten och två landsting om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården.

Propositionen

Det avtal som år 1992 slöts mellan staten och Göteborgs kommun samt Västerbottens läns landsting angående samarbete om tandläkarutbildning och forskning m.m. sades upp av staten och skulle upphöra att gälla vid utgången av 2003. Förhandlingar om ett nytt avtal inleddes 2001 men hade inte nått resultat i tid, och det gamla avtalet förlängdes därför till utgången av 2004.

I augusti 2004 har statens förhandlare, Västra Götalands läns landsting och Västerbottens läns landsting undertecknat ett nytt avtal om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården. Avtalet gäller fr.o.m. den 1 januari 2005 under förutsättning att det godkänts av regeringen och, i de delar avtalet innebär ekonomiska åtaganden, av riksdagen. Det skall kompletteras med regionala avtal, som skall ingås före den 1 april 2005. Om så inte skett upphör avtalet att gälla gentemot berörda landsting. Avtalet gäller tills vidare med en femårig uppsägningstid.

Enligt avtalet består ersättningen till respektive landsting av dels ett belopp som ersättning för en fast basorganisation, inklusive ett bidrag som i viss utsträckning skall täcka kostnader för kliniskt inriktad odontologisk forskning, dels ett belopp per helårsstudent i grundutbildningen. Beloppen har för 2005 beräknats i 2005 års prisnivå, och de skall räknas upp till löpande års prisnivå med beaktande av besparingar eller utgiftsminskningar som riksdagen beslutar om för anslagen till universitet och högskolor för grundläggande utbildning samt forskning och forskarutbildning.

I det nya avtalet har parterna kommit överens om att antalet helårsstudenter i tandläkarutbildning skall öka. I propositionen meddelas att tandläkarut-

bildningen för närvarande är dimensionerad för 200 helårsstudenter per år både i Göteborg och i Umeå. Avtalsparterna föreslår en ökning till 300 helårsstudenter i Göteborg och 225 i Umeå. I avtalet har ersättningen till landstingen för denna ökning beaktats. Regeringen räknar med att ökningen av antalet helårsstudenter skall inrymmas inom takbeloppen för respektive universitets anslag till grundutbildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen ger regeringen det begärda bemyndigandet att godkänna avtalet.

Det nu aktuella avtalet bygger på att riksdagen fastställer antalet utbildningsplatser för tandläkarutbildning. I det avseendet är det nya avtalet likt det som godkändes vid förra riksmötet om samarbete om grundutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Vid behandlingen förra året av det sistnämnda avtalet påtalade utskottet att något uttryckligt beslut om dimensioneringen av läkarutbildningen inte hade föreslagits riksdagen efter högskolereformen 1993 och att riksdagen inte hade fattat något sådant beslut (bet. 2003/04:UbU1 s. 62 f.). Samma sak gäller för tandläkarutbildningen. Regeringen redovisar i propositionen (s. 235) en tabell över dimensioneringen dels av läkarutbildningen vid olika lärosäten, dels av tandläkarutbildningen vid Göteborgs och Umeå universitet. Något uttryckligt förslag om att riksdagen skall fastställa dimensioneringen finns dock inte, liksom det inte fanns förra året när det gäller läkarutbildningen. Med hänsyn till hur det nya avtalet om läkarutbildningen var utformat utgick utskottet från att regeringen i kommande budgetproposition skulle komma att lägga fram förslag till beslut av riksdagen om läkarutbildningens dimensionering. Så har dock inte skett.

Utskottet vill, liksom förra året, påpeka att läkarutbildning och tandläkarutbildning – med hänsyn till hur avtalen med landstingen är utformade – kan komma att behöva utgöra undantag från huvudregeln i styrsystemet för grundläggande högskoleutbildning, som bör förbli att respektive lärosäte ansvarar för sitt utbildningsutbud och dimensioneringen av de utbildningar som lärosätet erbjuder. Det kan noteras att tandläkarutbildning även anordnas av Karolinska institutet och Malmö högskola. Dessa berörs dock inte av avtal med landstingen, eftersom båda lärosätena har en egen tandvårdscentral inom sin organisation.

Svenska institutets stipendier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bemyndiga regeringen att besluta om tilldelning av medel för stipendier inom Svenska institutets område som medför utgifter på högst 3 miljoner kronor under 2006.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Under anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* finns tre anslagposter som disponeras av Svenska institutet för stipendier. Institutet beviljar under ett år stipendier för senare läsår. Regeringen vill därför få bemyndigande att besluta om tilldelning av medel för detta ändamål som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 3 000 000 kr för 2006.

U t s k o t t e t tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet.

Framtida ökning av anslagen till grundutbildning**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör inte begära en plan för successiv höjning av resurserna i grundutbildningen med målet en 20-procentig ökning. Jämför *reservation 17 (fp)*.

Motionen och utskottets ställningstagande

Folkpartiet begär i motion 2004/05:Ub485 yrkande 1 att regeringen snarast skall återkomma till riksdagen med en plan för att återställa grundutbildningsanslagen per student till den nivå som de hade för knappt tio år sedan. Antingen måste budgetramen ökas kraftigt eller utbyggnadstakten sänkas, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

En utbyggnad av högskolans grundutbildning har genomförts under 1990-talets sista år och de första åren av 2000-talet. Under de närmaste åren kommer antalet ungdomar i högskoleåldern att öka kraftigt. Det innebär att det kommer att behövas en betydande utbyggnad av den högre utbildningen, om man inte vill överge målet att hälften av en årskull vid 25 års ålder skall ha påbörjat högskoleutbildning. Utskottet anser att detta mål är angeläget och utgår från att högskolans behov kommer att noga prövas i kommande budgetarbete inom regeringen.

Framtida ökning av forskningsanslagen**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör inte göra några tillkännagivanden om ökning av anslagen till forskning, utan invänta den aviserade forskningspropositionen. Riksdagen bör inte heller ta ställning till om forskningsmedel skall tilldelas de fristående teologiska högskolorna. Jämför *reservationerna 18 (m, fp, kd)* och *19 (fp)*.

Motionerna

Moderata samlingspartiet skriver i motion 2004/05:Ub293 yrkande 19 att starka och självständiga universitet och högskolor är en förutsättning för forskningens frihet. Därför anser partiet att anslagen till forskning och forskarutbildning vid universiteten och högskolorna, **”fakultetsanslagen”, bör öka.**

Folkpartiet framför i motion 2004/05:N242 yrkande 4 sin uppfattning att **resurserna till forskning behöver öka** ordentligt som ett led i en politik för svensk industri. I motion 2004/05:Ub428 (s) framhåller motionären att det är viktigt att nya forskningsmedel också tillförs de mindre och medelstora lärosätena.

Motion 2004/05:Ub405 (c, m, fp, kd) tar upp **de fristående teologiska högskolornas** situation. Motionärerna hälsar med tillfredsställelse att dessa högskolor har fått statsmakernas erkännande och vidgade möjligheter, samtidigt som de har kunnat behålla sin profil som folkrörelsebaserade idéburna institutioner för högre utbildning och forskning. För att kunna fullgöra uppgifterna att bedriva utbildning och att samverka med det omgivande samhället behöver dessa högskolor möjligheter att bedriva egen forskning, anser motionärerna. De vill att riksdagen till regeringen skall anmäla dessa högskolors **behov av forskningsresurser** som kan garantera deras fortsatta utveckling som folkrörelsebaserade högskolor på gedigen vetenskaplig grund.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Ett motsvarande yrkande om forskningsresurser till de fristående teologiska högskolorna avslogs av riksdagen vid förra riksmötet (bet. 2003/04:UbU1 s. 74). Utskottet hänvisar även nu till att frågan om forskningsmedel till dessa högskolor är en principfråga som lämpligen bör behandlas i anslutning till en forskningsproposition. En sådan är aviserad att läggas fram inom kort.

I budgetpropositionen (prop. 2004/05:1 utg.omr. 16 s. 248) meddelar regeringen sin avsikt att under perioden 2005–2008 tillföra svensk forskning och forskarutbildning ytterligare 2,3 miljarder kronor utöver tidigare beslutade och aviserade anslagshöjningar. Den närmare fördelningen av dessa förstärkningar kommer att redovisas i den aviserade forskningspropositionen.

Utskottet anser att riksdagen inte bör ta ställning till hur framtida anslagsökningar skall fördelas förrän regeringen har redovisat sina förslag.

Frågan om avgifter i högskoleutbildningen

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till den planerade utredningen om möjligheter att ta ut avgift av studenter från länder utanför EES föreslår utskottet att riksdagen avslår motionsyrkandena om att avgifter skall kunna tas ut av sådana studenter. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att frågan om lagreglering av avgiftsfrihet för svenska studenter i högskoleutbildning bör tillföras direktiven till den planerade utredningen.

Jämför reservationerna 20 (mp), 21 (m, kd) och 22 (mp) – motiv samt särskilt yttrande 1 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet och Miljöpartiet framför i motionerna 2004/05:Ub289 yrkande 1 respektive 2004/05:Ub342 förslaget att **avgiftsfrihet för svenska studenter** skall skrivas in i högskolelagen. I Vänsterpartiets motion påtalas också att vissa fristående högskolor enligt gällande avtal med regeringen får ta ut avgifter för utbildningar som ej har sin motsvarighet vid statliga universitet och högskolor. Motionärerna vill att regeringen skall omförhandla dessa avtal, så att möjligheten att ta ut avgifter försvinner (yrkande 2).

Kristdemokraterna skriver i motion 2004/05:Ub473 yrkande 27 att avgiftsfriheten för svenska studenter i högskolan skall ligga fast.

I motion 2004/05:Ub298 (s) begärs ett lagförbud mot terminsavgifter för svenska studenter i universitet och högskolor.

Enligt Moderata samlingspartiet i motion 2004/05:Ub293 yrkande 28 bör högskoleförordningen ändras i syfte att **tillåta högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES**.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub473 yrkande 28 en översyn av högskoleförordningen i samma syfte. Försäljning av utbildning till sådana studenter bör enligt motionärerna kunna starta vid halvårsskiftet 2005. I sin motion 2004/05:So428 yrkande 2 skriver Kristdemokraterna att det överallt i världen finns människor som vill och behöver ha utbildning och som har pengar för att betala den. Att erbjuda människor från andra länder att vara med och dela våra investeringar kan enbart gynna alla parter, heter det i motionen. I dag kan svenska universitet bedriva uppdragsutbildning åt andra länder eller företag. Också enskilda studenter bör enligt motionärerna kunna köpa utbildning på svenska universitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena om att **tillåta högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES**.

Liknande motionsyrkanden har behandlats återkommande (senast i bet. 2003/04:UbU1). Frågan om avgifter i högskolan har prövats av utredningen *Advantage Sweden* (SOU 2000:92). Den dåvarande utbildningsministern uttalade i en tidningsartikel den 28 februari 2004 att det skulle vara bra för kvalitetsutvecklingen inom den svenska högskolan om Sveriges universitet och högskolor kunde rekrytera ännu fler utländska studenter. Han ansåg det dock inte självklart att detta skall finansieras av de svenska skattebetalarna. För att rekrytera fler utländska studenter till master- och forskarutbildningarna borde universitet och högskolor enligt dåvarande utbildningsministern kunna erbjuda studenter från länderna utanför EES utbildning mot betalning utan att avgiftsfriheten i övrigt hotas. Utskottet har erfarit att direktiv till en utredning om denna fråga bereds inom Regeringskansliet. Riksdagen bör därför inte nu ta någon ställning i sak till motionärernas yrkanden.

Enligt utskottets mening är **avgiftsfriheten för svenska studenter** viktig att slå vakt om. Den är för närvarande reglerad genom en generell bestämmelse i högskoleförordningen (1993:100) om att utbildningen inom högskolan skall vara avgiftsfri. Innan bestämmelsen infördes i förordningen hade regeringen meddelat riksdagen sin uppfattning att högskoleutbildningen skall vara avgiftsfri, men detta underställdes inte riksdagen för beslut (prop. 1994/95:100 bil. 9 s. 79). Utskottet anser att frågan om eventuell reglering i lag av avgiftsfriheten för studenter från Sverige och övriga EES-området bör tillföras direktiven till den planerade utredningen. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed delvis bifalla motionerna 2004/05:Ub289 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ub298, 2004/05:Ub342 och 2004/05:Ub473 yrkande 27.

Dimensionering av vissa lärarutbildningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte föreslå att regeringen centralt skall bestämma platsantalet på de olika inriktningarna i utbildningen till lärarexamen. Riksdagen bör också avslå motionsyrkandet om en extra satsning på vidareutbildning i specialpedagogik.

Jämför *reservation 23 (kd)* och *särskilda yttranden 2 (m)* och *3 (fp)*.

Motionerna

Kristdemokraterna för i motion 2004/05:Ub472 yrkande 14 fram sin uppfattning att staten i fortsättningen centralt bör **dimensionera platstillgången i lärarutbildning med olika inriktningar**. Motionärerna konstaterar att det under överskådlig tid finns ett stort behov av nyutbildade lärare och att det visat sig svårt att få lärarstudenterna att välja inriktningar som svarar mot rekryteringsbehoven i skola och förskola, bl.a. när det gäller förskola och fritidshem men även grundskolans senare år.

I motion 2004/05:So520 (c) yrkande 2 föreslår motionärerna att det skall göras en extra satsning på **vidareutbildning av fler lärare i specialpedagogik**. En del barn har svårt att anpassa sig i skolan och få bra kamratkontakter. De kan vara mobbare eller mobbade, tystlåtna eller utåtagerande i klassen. För att fler barn skall få adekvat stöd i undervisningssituationen behövs den extra satsningen, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet om att **platstillgången i lärarutbildning med olika inriktningar** skall centraliseras.

Det problem som föranlett motionsyrkandet är verkligt, och det har uppmärksammats av regeringen. I propositionen (s. 116) redovisas att regeringen avser att i regleringsbrev precisera examensmålen för 2005–2008 när det gäller antalet lärarexamina med inriktning mot tidigare år med ett särskilt delmål för examina med inriktning mot förskola/förskoleklass. Vidare avser regeringen att i regleringsbrevet ge uppdrag till de lärosäten som har lärarutbildning med inriktning mot tidigare år. Meningen är att det antingen skall vara möjligt att välja inriktning mot förskola och förskoleklass som ett tydligt alternativ, inför eller under lärarutbildningen, eller att lärosätet vidtar andra åtgärder som säkerställer att ett tillräckligt antal studerar med inriktning mot arbete i förskola/förskoleklass. Förbättrat tillgodoräknande, validering och vidareutbildningsmöjligheter för t.ex. barnskötare och andra med förskolepedagogisk kompetens bör enligt regeringen också kunna bidra till att förse förskola och förskoleklass med välutbildad personal. Högskoleverket avses också få ett ytterligare utvecklat uppdrag att medverka vid lärosätenas beslut om dimensionering av lärarutbildningen.

Mot denna bakgrund finns det inte anledning för riksdagen att ställa sig bakom en så principiell förändring av systemet för dimensionering av grundläggande högskoleutbildning som motionärernas förslag skulle innebära.

Riksdagen bör också avslå motionsyrkandet om **vidareutbildning av fler lärare i specialpedagogik**. Sådan vidareutbildning kan antingen bestå i att lärare som redan har en lärarexamen läser kurser i specialpedagogik hämtade från den nya grundutbildningen till lärarexamen, eller att de genomgår påbyggnadsutbildning till specialpedagogexamen.

Hur den nya utbildningen till lärarexamen fungerar utvärderas för närvarande inom ramen för Högskoleverkets kvalitetsutvärderingsprogram. Det finns ännu ingen kartläggning av i vilken utsträckning den nya utbildningsstrukturen verkligen utnyttjas som avsett även för vidareutbildning och fortbildning. Kommunerna har enligt skollagen skyldighet att se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen, och de skall vinnlägga sig om en planering av personalens kompetensutveckling. Antalet som avlagt specialpedagogexamen har ökat kraftigt under de senaste åren. Utskottet har inhämtat att lärosätena har anpassat utbudet av platser i denna utbildning till efterfrågan från studenterna, som har varierat.

Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns anledning för riksdagen att göra det tillkännagivande som motionärerna föreslagit.

Utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte göra något tillkännagivande om utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna.
Jämför reservation 24 (kd).

Motionen och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna anser enligt motion 2004/05:So605 yrkande 12 att det måste skapas **fler platser i läkar- och sjuksköterskeutbildningarna**. Det behövs fler händer i vården, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

En viss utbyggnad av läkarutbildningen inleddes 2001 och 2002 och kommer att medföra att fler avlägger läkarexamen om några år. Ökningen beräknades i budgetpropositionen för 2000 bli sammanlagt 200 ytterligare examina (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 106). Även sjuksköterskeutbildningen utökades med ytterligare 475 nybörjarplatser hösten 2001. Denna ökning bör ha fått till effekt ett ökat antal examinerade fr.o.m. sommaren 2004.

I propositionen (s. 123) refereras en analys som Statistiska centralbyrån (SCB) gjort av det framtida utbildningsbehovet. För bl.a. läkar- och sjuksköterskeutbildningarna gör SCB bedömningen att bristen kan bli stor om några år, trots ökningen av antalet platser på dessa utbildningar. Regeringen har i regleringsbrev gett lärosätena i uppdrag att anpassa sitt utbildningsutbud till såväl studenternas efterfrågan som arbetsmarknadens behov.

Resurstilldelningen är en viktig del av styrningen av universiteten och högskolorna. Grundprincipen vid införandet av nuvarande resurstilldelningssystem var att lärosätena förväntades anpassa utbudet till studenternas efterfrågan. Regeringen har funnit att det nuvarande resurstilldelningssystemet, som baseras på dels antalet helårsstudenter, dels studenternas prestationer, kan vara svårt att kombinera med kravet på att utbildningsutbudet skall anpassas till arbetsmarknadens behov. Om studenterna inte efterfrågar sådan utbildning, kan effekten bli att lärosätets intäkter minskar. En särskild utredare har tillsatts för att se över resurstilldelningssystemet (dir. 2004:49). Uppdraget skall redovisas senast den 15 mars 2005.

För att åstadkomma en utbildningsplanering som medger en bättre anpassning av utbildningsutbudet till arbetsmarknadens behov har regeringen också gett Högskoleverket ett särskilt uppdrag (dnr. U2004/1426/UH) att lämna underlag för lärosätens planering av utbildningsutbudet samt underlag för regeringens utbildningsuppdrag till universitet och högskolor. Utskottet har

erfarit att Högskoleverket kommer att redovisa uppdraget i mitten av december.

Fler fristående högskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om att regeringen bör uppmuntra bildandet av fler fristående högskolor.

Jämför reservation 25 (*m, fp, kd*).

Motionerna och utskottets ställningstagande

Moderata samlingspartiet vill enligt motion 2004/05:Ub293 yrkande 12 att den utveckling av högskolor i stiftelseform som Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping varit föregångare för skall fortsätta. Regeringen bör erbjuda alla landets universitet och högskolor denna möjlighet till dynamisk frigörelse, skriver motionärerna.

Folkpartiet skriver i motion 2004/05:Ub378 yrkande 16 att stiftelsedrivna högskolor och privata universitet bör uppmuntras. Genom att ha en annan huvudman än staten och kanske utnyttja andra finansieringsvägar kan privata högskolor bidra till ökad mångfald, som är till gagn både för den enskilda studentens valfrihet och för kvaliteten i högskolesektorn i dess helhet, anser motionärerna.

Kristdemokraterna anser likaså, enligt motion 2004/05:Ub473 yrkande 45, att fler fristående högskolor behövs. Regeringen bör enligt motionärerna aktivt pröva vilka högskolor som kan vara lämpliga att driva i stiftelseform.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Liksom när motsvarande yrkanden behandlades förra året (bet. 2003/04: UbU3 s. 14) och tidigare anser utskottet att det inte finns någon anledning att avsätta medel från statsbudgeten för att bilda nya stiftelser för högskoleverksamhet. Det finns enligt utskottets uppfattning redan i dag en betydande mångfald i utbudet av forskning och utbildning i den svenska högskolan och stort utrymme för lärosätena att själva välja hur de vill utveckla verksamheten. Någon omvandling av ytterligare högskolor till stiftelser behövs inte för detta. Upprättandet av helt nya, privata högskolor är inte en angelägenhet för staten.

Principer för fördelning av resurser och studieplatser

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till pågående utredning om resurstilldelningssystemet bör riksdagen avslå motionsyrkandena om olika förändringar i systemet.

Jämför reservationerna 26 (m, fp), 27 (kd), 28 (fp), 29 (kd), 30 (v) och 31 (c) samt särskilt yttrande 4 (fp).

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser enligt motion 2004/05:Ub293 yrkandena 4 och 10 att studenten bör få läsa den utbildning och vid det lärosäte som hon eller han själv väljer. Såväl **plats- som medeltilldelningen bör styras av efterfrågan från studenterna**. I en övergångsperiod är en tänkbar modell att 80 % av medlen följer studenten till inskrivningen och 20 % ges lärosätet vid examen, heter det i motionen.

Folkpartiet framför i motion 2004/05:Ub378 yrkande 1 förslag om införande av en studentpeng. Då blir det enligt motionärerna studenternas val som avgör fördelningen av platser både mellan skilda ämnen och mellan olika lärosäten. Folkpartiet vill enligt samma motion, yrkande 5, minska centraliseringen av platstilldelningen. Högskolorna skall inte vara bundna av att antal platser på olika utbildningar har fastställts av riksdagen för varje enskild högskola, skriver motionärerna. Resursfördelningssystemet måste utformas så att högskolor som har ett högt sökandetryck tillförs mer resurser, om de har möjlighet och är intresserade av att utöka för att möta ett ökat sökandetryck. I motion 2004/05:N254 yrkande 13 förordar Folkpartiet en studentpeng som följer studenten, så att tillväxt av högskoleplatser sker där studenterna vill studera. Enligt motion 2004/05:N409 (fp) yrkande 29 bör fördelningen av platser på högskolorna ske efter studenternas önskemål.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub441 yrkande 10 att man skall ta **hänsyn till tillgången på studentbostäder vid fördelning av högskoleplatser**. Tillgången på bostäder bör enligt motion 2004/05:Bo304 (kd) yrkande 4 ses som ett konkurrensmedel när det gäller högskoleplatser.

I motion 2004/05:Ub489 (s) föreslår motionären att stöd till utbyggnad av universitet och högskolor skall knytas till ett krav på berörd kommun att jämsides ordna bostäder till studenterna.

I ett antal andra motioner framförs olika förslag om **förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen**.

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub378 yrkande 2 att en utredning om ett nytt finansieringssystem snarast skall tillsättas. Inriktningen bör vara att högskolorna inte längre skall få sin ersättning utifrån vad studenterna presterar. I samma motion, yrkande 18, pläderar Folkpartiet för att resurstilldelningssystemet skall ge lärosätena större resurser per student på avancerade

kurser än på grundkurser. Ett liknande förslag framförs i motion 2004/05:Ub363 (c).

Kristdemokraterna framför i motion 2004/05:Ub473 ett stort antal förslag om hur resurstilldelningssystemet bör utvecklas. En långsiktig grundfinansieringsmodell bör införas, som skall motverka lärosätenas sårbarhet vid stora svängningar i söktrycket (yrkande 47). Grundutbildningsanslagen bör innehålla en komponent avsatt för vetenskaplig anknytning (yrkandena 3 och 48). En förändring av anslagssystemet bör innehålla ett särskilt stöd för bildningsaktiviteter (yrkande 7). Vid utformningen av resurstilldelningssystemet bör man beakta rekrytering från underrepresenterade grupper, kursernas svårighetsgrad samt pedagogisk mångfald (yrkandena 23, 39 och 40).

Vänsterpartiet tar i motion 2004/05:Ub334 upp systemet med s.k. prislappar vid fördelning av grundutbildningsanslagen. Systemet, som innebär att den ersättning som lärosätena får för helårsstudenter och helårsprestationer varierar mycket kraftigt mellan olika utbildningsområden, infördes för drygt tio år sedan, och motionärerna anser att prislapparna är i behov av översyn ur många perspektiv.

Centerpartiet anser enligt motion 2004/05:Ub276 yrkande 2 att förändringarna som skett inom högskolan under de senaste åren kräver en översyn av tilldelningssystemet, i syfte att stärka lärosätenas självständighet och möjlighet till långsiktigt kvalitetsarbete.

Anslaget per student, ”studentpengen”, bör innefatta en viss del forskningsresurser, åtminstone så mycket att det motsvarar den avtalsenliga möjligheten för en lektor att bedriva egen forskning på 20 % av arbetstiden, anser motionären i motion 2004/05:Ub452 (fp).

I motion 2004/05:Ub357 (kd) föreslås att takbeloppen till lärosätena skall omprövas två gånger under löpande budgetår. Nuvarande system är enligt motionären alltför oflexibelt och medför att attraktiva lärosäten får ett begränsat expansionsutrymme samtidigt som oanvända resurser låses in på andra håll.

Utskottets ställningstaganden

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena om att **styra plats- och medeltilldelningen efter studenternas efterfrågan**.

Det resurstilldelningssystem som infördes 1993 och som i sina huvuddrag har tillämpats hela tiden därefter innebär att de resurser ett lärosäte kan utnyttja i hög grad anpassas till studenternas val. Som har framgått ovan innebär det faktum att lärosätena får tillgodogöra sig resurser i form av en studentpeng per helårsstudent och en prestationsersättning per helårsprestation att det blir svårt att samtidigt i önskvärd omfattning anpassa verksamheten efter behoven på arbetsmarknaden. Detta är ett av skälen till att regeringen tidigare i år tillsatte en utredning om resurstilldelningssystemet (dir. 2004:49). Det nuvarande systemet innebär vidare att det för varje lärosäte finns ett tak för de resurser som kan användas med tillämpning av reglerna om helårsstudenter och helårsprestationer. Utan en ordning av detta slag skulle det enligt

utskottets uppfattning vara omöjligt att tillförsäkra alla lärosäten rimliga möjligheter att planera och genomföra en kvalitetsmässigt god utbildning. Hastiga svängningar i studenternas val av både utbildningar och lärosäten skulle, enligt utskottets mening, snabbt kunna utarma vissa lärosäten.

Utskottet vill i sammanhanget påpeka att det sedan 1993 inte fattas några beslut på riksnivå om exakt vilka utbildningar som olika lärosäten skall erbjuda eller om antalet platser i varje sådan utbildning.

Riksdagen bör enligt utskottets mening också avslå yrkandena om att ta ***hän-syn till tillgången på studentbostäder vid fördelning av resurser till grund-utbildning***.

Yrkanden av denna innebörd behandlades även vid förra riksmötet och avslogs då. Utskottet påpekade då att studenternas efterfrågan på utbildning är särskilt stark just på de orter där det är svårast att få tag i en bostad. Det har också visat sig att högskolor på orter som kan erbjuda god tillgång till studentbostäder i vissa fall inte drar till sig så många sökande att det är rimligt att tilldela dem ökade resurser (bet. 2003/04:UbU1 s. 66). I regeringsdeklarationen den 1 oktober 2002 förklarade regeringen sin avsikt att utbyggnaden av högskoleplatser kopplas till krav på kommunerna att tillhandahålla bostäder för studenter. De senaste åren har emellertid totalt sett ingen utbyggnad föreslagits av regeringen.

Motionsyrkandena om ***förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen*** bör också avslås av riksdagen med hänvisning till att utredning pågår. Utgångspunkten för utredarens uppdrag är att åstadkomma ett resurstilldelningssystem som möjliggör ett utbildningsutbud med hög kvalitet som efterfrågas av studenter och arbetsmarknaden. Systemet skall tillgodose lärosätenas behov av långsiktighet i planeringen så att de ekonomiska effekterna av en förändrad efterfrågan av studenter blir hanterbara. Det bör vidare möjliggöra att de samlade grundutbildningsresurserna utnyttjas bättre och att nuvarande brister i effektiviteten, t.ex. "dubbeletablering" av vissa utbildningar i en region, minskar. Uppdraget skall redovisas senast den 15 mars 2005 (dir. 2004:49).

Resurstilldelningssystem för forskning och forskarutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte göra några uttalanden om grunderna för fördelning av anslag till forskning och forskarutbildning mellan olika lärosäten.

Jämför särskilt yttrande 5 (v).

Motionerna och utskottets ställningstagande

I motion 2004/05:Ub478 (kd, m, fp, c) begär motionärerna att Linköpings universitet skall ***tilldelas likvärdiga*** fakultetsanslag (***anslag till forskning och forskarutbildning***) som andra universitet av motsvarande storlek (yrkande 1).

De vill också att regeringen skall redovisa grunderna för sin beräkning av fakultetsanslag (yrkande 2). Motionärerna skriver att om samma principer skulle gälla för Linköpings universitet som för t.ex. Stockholms universitet, skulle Linköpings universitet få ytterligare drygt 700 miljoner kronor.

Motion 2004/05:Ub222 (kd) tar upp Mälardalens högskola, som enligt motionären borde få ett motsvarande stöd som andra lärosäten som tilldelats vetenskapsområde (yrkande 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Liksom när liknande yrkanden behandlades av riksdagen för två år sedan vill utskottet framhålla att det inte finns någon fördelningsnyckel som styr hur anslagen till de olika lärosätena till forskning och forskarutbildning dimensioneras (bet. 2002/03:UbU1 s. 65). Utskottet påpekade då också att någon väsentlig förändring av storleksförhållandena mellan de olika universitetens anslag till forskning och forskarutbildning endast är möjlig om det ekonomiska utrymmet totalt sett ökar. En omfördelning mellan lärosätena för att tillgodose Linköpings universitet och Mälardalens högskola inom den ekonomiska ram som nu gäller för medel till forskning och forskarutbildning skulle skapa stora problem vid andra lärosäten. Detta vill utskottet inte heller nu medverka till.

Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskoleorterna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om att vissa resurser för högskoleutbildning skall gå direkt till kommunerna utan förmedling av statliga lärosäten.

Jämför *reservation 32 (kd)* och *särskilt yttrande 6 (v)*.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Kostnadsansvaret vid distansutbildning och annan **utbildning utanför högskoleorterna** tas upp i sju motioner.

Kristdemokraterna skriver i motion 2004/05:Ub473 yrkande 26 att en viktig insats för högskoleutbildning på distans görs vid de kommunala lärcentren och att lärosätena borde få ett större ansvar för dessa. Staten borde reglera detta tydligare, anser motionärerna.

Motionerna 2004/05:Ub251 (fp) och 2004/05:N346 (fp) yrkande 2 tar upp problemet att distansutbildning på högskolenivå kräver resurser vid kommunala lärcentrum, som blir oskäligt dyrbara för kommunerna. Motionärerna anser att de statliga lärosätena borde stå för dessa kostnader. Samma problem påtalas i motionerna 2004/05:Ub396 (s) och 2004/05:Ub487 (s), där motionärerna föreslår en översyn av kostnadsansvaret.

Enligt motionerna 2004/05:Ub312 (s) och 2004/05:Ub433 (fp) yrkande 2 borde kommuner kunna få en beställarroll för högskoleutbildning. Vissa statliga resurser för högskoleutbildning borde omfördelas från lärosätena till

kommuner och ses som en resurs för utveckling av kommunen. Motionärerna lyfter fram Kalmar län som ett lämpligt försöksområde för en sådan ordning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

De statliga resurserna för högskoleutbildning fördelas sedan lång tid av riksdagen och regeringen direkt till landets universitet och högskolor. Lärosätenas uppgift är att anordna utbildning och bedriva forskning. De skall samverka med det omgivande samhället, vilket bl.a. bör innebära att utforma utbildningar som är attraktiva för studenterna och samtidigt svarar mot arbetsmarknadens behov. Det är bra att många lärosäten samverkar med kommunerna i sin region och anpassar sitt utbildningsutbud till behoven där, samtidigt som kommunerna bidrar med vissa resurser för att kunna erbjuda sina invånare högskoleutbildning på hemorten. Staten har under åren 2002–2004 avsatt medel för etablerandet av lärcentrum i kommunerna, dels genom ett särskilt utvecklingsbidrag år 2003 på 20 miljoner kronor, dels genom att Delegationen för regional samverkan om högre utbildning har fördelat 150 miljoner kronor till regional samverkan, medel som bl.a. kommit lärcentrum till del. Också det statsbidrag på 350 miljoner kronor som under 2002 ställdes till kommunernas förfogande för att utveckla infrastrukturen för vuxnas lärande torde ha stärkt möjligheterna för vuxna att genom lärcentrum studera på högskolan.

Utskottet är inte berett att förorda att staten frångår den hittillsvarande principen att resurserna för högskoleutbildning fördelas till statliga lärosäten och vissa enskilda utbildningsanordnare. Frågan om ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna är under utredning inom Ansvarskommittén, vars arbete beräknas bli slutredovisat i februari 2007 (dir. 2003:10 och 2004:93).

Nya utbildningar

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till lärosätenas ansvar bör riksdagen avslå motionsyrkandet om nya och reguljära högskoleutbildningar för utländska akademiker. Riksdagen bör också avslå motionsyrkandena om inrättande av högskoleutbildning i medicinsk fotvård, eftersom regeringen har aviserat att sådan skall inrättas nästa år.

Jämför reservation 33(fp) och särskilda yttranden 7 (kd) och 8 (v).

Motionerna och utskottets ställningstagande

Folkpartiet har i sitt budgetförslag, som utskottet behandlat i det föregående, avsatt medel för **kompletterande utbildningar för utländska akademiker**. I motion 2004/05:Ub209 yrkande 2 skriver partiet att högskolorna bör uppmuntras och ges stöd att utforma utbildningsprogram som ger personer som redan har en utländsk högskoleutbildning förutsättningar att anpassa sina kunskaper till svenska förhållanden. De högskolor som presenterar långsik-

tiga och väl genomtänkta förslag till utbildningar av denna typ bör garanteras långsiktig finansiering, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Under åren 2002–2004 har det under anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* funnits vissa medel till projekt för invandrade akademiker. Medlen har fördelats mellan lärosäten av regeringen. Det är uppenbart att behov finns även framdeles av utbildning med det syfte som motionärerna slår vakt om. Utskottet anser att detta bör betraktas som en normal uppgift för universitet och högskolor och att sådan utbildning därför bör planeras och finansieras av dessa på vanligt sätt. Som utskottet nämnt i det föregående ingår det i uppdraget till utredningen om resurstilldelningssystemet att beakta behovet av långsiktighet i planeringen på lärosätena.

Behovet av **högskoleutbildning i medicinsk fotvård** tas upp i motionerna 2004/05:Ub267 (kd) och 2004/05:Ub305 (v). I den förstnämnda motionen redovisas att de flesta länder i EU har en lägst treårig universitets- eller yrkeshögskoleutbildning för medicinsk fotvård. Motionärerna hänvisar till Socialstyrelsen, som i en rapport 1990 framfört uppfattningen att utbildningen i medicinsk fotvård borde ligga på högskolenivå. Utbildning inom komvux, som har förekommit i begränsad omfattning hittills, är enligt motionärerna otillräcklig. I den andra motionen begär motionären att regeringen skall kartlägga behovet av utbildningsinsatser för att öka kunskapen i medicinsk fotvård. Även hon anser att det i dag behövs en högskoleutbildning i detta.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande med hänvisning till att regeringen i propositionen (s. 118) förklarat att Karolinska institutet fr.o.m. 2006 skall tilldelas resurser för att bedriva högskoleutbildning i medicinsk fotvård.

Förstärkning av vissa lärosäten och vissa regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om att vissa lärosäten skall tilldelas universitetsstatus eller vetenskapsområde. Riksdagen bör också avslå motionsyrkanden om förstärkningar i övrigt av vissa lärosäten eller regioner.

Jämför *reservation 34 (m, fp, kd) – motiv*.

Motionerna

Elva motioner innehåller förslag om att vissa högskolor skall få **universitetsstatus eller tilldelas vetenskapsområde**.

Motion 2004/05:Ub222 (kd) yrkande 2 föreslår att Mälardalens högskola skall tilldelas universitetsstatus. Tre motioner – 2004/05:Ub273 (c), 2004/05:T260 (fp) yrkande 4 och 2004/05:N409 (fp) yrkande 30 – gäller universitetsstatus för Södertörns högskola, medan motionerna 2004/05:Ub449 (fp) yrkande 1 och 2004/05:Ub453 (s) gäller sådan status för Malmö högskola. I

samtliga motioner hänvisas till respektive lärosätes ansökan om universitetsstatus och dess goda förutsättningar att vara universitet. Motionerna från folkpartiledamöter framhåller särskilt att det enbart är kvalitetsmässiga överväganden som skall avgöra.

Högskolan i Gävle bör enligt motionerna 2004/05:Ub252 (fp) yrkande 1, 2004/05:Ub280 (v) och 2004/05:Ub301 (kd) tilldelas vetenskapsområdet teknik.

Enligt motion 2004/05:Ub222 (kd) yrkande 1 bör Mälardalens högskola tilldelas humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

I motion 2004/05:Ub286 (kd, m, fp, c) yrkande 3 hävdas att Högskolan i Jönköping bör tilldelas vetenskapsområdet teknik och därmed få möjlighet att förverkliga Jönköpings tekniska högskola.

Enligt motionärerna har såväl Högskolan i Gävle som Högskolan i Jönköping ansökt om tekniskt vetenskapsområde.

I ett stort antal andra motioner framförs förslag om **förstärkningar i övrigt av vissa lärosäten och vissa regioner**. Yrkandena redovisas här i geografisk ordning, från norr till söder till väster.

Motion 2004/05:Ub344 (m) handlar om att Luleå tekniska universitet, som har ett lågt forskningsanslag i förhållande till grundutbildningens omfattning, bör tillförsäkras ett tillskott som innebär höjning av anslagen till vetenskapsområdena. I motion 2004/05:Ub370 (s) föreslår motionärerna att sjöbefälsutbildning skall byggas upp i Luleå. För en sådan etablering talar enligt deras mening universitetets starka position när det gäller maskinsidan och utbildning för underhåll samt det faktum att Sjöfartsverkets isbrytarflotta är lokaliserad till Luleå.

Forskningen i Norrbotten behöver byggas upp, breddas och fördjupas, hävdar motionärerna i motion 2004/05:Ub369 (s).

Enligt motion 2004/05:Ub309 (c) bör ett forskningscentrum för sociala uppfinningar och innovationsprocesser inrättas vid Umeå universitet. Motionären hänvisar till betänkandet *Innovativa processer* (SOU 2003:90), där det föreslagits att två sådana centrum skall inrättas.

I motion 2004/05:Ub382 (s) skriver motionärerna att Mittuniversitetet på sikt behöver få utökade anslag både till grundutbildning och till forskning och forskarutbildning. I dess forskningsstrategiska plan för 2005–2008 anges sex profilområden: skogen som resurs, digitala samhällen, kulturarv och demokratiutveckling, välfärdssamhällets utmaningar, lärande och bildning samt turism, idrott och upplevelseteknologi. Samma motionärer föreslår i motion 2004/05:Ub379 (s) att sjöbefälsutbildning på nytt skall lokaliseras till Mithögskolan. De anser det oroande att så få personer från Norrland söker sig till sådan utbildning sedan den försvunnit från Härnösand och enbart anordnas i Kalmar och Göteborg. Motionärerna påpekar också att 200 nya platser utlovades i samband med försvarsbeslutet 2000 men att löftet ännu inte har uppfyllts.

Också i motion 2004/05:Ub214 (m), som pläderar för Högskolan Dalarna, återopas löften i samband med tidigare nedläggning av Dalregementet. Enligt

motionären utlovades då 150 nya högskoleplatser, men nya pengar till dessa kom aldrig. Det är viktigt för Dalarnas län att ha en högskola som ges resurser att växa, heter det i motionen.

I motion 2004/05:Ub222 (kd) skriver motionären att Mälardalens högskola bör få kompensation för sitt utvidgade utbildningsuppdrag (yrkande 4). Högskolan fick år 2002 medel till ytterligare 400 platser, men på grund av sökandetrycket satsade man med användning av egna resurser ännu mera. Nu har dessa egna resurser redan uttömts, meddelar motionären. Mälardalens högskola bör också få ett långsiktigt större anslag till forskning (yrkande 5). Enligt motionären är andelen forskningsmedel i dag orimligt liten för Mälardalens högskola, om man jämför med motsvarande andel för Blekinge tekniska högskola eller för Växjö universitet (yrkande 6). Han föreslår ett tillkännagivande till regeringen om Mälardalens högskolas betydelse för att bidra till att fler får högre utbildning och forskarutbildning i landet (yrkande 7). Vidare anser han att Mälardalens högskola, som anordnar vissa konstnärliga utbildningar, också bör få medel för konstnärligt utvecklingsarbete (yrkande 8). Slutligen anser motionären att de platser för utbildning i dans, som erbjuds vid denna högskola i samarbete med Danshögskolan, bör permanentas som tillhörande Mälardalens högskola (yrkande 9).

Mälardalens högskola och Västerås stad har enligt motion 2004/05:Ub482 (kd, m, fp, c) tagit initiativ till att skapa en School of Aviation i Västerås. Detta skulle innebära att vissa utbildningar för trafikflygare, flygtekniker och flygmotormekaniker, som hittills anordnats som påbyggnadsutbildningar i kommunal vuxenutbildning, skulle omvandlas till tvååriga högskoleutbildningar. Om den önskvärda förändringen skall kunna genomföras behövs beslut om extra medel till Mälardalens högskola, skriver motionärerna.

Örebro universitet bör enligt motion 2004/05:Ub395 (kd) få medel för att finansiera sina kostnader för tolkar till döva, dövblinda och hörselskadade studenter direkt under sitt eget anslag, i stället för att som nu söka och tilldelas sådana medel ur en anslagspost som disponeras av Stockholms universitet (anslag 25:28). I dag förekommer det att teckenspråkiga studenter som blivit antagna till olika utbildningar vid Örebro universitet inte kan erbjudas tolkning och därför inte kan gå den utbildning de antagits till. Situationen blir enligt motionären alltmer ohållbar för varje år som går, i takt med att fler och fler tolkanvändare söker sig till akademiska studier. Samme motionär hävdar i motion 2004/05:Ub356 (kd) att Örebro universitet behöver en permanent höjning av sitt takbelopp, vilket enligt hans mening kan ske genom omfördelning från de lärosäten som inte förmår utnyttja sina tilldelade resurser.

Motion 2004/05:Ub388 (s) tar upp behovet av satsningar på högre utbildning och forskning i Karlskoga. Örebro universitet håller på att utveckla ett regionalt campus där, vilket medför extrakostnader på 4, 6 respektive 7 miljoner kronor under åren 2005, 2006 och 2007, meddelar motionärerna. De anser att det dessutom krävs en minst femårig forskningsfinansiering om 10 miljoner kronor årligen, som kan möjliggöra en forskarskola inom modellering och simulering samt rekrytering av vetenskapliga nyckelpersoner.

Enligt motion 2004/05:Ub374 (fp) bör fullständig jur.kand.-utbildning anordnas vid Örebro universitet. Universitetet har ansökt om examensrätt för juris kandidatexamen. Motionären är medveten om att det är Högskoleverket som avgör den frågan, men han framhåller att saken i grunden avgörs av regeringens anslagsfördelning och vilken profil man väljer, inte minst i sin forskningspolitik.

Ökat antal högskoleplatser i Stockholmsregionen förordas i motionerna 2004/05:Ub491 (s) och 2004/05:N239 (kd) yrkande 4. Andelen ungdomar som går vidare till högskolan är enligt båda motionerna bland de minsta i landet. Utbyggnaden bör i första hand ske i de delar av regionen som i dag saknar högskoleplatser eller som behöver fler sådana, såsom Södertörn.

En forskarskola om fibromyalgi och långvarig smärta och ett kunskapscentrum för fibromyalgi bör enligt motion 2004/05:Ub451 (fp) yrkandena 3 och 4 förläggas till Linköpings universitet. Enligt motionärerna behövs det mer forskning om reumatiska sjukdomar, och den forskning som bedrivs måste vara långsiktig. Kostnaden för forskarskolan får inte drabba universitetets nuvarande verksamhet, varför universitetet måste få full kostnadstäckning, anser de.

I samma motion, yrkande 2, föreslås att det vid Lunds universitet skall inrättas en forskarskola för reumatiska ledsjukdomar och artros.

Ett Campus Ystad, liknande det Campus Helsingborg som finns inom Lunds universitet, skulle enligt motion 2004/05:T335 yrkande 8 vara ett lyft för hela Österlens utveckling.

I motion 2004/05:Ub449 (fp) yrkande 2 föreslås att Malmö högskola och Lunds universitet skall tilldelas ett ökat antal studieplatser. Dessa lärosäten drar till sig många sökande, och Malmö högskola är en av de högskolor som har lyckats bäst med att få studenter från icke studievana miljöer att börja på högskolan, framhåller motionärerna. I nuläget drar båda lärosätena ned antalet studieplatser, eftersom man inte längre klarar av att upprätthålla den överproduktion gentemot anslagen som man tidigare har genomfört, heter det i motionen.

Enligt motion 2004/05:Ub450 (fp) bör den skånska livsmedelsforskningen stödjas genom en långsiktig finansiering på fakultetsnivå. En forskarskola på området bör enligt motionärerna inrättas vid Lunds universitet.

En forskarskola i fiskekologi och fiskeribiologi bör enligt motion 2004/05:Ub434 (fp) inrättas vid Högskolan i Kalmar. Denna högskola har enligt motionären byggt upp kompetens som passar perfekt för att tackla många av de av Havsmiljökommissionen aktualiserade frågorna. Samme motionär anser enligt motion 2004/05:Ub433 (fp) yrkande 1 att takbeloppet för Högskolan i Kalmar bör höjas. Motionären hänvisar till att högskolan har högt söktryck och att den har överproducerat i förhållande till sitt takbelopp, vilket bara går under en mycket begränsad tid.

I motion 2004/05:Ub359 (s) begärs att regeringen skall lägga fram förslag om etablering av en högskoleutbildning i Vimmerby med inriktning på livsmedel. Den bör enligt motionärerna knytas till Högskolan i Kalmar.

Ett stort antal motionsyrkanden gäller Västsverige.

Enligt motion 2004/05:N401 (fp) yrkande 8 behövs en översyn av resursbehovet för forskning. Chalmers skall ha ställning som teknisk högskola i världsklass och Invandrarakademien i Borås bör bli en permanent nationell resurs, anser motionärerna.

Motion 2004/05:Ub439 (s) pläderar för en satsning på forskning och forskarutbildning i Västsverige (yrkande 1). Utbyggnaden av högskolan i regionen bör fortsätta (yrkande 2). Läkarutbildningen och vårdutbildningarna bör tillföras fler platser (yrkandena 3 och 4). En nätverksbaserad forskarskola i vårdvetenskap bör etableras i regionen, där lärosätena har mycket goda förutsättningar för att anordna en sådan (yrkande 5). Ett nationellt centrum för arbetsintegrerat lärande bör inrättas vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, som är ledande inom området och bör ges fortsatta resurser för att utveckla sitt nationella uppdrag (yrkande 6). Det bör också göras en fortsatt satsning på form, design och medier i Västsverige (yrkande 7). Chalmers, Stenebyskolan, Halmens hus i Bengtsfors, Akvarellmuseet på Tjörn och Textilhögskolan i Borås utgör enligt motionärerna viktiga resurser som ger goda förutsättningar för att form- och designverksamheten kan växa och utvecklas ytterligare.

Motion 2004/05:Ub288 (fp) handlar om Universeum i Göteborg. Staten bör enligt motionären ta ett större ansvar för att Universeum skall få en trygg finansiell försörjning (yrkande 1). Universeums verksamhet bör användas som en inspirationskälla i landet för att öka svenska elevers intresse för naturvetenskap och teknik samt för samspelet mellan dessa ämnen och kulturen (yrkande 2).

Enligt motionerna 2004/05:Ub308 (m), 2004/05:Ub410 (s) och 2004/05:Ub505 (fp) är det viktigt att Högskolan i Borås även fortsättningsvis kan utveckla Invandrarakademien. Denna bör enligt den sistnämnda motionen få en filial i Dalsland och utvecklas till en nationell resurs.

I motion 2004/05:Ub320 (c, fp, kd) föreslås att Högskolan i Skövde skall få rätt att utfärda masterexamen. Motionärerna syftar på ett förslag från en arbetsgrupp i Utbildningsdepartementet (Ds 2004:2) att det skall införas två olika masterexamina, en ettårig och en tvåårig, och att det skall krävas särskilt beslut av Högskoleverket för att lärosäten som inte är universitet eller har rätt vetenskapsområde skall få utfärda den tvååriga examen.

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla tas upp i motion 2004/05:Ub394 (kd). Motionären framhåller att medieindustrin växer kraftigt i högskolans närområde, framför allt beroende på att Film i Väst i Trollhättan har utvecklats till en av de största filmproducenterna i Europa. Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har utvecklat ett antal film- och medieutbildningar som för att kunna fortleva behöver adekvata resurser. Prislappen för utbildningsområdet Media bör få tillämpas vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, anser motionären.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen bör enligt utskottets mening avslå yrkandena om **universitetsstatus och vetenskapsområde**.

Utskottet delar regeringens uppfattning (redovisad i proposition 1996/97:1 utg.omr. 16) att regeringen skall besluta om att ge benämningen universitet till högskolor som begärt detta och som uppfyller ett antal krav när det gäller omfattning och bredd i grundutbildning, forskning och forskarutbildning m.m. Innan regeringen beslutar skall Högskoleverket pröva huruvida högskolan i fråga har nått den nivå som erfordras. Utskottet delar också regeringens uppfattning, uttalad bl.a. av utbildningsministern i en interpellationsdebatt med en av motionärerna den 18 november 2003, att det också måste föreligga statsfinansiella förutsättningar, om ytterligare högskolor skall bli universitet eller tilldelas vetenskapsområde (prot. 2003/04:130).

Riksdagen bör även avslå **övriga yrkanden om förstärkningar av vissa lärosäten och vissa regioner.**

Utskottet utgår från att regeringen även i framtiden kommer att beakta såväl behoven i respektive region som efterfrågan från studenterna och lärosätenas möjligheter att erbjuda utbildning av god kvalitet, när förslag om utbyggnad eller omfördelning av resurser till universitet och högskolor bereds.

Inrättande av forskarskolor beslutas normalt av lärosätena själva. När det gäller forskarskolor i fiskekologi och fiskeribiologi noterar utskottet, liksom förra året, att Havsmiljökommissionen i sitt betänkande *En nationell marin strategi* (SOU 2003:72) föreslog att sådana skulle bli inrättade vid Göteborgs, Stockholms och Umeå universitet i anslutning till de marina centrum som finns där.

Förslag om att etablera sjöbefälsutbildning i Norrland har behandlats av riksdagen vid de tre senaste riksmötena. Liksom tidigare vill utskottet framhålla att sjöbefälsutbildning kräver mycket dyrbara investeringar, för vilka det inte finns utrymme för närvarande.

Betänkandet *Innovativa processer*, som åberopas i motion 2004/05:Ub309, bereds för närvarande i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Förslagen från den arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet som har genomfört en översyn av vissa examensfrågor i högskolan och bl.a. lagt fram förslag om masterexamen bereds likaså inom Regeringskansliet (*Högre utbildning i utveckling. Bolognaprocessen i svensk belysning*. Ds 2004:2). Riksdagen bör inte föregripa regeringens ställningstagande i någondera frågan.

Högskoleverket har den 11 november 2004 beslutat att Örebro universitet får utfärda juris kandidatexamen.

Universeum i Göteborg är ett s.k. science center (teknik- och naturvetenskapscentrum) som får statsbidrag ur anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* Alla sådana centrum har till syfte att öka svenska elevers intresse för naturvetenskap och teknik. Utskottet förutsätter att regeringen fördelar tillgängliga medel för sådana på bästa möjliga sätt.

Att olika utbildningsområden har olika stora ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer (s.k. prislappar) är ett grundläggande inslag i det nuvarande resurstilldelningssystemet, som befinner sig under utredning. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra något uttalande om vilka lärosäten

som skall få tillämpa ersättningsbeloppen för utbildningsområdet Media, som är högre än för något annat utbildningsområde.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om deltagande i University of the Arctic och motionsyrkandet om att jämställa naturskolor med teknik- och naturvetenskapscentrum.

Jämför särskilt yttrande 9 (v).

Motionerna och utskottets ställningstagande

University of the Arctic är enligt motion 2004/05:Ub366 (s) ett samarbete mellan universitet och högskolor runt polcirkeln. För det svenska deltagandet står Luleå tekniska universitet, Umeå universitet och Mitthögskolan. Motionärerna anser det angeläget att Sverige fullt ut deltar i denna samverkan och att University of the Arctic prioriteras av de högskolor och universitet som finns med. Därför är det viktigt att regeringen kontinuerligt ser över det svenska deltagandet, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Inom ramen för de anslag som står till de berörda lärosätenas förfogande står det dem fritt att delta i internationellt samarbete. Enligt utskottets mening är det värdefullt att de nämnda lärosätena har engagerat sig i University of the Arctic.

Motion 2004/05:Ub384 (mp) handlar om utomhuspedagogik. I landet finns ca 70 naturskolor, som har utvecklat just utomhuspedagogiken. Motionärerna skriver att man bör se över möjligheten att **definiera naturskolor på samma sätt som teknik- och naturvetenskapscentrum**, vilket skulle kunna göra naturskolorna berättigade till statligt stöd på samma sätt som dessa (yrkande 5).

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandet.

Teknik- och naturvetenskapscentrum (science centers) får som nämnts statsbidrag ur anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* Att göra naturskolor berättigade till statsbidrag skulle självfallet få konsekvenser för anslagsbehovet. Riksdagen har inget underlag för att bedöma hur stort detta skulle bli.

4 Vissa centrala myndigheter m.m.

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet anslagen 25:78–25:83 som avser myndigheterna Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Centrala studiestödsnämnden, Överklagandenämnden för studiestöd, Internationella programkon-

toret för utbildningsområdet samt myndigheten för Sveriges nätuniversitet. Dessutom behandlas anslagen 25:84 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m. och 25:85 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.

Resultat

Regeringen lämnar i budgetpropositionen bl.a. följande uppgifter om verksamheten vid myndigheterna under år 2003.

Högskoleverkets främsta uppgift är att granska kvaliteten i högskolans verksamhet och att främja kvalitetsutvecklingen. Under 2003 har nio rapporter publicerats. I vissa fall har granskningarna lett till att examensrätter har ifrågasatts, och kritiken har resulterat i att högskolorna har vidtagit åtgärder som har höjt kvaliteten. Regeringen bedömer att utvärderingar av såväl grundutbildningen som forskarutbildningen vid universitet och högskolor har bidragit till att kvaliteten har förbättrats. Högskoleverket följer också den nationella och internationella utvecklingen inom området kvalitetsgranskning. Antalet tillsynsärenden har ökat under 2003 jämfört med tidigare år. Dessa ärenden har till största del gällt enskilda studenters rättssäkerhet, och flera har haft stor principiell betydelse för universitet och högskolor. Lärosätena har godtagit verkets bedömningar och ändrat den lokala regeltillämpningen. Regeringen gör bedömningen att de mål som uppställts för Högskoleverkets verksamhet har uppfyllts.

Verket för högskoleservice (VHS) genomförde den samordnade antagningen till höstterminen 2003 och vårterminen 2004 inom de uppsatta tids- och kostnadsramarna. Fler sökande anmälde sig under 2003 via VHS hemsida jämfört med 2002. Antalet ärenden avseende bedömning av utländska gymnasiebetyg har ökat under de senaste åren, och under budgetåret 2003 fick VHS 1 miljon kronor i förstärkning för att minska handläggningstiderna för bedömning av utländska gymnasiebetyg. Under 2003 har handläggningstiderna minskat, och antalet ärenden som avslutats under året har ökat jämfört med 2002. Regeringen gav i juni 2000 VHS i uppdrag att i samarbete med universitet och högskolor utveckla ett nytt flexibelt antagningssystem för såväl samordnad som lokal antagning. Under 2003 konstaterade verket en försening i utvecklingsarbetet, och i stället för att kunna tas i bruk till höstterminen 2004 sker detta till höstterminen 2006. Beträffande VHS upphandlingsverksamhet har antalet uppdrag minskat under 2003. Upphandlingsvärdet är trots detta ungefär i nivå med värdet föregående år. Färre universitet och högskolor anlidade VHS upphandlingstjänster under 2003 jämfört med 2002, medan övriga statliga myndigheter anlidade VHS i högre omfattning.

Antalet ansökningar om studiestöd till *Centrala studiestödsnämnden* (CSN) har minskat med 6 % under 2003. Enligt CSN:s regleringsbrev för 2003 var målen för myndighetens tilldelnings- och återbetalningsverksamhet att den genomsnittliga tiden för ärendehandläggning skulle kortas. Målet var också att andelen beslut i studiestödsärenden som kan hanteras maskinellt skulle öka. Under 2003 har handläggningstiden för studiemedel för studier i

Sverige förkortats från 20 till 17 dagar. Andelen studiemedelsärenden som hanteras helt maskinellt har ökat till totalt 20 %. Enligt CSN:s regleringsbrev för 2003 var målen för myndighetens service och information bl.a. att andelen inkommande samtal som besvaras skulle öka, liksom andelen inkommande samtal som besvaras inom tre minuter. Även andelen nöjda kunder skulle öka. Under 2003 har det totala antalet besvarade samtal emellertid minskat med 12 %, och den andel samtal som besvarades inom tre minuter har också minskat. Däremot har utnyttjandet av självservice-tjänsterna på webbplatsen ökat. Kundundersökningen som gjordes 2003 visar att andelen nöjda kunder är oförändrad jämfört med året dessförinnan.

Regeringen bedömer att administrationen av studiemedel för studier i Sverige under 2003 har präglats av en positiv trend med kortare handläggningstider. Arbetet med att fortsätta effektivisera hanteringen av ärenden måste enligt regeringen fortsätta samtidigt som effektiviteten balanseras mot kraven på rättssäkerhet. Regeringen konstaterar dock att CSN under 2003 inte lyckades bibehålla den positiva trend som präglade myndighetens service under 2002. Det fanns stora brister i tillgängligheten, som har fått stå tillbaka då myndigheten prioriterat beslut om studiestöd och utbetalning. En förklaring är att myndigheten under 2003 haft ett ansträngande verksamhetsår då den vidtagit åtgärder för att långsiktigt förbättra tillgänglighet och service. De åtgärder som vidtagits, bl.a. organisationsförändringar och en satsning på vidareinformatörer, bedöms vara framgångsrika. Regeringen understryker dock vikten av att myndigheten arbetar med att återvinna och upprätthålla en god service-nivå och avser att noga följa utvecklingen gällande tillgängligheten. Regeringen bedömer att CSN:s administration av det nya rekryteringsbidraget och samverkan med kommunerna har fungerat väl. Handläggningen av rekryteringsbidraget har i stor utsträckning kunnat hanteras maskinellt, och handläggningstiden var kortare än en vecka.

Under 2003 har CSN identifierat och korrigerat väsentliga fel i sin redovisning orsakade av brister i tidigare års interna styrning och kontroll. Myndigheten har för verksamhetsåret 2003 fått en revisionsberättelse med invändning av Riksrevisionen. Under året har CSN vidtagit åtgärder för att förbättra den interna kontrollen.

Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) har enligt regeringen under 2003 visat ett bra resultat vad gäller balansen mellan ärendehantering och service. De mål för handläggningstider som regeringen har fastställt har uppnåtts, och servicen till allmänheten bedöms som god. Under 2003 inkom drygt 5 300 ärenden, en ökning med 16 % jämfört med föregående år. Av de närmare 6 000 ärenden som hanterades under året beslutades 88 % av myndighetens direktör och 10 % av nämnden. De vanligast förekommande överklagandena har gällt antal studiemedelsveckor på grundskole- och gymnasienivå samt studieresultatsprövning. ÖKS svarade på 18 500 telefonsamtal under 2003, vilket var fler än tidigare år.

Internationella programkontoret för utbildningsområdet ansvarar för genomförandet av olika EU-program samt vissa nordiska och nationella stipendier.

dieordningar för främjande av internationellt arbete. Regeringen bedömer att det svenska deltagandet inom de program som myndigheten svarar för huvudsakligen är på en tillfredsställande nivå. Insatser bör dock göras för ökat deltagande inom vissa delar av programmen, bl.a. inom Erasmus och Leonardo da Vinci.

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bildades den 1 mars 2002. Myndigheten har under 2003 stött lärosätena i deras utveckling av personalens kompetens kring IT-stödd distansutbildning samt givit stöd till institutionell utveckling av goda rutiner och stödprocesser för flexibelt lärande och IT-stödd distansutbildning. Myndigheten har även tillsammans med Kungl. biblioteket arbetat med att bygga upp olika former av nätbaserade bibliotekstjänster.

Anslag 25:78 Högskoleverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 187 915 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:78 *Högskoleverket*. Motionsyrkanden med förslag om andra anslagsbelopp bör därmed avslås.

Jämför särskilda yttranden 14 (fp) och 15 (kd).

Högskoleverkets uppgift är att genom uppföljningar och utvärderingar bidra till att förbättra och förnya den högre utbildningen och forskningen vid universitet och högskolor. Verket svarar också för tillsynen över högskolans verksamhet i syfte att öka rättssäkerheten. Vidare har Högskoleverket som uppgift att på uppdrag av regeringen genomföra utredningar och utvärderingar som grund för regeringens ställningstagande i olika frågor. Verket har dessutom ansvar för statistik om verksamheten vid universitet och högskolor.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 187 915 000 kr till Högskoleverket för budgetåret 2005. Förslaget inkluderar en ökning av anslaget med 750 000 kr för implementeringen av den tidsbegränsade utbildningssatsningen vad avser studier med rekryteringsbidrag (jfr prop. 2003/04:138, bet. UbU15, rskr. 261), s.k. kombinationsutbildningar, samt pris- och löneomräkning med 1,09 %.

Av anslagsbeloppet avses 30 602 000 kr få disponeras av Rådet för högre utbildning vid Högskoleverket. Rådet fördelar medel för pedagogisk utveckling av högskolans utbildningar och sprider information om högskolepedagogisk forskning.

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub485 yrkande 3 en minskning av anslaget till Högskoleverket med 30 602 000 kr. Neddragningen avser anslagspost 2 Rådet för högre utbildning.

Också Kristdemokraterna föreslår en minskning av anslaget till Högskoleverket. I motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 minskas anslaget med 4 900 000 kr jämfört med regeringens förslag. Minskningen är ett led i en allmän bespa-

ring på myndigheten och bör enligt Kristdemokraterna kunna göras utan inskränkningar i verksamheten.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag till medelsberäkning under anslaget och avstyrker motionsyrkanden om annat belopp. Riksdagen bör således anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 187 915 000 kr. När det gäller Rådet för högre utbildning vill utskottet erinra om att rådet relativt nyligen fått en självständigare roll inom verket och ett utvidgat uppdrag att på olika sätt stödja pedagogiskt utvecklingsarbete vid universitet och högskolor (SFS 2003:7).

Anslag 25:79 Verket för högskoleservice

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 14 225 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:79 *Verket för högskoleservice*.

Verket för högskoleservice (VHS) ansvarar för den samordnade antagningen till grundläggande högskoleutbildning. Utöver detta biträder VHS universitet, högskolor och andra myndigheter vid upphandling. Från anslaget bestrids också kostnader för underhåll och utveckling av datorbaserade system för antagningsprocessen samt kostnader för övrig antagningsverksamhet, såsom betygss databas och bedömning av utländska gymnasiebetyg. Från den 1 april 2004 är VHS teknisk systemförvaltare för lärosätenas studieadministrativa IT-stöd Ladok.

Regeringen föreslår att till VHS anvisas 14 225 000 kr för budgetåret 2005. Beloppet inkluderar pris- och löneomräkning med 1,22 %.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa medel i enlighet med regeringens förslag.

Anslag 25:80 Centrala studiestödsnämnden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 505 470 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:80 *Centrala studiestödsnämnden m.m.*, och motionsyrkandet om annat belopp bör därmed avslås.

Jämför särskilt yttrande 13 (m).

Anslaget finansierar utgifter för administration av olika studiestöd och lån till hemutrustning för flyktingar. Anslaget finansierar delvis också Centrala studiestödsnämndens (CSN) studiesociala verksamhet. Vidare finansierar anslaget utgifter för administration av bidrag vid korttidsstudier vid Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), LO och TCO.

Regeringen föreslår att till CSN m.m. för budgetåret 2005 anvisas 505 470 000 kr. Anslaget har ökats med 1 miljon kronor för systemutveckling och administration av den tidsbegränsade vidgade användningen av rekryteringsbidraget. Administrationen av satsningen innebär också att CSN skall utbetala ersättning för anordnade utbildningsplatser vid respektive högskola. Utgiften för utbildningsplatserna beräknas till 128 miljoner kronor, och motsvarande belopp har tillförts anslaget. Anslagsbeloppet inkluderar också pris- och löneomräkning med 1,1 %.

CSN har av Riksrevisionen fått en revisionsberättelse med invändning för verksamhetsåret 2003. Invändningen gäller CSN:s korrigering av fel i redovisningen orsakade av tidigare brister i den interna styrningen och kontrollen. Denna korrigering har medfört att anslaget har överskridits med 45,5 miljoner kronor. Anslaget har förstärkts med 41 miljoner kronor genom beslut av riksdagen i anledning av 2004 års ekonomiska vårproposition. CSN har under 2003 vidtagit åtgärder för att förbättra den interna kontrollen och skall även under 2004 fortsätta att förbättra rutinerna. Regeringen utgår ifrån att de vidtagna åtgärderna skall förhindra framtida fel i redovisningen och förutsätter att ekonomiadministrationen fortsättningsvis håller god kvalitet.

Moderaterna tillför i motion 2004/05:Ub419 (yrkande 2) 180 miljoner kronor till anslaget utöver regeringens förslag. Moderaterna anser samtidigt att CSN inte skall få disponera avgifter på det sätt som regeringen medger eftersom tekniken innebär att budgetramen kringgås. I praktiken innebär Moderaternas förslag en lägre driftram för myndigheten. Moderaterna vill dessutom konkurrensutsätta CSN.

Utskottet erinrar, liksom tidigare i betänkande 2003/04:UbU1, om att riksdagen våren 2000 godkände att intäkter från avgifter för uppläggning av lån vid CSN får disponeras av myndigheten (prop. 1999/2000:100, yttr. UbU7y, bet. FiU27, rskr. 262). Återbetalningsverksamheten har sedan länge finansierats med avgifter som myndigheten får disponera (prop. 1988/89:100 bil. 10, SfU15, rskr. 173). CSN:s verksamhet var t.o.m. år 2000 indelad i tre resultatområden, varav återbetalning av studielån var ett. På grund av att denna indelning medförde problem för den ekonomiska styrningen av verksamheten slogs resultatområdena samman till ett enda sådant område. Samtliga avgifter redovisas därför mot anslaget.

Utskottet noterar att CSN erhållit revisionsberättelse med invändning för verksamhetsåret 2003 men också att myndigheten vidtagit åtgärder för att förbättra den interna kontrollen. Utskottet utgår liksom regeringen från att de vidtagna åtgärderna skall förhindra framtida fel i redovisningen.

Utskottet noterar också att tillgängligheten hos CSN försämrades under 2003 och att en positiv trend därmed har brutits. Myndigheten har dock vidtagit åtgärder för att förbättra tillgängligheten.

Mot bakgrund av det redovisade föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motionsyrkandet anvisar 505 470 000 kr till CSN för budgetåret 2005 i enlighet med regeringens förslag.

Anslag 25:81 Överklagandenämnden för studiestöd**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 10 824 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:81 *Överklagandenämnden för studiestöd*.

Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) inrättades 2001 i syfte att stärka rättssäkerheten för de studerande. ÖKS har till uppgift att pröva överklaganden enligt studiestödslagen (199:1395) samt pröva överklaganden av beslut om bidrag enligt förordningen (2001:362) om bidrag till korttidsstudier. Anslaget finansierar utgifter för kansliets verksamhet, arvoden och andra ersättningar till nämndens ledamöter. Regeringen anser att det finns förutsättningar för ÖKS att klara uppställda mål med medel motsvarande 2004 års tilldelning under det kommande budgetåret trots ökningar i ärendemängden.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar 10 824 000 kr till ÖKS. I beloppet inkluderas pris- och löneomräkning med 1,43 %.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa medel i enlighet med regeringens förslag.

Anslag 25:82 Internationella programkontoret för utbildningsområdet**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 43 514 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:82 *Internationella programkontoret för utbildningsområdet*.

Anslaget finansierar Internationella programkontoret för utbildningsområdet som svarar för stöd till aktörer inom utbildningsområdet som önskar delta i olika former av internationellt samarbete. Verksamheten omfattar olika EU-program, bl.a. Sokrates (EU:s program för utbildning), Leonardo da Vinci (EU:s program för yrkesutbildning), Erasmus (EU:s utbytesprogram för lärare och studenter i högskolan) och Iaeste (internationell praktikplatsförmedling för blivande civilingenjörer och naturvetare) samt vissa nordiska och nationella stipendieordningar för främjande av internationellt samarbete.

Regeringen meddelar att administrationen av Interpraktikstipendierna flyttas från programkontoret till Arbetsmarknadsstyrelsen, vilket dock inte påverkar anslaget då verksamheten finansierats över utgiftsområde 13 Arbetsmarknad. Vidare föreslås att 1 225 000 kr förs till anslaget från det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad uppförda anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för hantering av Iaeste. Anslagsbeloppet inkluderar också pris- och löneomräkning med 0,89 %.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 43 514 000 kr anvisas till programkontoret för budgetåret 2005.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa medel i enlighet med regeringens förslag.

Anslag 25:83 Myndigheten för Sveriges nätuniversitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 32 028 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:83 *Myndigheten för Sveriges nätuniversitet*. Motionsyrkanden om nedläggning av myndigheten och att därmed avskaffa anslaget bör avslås. Jämför särskilt yttrande 15 (kd).

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet skall stödja Sveriges nätuniversitet och i samverkan med universitet och högskolor främja utvecklingen av IT-stödd distansutbildning. Anslaget finansierar myndighetens verksamhet, en presentation av universitet och högskolors utbud av IT-stödd distansutbildning i en IT-stödd portal samt utgifter för att identifiera och stödja områden som saknar IT-stödd distansutbildning.

Regeringen föreslår att riksdagen till Myndigheten för Sveriges nätuniversitet för budgetåret 2005 anvisar 32 028 000 kr. Beloppet inkluderar pris- och löneomräkning med 0,87 %.

Kristdemokraterna betonar i motion 2004/05:Ub473 att man är positiv till att högre utbildning ges via nya medier, t.ex. genom Nätuniversitetet. De anser dock att det är lärosätena som skall ha ett lokalt och gemensamt ansvar för Nätuniversitetet (yrkande 24). Den separata myndigheten på området bör däremot läggas ned och de uppgifter som inte övertas av lärosätena kan överföras till Högskoleverket (yrkande 25). I Kristdemokraternas budgetmotion 2004/05:Ub481 yrkande 2 föreslår Kristdemokraterna att anslaget för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet tas bort. I samma motion (yrkande 1) anför man ytterligare argument för att myndigheten skall läggas ned, nämligen att det finns för många småmyndigheter i Sverige. Om en sanering gjordes bland småmyndigheterna skulle flera hundra miljoner kronor kunna sparas årligen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet till Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och därmed avslår motionsyrkandena. Enligt utskottets uppfattning finns det behov av en särskild myndighet för att stödja och samordna den IT-stödda distansutbildning som anordnas av universitet och högskolor.

Anslag 25:84 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 34 808 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:84 *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.*

Medlen under anslaget är till största delen avsedda att finansiera Sveriges medlemsavgift till Unesco, vilken utbetalas i euro och i USD. Anslaget finansierar även medlemsavgifter till konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv, Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål i Rom (ICCROM) samt avgifter till fonden kopplad till konventionen om det immateriella kulturarvet. Vidare täcker anslaget kostnader för Svenska unescorådet samt bevakning av Unescos verksamhet i Paris. Faktorer som styr utgifterna under anslaget är utvecklingen av organisationens budget, Sveriges andel av budgeten samt valutaförändringar.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget för budgetåret 2005 anvisar 34 808 000 kr. Förslaget inkluderar en överföring av medel från anslaget med 200 000 kr till anslaget 25:2 *Myndigheten för skolutveckling* för att finansiera samordning av svenska skolors deltagande i Associated Schools Projekt, Unescos nätverk för skolor som arbetar med skolutveckling med internationell inriktning. Anslagsbeloppet inkluderar pris- och löneomräkning med 0,99 %.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa medel i enlighet med regeringens förslag.

Anslag 25:85 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 11 787 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:85 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om minskad respektive avskaffad medelsanvisning under anslaget.
Jämför särskilda yttranden 13 (m) och 15 (kd).

Anslaget 25:85 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* används dels för utveckling av system som skall leda till effektiviseringar och kostnadsminskningar i myndigheternas verksamhet eller av system som ger ökad tillgång till information nationellt och internationellt, dels för övergripande statistik inom utbildningsområdet. Från anslaget finansieras även vissa andra övergripande verksamheter av tillfällig art. I vissa fall upp-

står behoven löpande under året, vilket innebär att anslagsbelastningen kan variera mellan budgetåren.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget för budgetåret 2005 anvisar 34 666 000 kr.

Regeringen har beräknat medlen under anslaget enligt följande. Under innevarande år har tidigare reserverade anslagsmedel om 3,2 miljoner kronor för ett internationellt seminarium rörande utbildning för hållbar utveckling dragits in då seminariet har finansierats på annat sätt. Detta leder till att anslaget reduceras till en permanent nivå fr.o.m. 2005. 158 000 kr överförs till utgiftsområde 17 Kultur, medier och trossamfund och fritid, anslaget 28:21 *Riksarkivet och landsarkiven*, för finansiering av leveranser av arkivmaterial från vissa myndigheter inom Utbildningsdepartementets område. Vidare överförs 900 000 kr från anslagsposten för OECD-CERI:s indikatorprogram INES till utgiftsområde 1 Rikets styrelse, anslaget 90:5 *Regeringskansliet*. De överförda medlen avser kostnader för löner och resor medan övriga kostnader även fortsättningsvis finansieras från detta anslag. Anslagsbeloppet inkluderar även pris- och löneomräkning med 0,99 %.

Moderaterna föreslår i motion 2004/05:Ub419 yrkande 2 att anslagsbeloppet för 2005 reduceras med 6 787 000 kr.

Kristdemokraterna tar bort hela anslaget i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2.

U t s k o t t e t har inget att invända mot regeringens medelsberäkning. Riksdagen bör därför anvisa 11 787 000 kr under anslaget och därmed avslå motionsyrkandena.

Inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut och Högskoleverkets uppgifter.
Jämför *reservation 35 (fp)*.

Motionerna

Folkpartiet hävdar i motion 2004/05:Ub378 att Högskoleverkets ställning som ämbetsverk under regeringen i längden kan innebära försvagade möjligheter att bedriva en självständig granskning av kvaliteten vid landets universitet och högskolor. Utvärderingen av lärosätenas förmåga att bedriva en för studenterna högkvalitativ utbildning måste utövas av en eller flera institutioner vars arbete inte riskerar att politiseras. Kvalitetsgranskningen bör därför brytas ut ur Högskoleverket och placeras i ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen (yrkande 9). Institutet bör bestå av representanter för ämnesområden, discipliner och vetenskapliga tidskrifter. Högskoleverkets roll bör därmed renodlas till att svara för ren myndighetsutövning (yrkande 8). Det

innebär bl.a. att verket som sitt ansvar skulle ha att kontrollera att bestämmelser följs och liksom nu kunna dra in examensrättigheter för utbildningar som inte upprätthåller kvalitetskraven.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena. Liknande motionsyrkanden om renodling av Höskoleverkets roll och ett fristående kvalitetsinstitut för högskolan har vid flera tillfällen avslagits av riksdagen, senast hösten 2003 (bet. 2003/04:UbU1). Utskottet menar att farhågorna om politisering av Höskoleverket saknar grund eftersom Höskoleverkets utvärderingar utförs av högt kvalificerade experter inom respektive område. Dessa experter hämtas även från andra länder än Sverige.

Konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att lägga ned eller konkurrensutsätta CSN.

Jämför *reservation 36 (fp)* och *särskilt yttrande 10 (m)*.

Motionerna

Folkpartiet menar i motion 2004/05:Ub321 yrkande 3 att det på något längre sikt är angeläget att CSN:s de facto-monopol bryts. Studielånsmarknaden måste öppnas för verklig **konkurrens**. Genom att släppa in banker och andra finansiella institut menar Folkpartiet att tillgängligheten och effektiviteten i administrationen av studielånen kan öka.

Också i motion 2004/05:Ub218 (m) förs fram förslag om att studielånsmarknaden och hanteringen av studielånen borde utsättas för konkurrens. Motionären menar att det finns grund för en nyordning då CSN har en dubbelroll då man både fattar beslut och också betalar ut pengar efter dessa beslut. I motion 2004/05:Ub290 (m) yrkande 1 föreslås att **CSN läggs ned** och att banker och finansiella företag i stället administrerar studiestödet. Statens roll bör begränsas till att bevilja lånen och garantera återbetalningen.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena. Frågan om att konkurrensutsätta CSN har behandlats i riksdagen vid ett flertal tillfällen under senare år, senast vid föregående riksmöte (bet. 2003/04:UbU1). Utskottet vidhåller sin uppfattning att nuvarande ordning, nämligen att CSN sköter både utbetalning och återbetalning, har fördelar både för staten och studenterna. Därför avstyrker utskottet också motionsyrkandet om nedläggning av CSN.

Införande av s.k. omvänd straffavgift för Centrala studiestödsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om att införa s.k. straffavgift för Centrala studiestödsnämnden.

Jämför *reservation 37 (fp)*.

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub321 yrkande 4 att CSN skall bli skyldig att betala en straffavgift till studenter som inte får sina studiemedel i tid, t.ex. på grund av långa handläggningstider. En sådan omvänd straffavgift skall också utbetalas om studenten inte får information eller svar på ansökan inom en viss tid. Folkpartiet menar att detta är ett rimligt sätt att sätta press på CSN att skärpa sina rutiner så att effektiviteten förbättras.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet. Riksdagen behandlade och avstyrkte ett motsvarande yrkande senast under förra riksmötet (bet. 2003/04:UbU1). Utskottet anförde att det är angeläget att CSN handlägger studiestödsärenden korrekt och effektivt för samtliga studerande men att en minskning av CSN:s resurser knappast skulle främja vare sig servicegraden eller effektiviteten. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

F o r s k n i n g s p o l i t i k

5 Nationella och internationella forskningsresurser m.m.

Inledning

Politikområdet Forskningspolitik omfattar anslag till nationell och internationell forskning, till infrastruktur för forskning i form av bibliotek, arkiv och datanät, till etikprövning samt till nationell kontakt- och utvecklingsverksamhet som gäller EU:s forskningssamarbete.

Inom utgiftsområde 16 hänförs till detta politikområde anslagen 26:1–26:11 som avser Vetenskapsrådet, Rymdforskning, Institutet för rymdfysik, Kungl. biblioteket, Polarforskningssekretariatet, Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU, Sunet, Centrala etikprövningsnämnden, Regionala etikprövningsnämnder samt Särskilda utgifter för forskningsändamål.

Anslag som tillhör politikområdet finns också under utgiftsområdena 9, 17, 20, 22 och 24 som behandlas av socialutskottet, kulturutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, trafikutskottet respektive näringsutskottet.

Resultat

Regeringen lämnar i budgetpropositionen för utgiftsområde 16 en utförlig redogörelse för verksamheten under 2003 inom politikområdet Forskningspolitik som helhet.

När det gäller utgiftsområde 16, som utbildningsutskottet behandlar i detta betänkande, redovisas bl.a. följande.

Regeringen konstaterar att Sverige svarar för nästan 2 % av världens samlade publicering av vetenskapliga artiklar, vilket innebär ett högre antal artiklar per invånare än i USA, Japan och även högre än i övriga EU-länder. Svenska artiklar tillhör även de mest citerade; dock har en viss nedgång förmärkts i citeringen av svenska medicinska artiklar.

Om verksamheten inom *Vetenskapsrådet* redovisas bl.a. följande.

Ett viktigt mål för fördelningen av forskningsstöd är att främja forskningens *vetenskapliga kvalitet*. Vetenskapsrådet fördelar forskningsbidrag efter en noggrann prövning och prioritering i ett stort antal beredningsgrupper, specialiserade på olika forskningsområden. Förutom de över 400 experter som i dessa grupper granskar och bedömer ansökningar tillkommer inom vissa områden experter i utlandet som lämnar skriftliga yttranden över ansökningar. I ansökningsomgången för 2004, som genomfördes under 2003, inkom till ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap 915 ansökningar, av vilka knappt 10 % beviljades. Till ämnesrådet för medicin inkom 1 153 ansökningar, av vilka 34 % beviljades, och till ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap inkom 2 026 ansökningar, av vilka 24 % beviljades. Till utbildningsvetenskapliga kommittén inkom 271 ansökningar, av vilka 14 % beviljades. Insatser har gjorts för att förnya forskningsstödet på ett sätt som ger de bästa forskarna bättre och mer långsiktiga förutsättningar. Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap har infört ett särskilt sexårigt stöd till ledande forskare, och alla ämnesråden strävar efter att vid fördelningen av forskningsstödet öka de genomsnittliga bidragsbeloppen.

Vetenskaplig kvalitet främjas av Vetenskapsrådet även genom att rådet genomför utvärderingar där många forskares resultat bedöms vid ett och samma tillfälle. Under 2003 genomfördes sådana utvärderingar av forskning inom områdena teoretisk kemi, allergi och överkänslighet, bioteknik samt växtfysiologi och växtmolekylärbiologi. Vidare utfördes en kartläggning av svensk forskning om demokrati, offentlig förvaltning och folkrörelser.

Vetenskapsrådet har till uppgift att verka för att ge *unga och nydisputerade forskare* goda förutsättningar att fortsätta sin forskarkarriär. Av de särskilda medel för unga forskare som rådet disponerar utnyttjades 67 miljoner kronor till anställningar som forskarassistent och 40 miljoner kronor till projektbidrag. Under 2003 beviljade rådet medel till 77 nya anställningar som forskarassistent. Från och med 2003 har tillkommit postdoktorsstipendier för vis-

telse utomlands. Totalt inkom 353 ansökningar till postdoktorsprogrammet inom medicin och natur- och teknikvetenskap, ett program som Vetenskapsrådet övertog från Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT).

Vetenskapsrådets stöd till *mång- och tvärvetenskaplig forskning* uppgick 2003 till 58 miljoner kronor. Förutom 10 miljoner kronor till genusforskning gick sådant stöd till projekt om biologisk mångfald, medicinsk teknik, funktionsgenomik, gränsområdet mellan matematik och naturvetenskap/teknikvetenskap, arbetsmarknadsforskning, genterapi och människa–samhälle–IT.

Vetenskapsrådet har beslutat att utlysningen av särskilda medel för *genusforskning* för 2004 skall avse teori- och begreppsutveckling inom området. Av 13 inkomna ansökningar beviljades fem stöd. Samtliga ansökningar kom från kvinnliga forskare.

Efter utbyggnaden av universitetsdatanätet *SUNET* till kapaciteten 10 Gbit/s har de svenska lärosätena tillgång till ett datanät som tillhör de främsta i Europa när det gäller överföringskapacitet. Därmed har de svenska forskarna möjlighet att fullt ut använda det europeiska höghastighetsnätet Géant som kontinuerligt byggs ut.

Vetenskapsrådet antog 2003 en *jämställdhetsstrategi* med följande mål: att sträva efter en jämn könsfördelning i beslutande och beredande organ, att män och kvinnor i lika hög utsträckning skall beviljas anställningar, att verka för att fler kvinnor söker och får bidrag eller anställningar samt att bidra till jämställdhet inom forskarvärlden. Under 2003 varierade andelen kvinnor i rådets beredningsgrupper mellan olika ämnesområden; genomsnittet låg på 30 %. Den andel av inkomna ansökningar som beviljades var ungefär densamma för kvinnor som för män, med undantag för medicinområdet där beviljandegraden var högre för män. Andelen kvinnor var större bland dem som beviljades anställning som forskarassistent än bland dem som beviljades projektbidrag. Eftersom andelen kvinnor främst inom teknikvetenskap är låg har ämnesrådet reserverat sex anställningar inom teknikvetenskap för kvinnor.

Under 2003 pågick *särskilda forskningsprogram* dels om kommunistiska regimer, dels om Sveriges förhållande till nazismen. Fem forskningsprojekt finansierades inom det förstnämnda och sju inom det sistnämnda programmet.

Vetenskapsrådet har ett nationellt ansvar för att tillhandahålla och utveckla övergripande *forskningsinformation*. Detta uppdrag utförs på en rad olika sätt. Webbportalen forskning.se är exempel på rådets strategi att samverka med andra aktörer. Den är gemensamt finansierad och utvecklad av Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Verket för innovationssystem (Vinnova).

Genom medlemskap i *internationella forskningsorganisationer* får svenska forskare tillgång till ett stort internationellt kontaktnät och möjligheter att utnyttja avancerad utrustning som är alltför kostsam att bygga och driva på nationell bas. Vetenskapsrådet avsatte 2003 sammanlagt ca 242 miljoner kronor till deltagande i elva sådana organisationer. Rymdstyrelsens kostnader

för deltagande i vetenskapsprogrammet inom det europeiska rymdorganet i Paris (ESA) uppgick till ca 89 miljoner kronor. Svenska forskares utnyttjande av de internationella anläggningarna motsvarar i de flesta fall minst Sveriges andel av kostnaderna, i vissa fall avsevärt mer.

Kostnaderna för *Rymdstyrelsens* internationella åtaganden har ökat kraftigt under de senaste åren, varvid myndighetens stöd till nationella projekt minskats i motsvarande mån. Under 2003 har dock valutaförändringarna varit små och Rymdstyrelsen har fått bättre förutsättningar att fördela stöden till nationella forskningsprojekt.

Institutet för rymdfysik (IRF) bedriver forskning och utveckling, genomför observatorieverksamhet samt deltar i utbildning inom rymdfysik, atmosfärfysik och rymdteknik. IRF:s forskning är sedan våren 2003 uppdelad i fem forskningsprogram inom atmosfärfysik, solärterrestfysik, solsystemets fysik och rymdteknik, rymdplasmafysik samt rymdens fysik. Forskningen är till stor del inriktad mot utveckling av instrument för ESA:s satellitprogram samt analys av mätdata från dessa expeditioner. De internationella projekten kräver deltagande från flera vetenskapsgrenar och verksamheten bedrivs oftast i internationella program. Till följd av detta har IRF en internationellt sammansatt forskarkår med ett flertal gästforskare. Andelen kvinnliga forskare är ca 25 %. Två av sju professorer och två av sju docenter vid IRF är kvinnor.

Anslag m.m.

26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 2 522 807 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*. Motionsyrkanden om annan fördelning av anslagsbeloppet mellan ämnesråden än den som regeringen har föreslagit bör avslås.

Jämför särskilda yttranden 13 (m) och 14 (fp).

Riksdagen bör också bemyndiga regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 410 miljoner kronor under 2006, högst 1 480 miljoner kronor under 2007, högst 820 miljoner kronor under 2008, högst 270 miljoner kronor under 2009 och högst 120 miljoner kronor under 2010.

Propositionen

Anslaget avser stöd till forskning, forskningsinformation och vetenskaplig utrustning. Det används även för internationellt forskningssamarbete, utvärde-

ringar, beredningsarbete, resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet.

Regeringen föreslår att riksdagen under detta anslag för budgetåret 2005 anvisar 2 522 807 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 0,99 %.

Anslaget föreslås bli fördelat på anslagsposter enligt följande:

Anslagets fördelning på anslagsposter	(tkr)
1. Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning	247 912
2. Medicinvetenskaplig forskning	419 608
3. Natur- och teknikvetenskaplig forskning	791 848
4. Utbildningsvetenskaplig forskning	127 748
5. Övrig forskningsfinansiering	935 691
Summa	2 522 807

Inför 2005 har regeringen fört över vissa medel för internationellt forsknings-samarbete från anslagsposterna 1–3 till anslagsposten 5 Övrig forskningsfinansiering. Medlen för dyrbar vetenskaplig utrustning, som tidigare anvisades under en särskild anslagspost, har också förts till anslagsposten 5. Syftet med omfördelningen är att samla Vetenskapsrådets resurser för stöd till forskningens infrastruktur till en anslagspost. En ny beredande kommitté för forskningens infrastrukturer är under bildande inom Vetenskapsrådet.

Den grundforskning som finansieras av Vetenskapsrådet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. Även de medel som rådet fördelar till vetenskaplig utrustning är långsiktiga. Dessutom svarar Vetenskapsrådet för långsiktiga internationella åtaganden gentemot internationella forskningsorganisationer. Vetenskapsrådet bör därför enligt regeringen för budgetåret 2005 ges möjlighet att fatta beslut om stöd till forskning och vetenskaplig utrustning som innebär åtaganden för kommande budgetår.

Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 410 miljoner kronor under 2006, högst 1 480 miljoner kronor under 2007, högst 820 miljoner kronor under 2008, högst 270 miljoner kronor under 2009 och högst 120 miljoner kronor under 2010.

Motionerna

Moderata samlingspartiet vill enligt motion 2004/05:Ub293 yrkande 20 att anslagen till ämnesråden för teknik och naturvetenskap samt för medicin skall ökas. Partiet har inget förslag om annat anslagsbelopp till Vetenskapsrådet än det som regeringen har föreslagit.

Folkpartiet framför i motion 2004/05:Ub485 yrkande 4 sin uppfattning att anslaget till Vetenskapsrådet skall omfördelas genom att ingen särskild anslagspost avdelas för utbildningsvetenskaplig forskning. Sådan forskning bör

i stället få medel via ämnesråden för humaniora och samhällsvetenskap respektive för natur- och teknikvetenskap, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet under anslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*.

Riksdagen bör enligt utskottets mening avslå Moderaternas och Folkpartiets förslag om en annan fördelning på anslagsposter än den som regeringen har föreslagit. Moderaternas förslag skulle innebära en försvagning av stödet till humanistisk, samhällsvetenskaplig och/eller utbildningsvetenskaplig forskning som utskottet inte kan ställa sig bakom. En särskild anslagspost för utbildningsvetenskaplig forskning, som fördelas av en särskild kommitté inom Vetenskapsrådet, infördes i samband med riksdagens beslut om ny lärarutbildning (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3, rskr. 2000/01:5). Detta utgör enligt utskottets mening ett viktigt led i att stärka och bredda den vetenskapliga basen för lärarutbildningen, något som fortfarande är angeläget.

26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 105 089 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 26:2 *Vetenskapsrådet: Förvaltning*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslaget avser förvaltningskostnader för Vetenskapsrådet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 105 089 000 kr under anslaget för budgetåret 2005. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 5,4 %.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa föreslaget belopp.

26:3 Rymdforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 156 274 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 26:3 *Rymdforskning*.

Riksdagen bör också lämna regeringen begärt bemyndigande att under 2005 för detta anslag besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 132 miljoner kronor under 2006, högst 132 miljoner kronor under 2007, högst 132 miljoner kronor under 2008, högst 132 miljoner kronor under 2009 och högst 132 miljoner kronor under 2010.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslaget utnyttjas för den obligatoriska avgiften till ESA, för Sveriges avtalsbundna andel av det internationella driftsbidraget till Esrange samt för projektstöd till svenska forskare för deltagande i nationell och internationell grundforskning inom rymdområdet. Anslaget disponeras av Rymdstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 156 274 000 kr under anslaget för budgetåret 2005. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 0,99 %.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa föreslaget belopp.

Den grundläggande forskning som finansieras via detta anslag bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om bidrag, som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter om högst 132 miljoner kronor under 2006, högst 132 miljoner kronor under 2007, högst 132 miljoner kronor under 2008, högst 132 miljoner kronor under 2009 och högst 132 miljoner kronor under 2010.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen ger regeringen det begärda bemyndigandet.

26:4 Institutet för rymdfysik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 44 423 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 26:4 *Institutet för rymdfysik*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Institutet för rymdfysik (IRF) bedriver forskning och utveckling, utbildning samt mät- och registreringsverksamhet inom främst rymdfysik, atmosfärfysik och rymdteknik.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:4 *Institutet för rymdfysik* anvisar 44 423 000 kr för budgetåret 2005. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,3 %.

IRF har under åren 2001–2004 som en tillfällig åtgärd disponerat extra resurser under anslaget *Särskilda utgifter för forskningsändamål* för att klara bl.a. ökade lokalkostnader. I samband med att Luleå tekniska universitet ökar verksamheten i Kiruna och genom att andra intressenter tillkommer vid IRF:s rymdcampus ökar intäkterna. Regeringen räknar med att institutet, med dessa nya medel tillsammans med besparingsåtgärder och ökad externfinansiering, kan nå balans i budgeten. Som ett stöd i denna process avsätter regeringen 1,25 miljoner kronor för IRF under anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål*.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar det av regeringen begärda beloppet under anslaget 26:4 *Institutet för rymdfysik*.

26:5 Kungl. biblioteket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 236 891 000 kr, för budgetåret 2005 under anslaget 25:5 *Kungl. biblioteket*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Kungl. biblioteket (KB) är Sveriges nationalbibliotek. KB samlar in, bevarar och tillhandahåller det svenska tryckta ordet och förvärvar viss utländsk litteratur om Sverige. Myndighetens uppgifter baseras på lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument. KB främjar också informationsförsörjningen till svensk forskning, genom bl.a. det nationella databassystemet Libris och genom insatser för att utveckla och förvalta ansvarsbibliotek inom olika ämnesområden.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:5 *Kungl. biblioteket* för budgetåret 2005 anvisar 236 891 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,23 %.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det föreslagna beloppet.

26:6 Polarforskningssekretariatet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör för budgetåret 2005 anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 25 355 000 kr, under anslaget 26:6 *Polarforskningssekretariatet*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Polarforskningssekretariatet främjar svensk polarforskning genom att delta i planeringen av vetenskapliga expeditioner till Arktis och Antarktis samt svara för den logistik och utrustning som krävs för expeditionerna. Sekretariatet är också ansvarig myndighet för prövning av tillstånd att vistas i Antarktis och för tillsyn över svensk verksamhet i Antarktis.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:6 *Polarforskningssekretariatet* för budgetåret 2005 anvisar 25 355 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,1 %.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det föreslagna beloppet.

26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör för budgetåret 2005 anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 15 225 000 kr, under anslaget 26:7 *Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU (EU/FoU-rådet) främjar svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och utveckling genom att erbjuda information och rådgivning i frågor som rör svensk medverkan i dessa program. Rådet svarar också för statistik och utvärdering som rör det svenska deltagandet i programmen och är nationellt kontaktorgan gentemot Europeiska kommissionen för frågor som rör samarbetet inom EU:s ramprogram.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:7 *Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU* för budgetåret 2005 anvisar 15 225 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 5,8 %.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det föreslagna beloppet. 26:8 Sunet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör för budgetåret 2005 anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 39 647 000 kr, under anslaget 26:8 *Sunet*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Sunet (Swedish University Computer Network) är ett datanätverk för överföring av elektronisk information som binder samman i första hand universitet och högskolor, men också vissa folkbibliotek och läns museer. Sunet finansieras genom detta anslag samt genom avgifter från högskolor och universitet. Avgifterna skall täcka de kostnader som ej täcks av anslaget. Anslaget disponeras av Vetenskapsrådet.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:8 *Sunet* för budgetåret 2005 anvisar 39 647 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 0,99 %.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det föreslagna beloppet.

26:9 Centrala etikprövningsnämnden**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör för budgetåret 2005 anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 4 182 000 kr, under anslaget 26:9 *Centrala etikprövningsnämnden*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Centrala etikprövningsnämnden är en myndighet som prövar överklaganden av beslut som fattats av de sex regionala nämnderna för etikprövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. Den centrala etikprövningsnämnden utövar också tillsyn över efterlevnaden av lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:9 *Centrala etikprövningsnämnden* för budgetåret 2005 anvisar 4 182 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,75 %.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det föreslagna beloppet.

26:10 Regionala etikprövningsnämnder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör för budgetåret 2005 anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 40 705 000 kr, under anslaget 26:10 *Regionala etikprövningsnämnder*.

Propositionen och utskottets ställningstagande

De regionala etikprövningsnämnderna är sex myndigheter som fattar beslut avseende etikprövning av forskning som rör människor. Myndigheterna finansierar sin verksamhet genom avgifter som redovisas på inkomstitel. Eftersom verksamheten ännu är förhållandevis ny finns en osäkerhet i beräkningen av anslagsförbrukningen och avgiftsintäkterna.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:10 *Regionala etikprövningsnämnder* för budgetåret 2005 anvisar 40 705 000 kr. Förändringen jämfört med anslaget för 2004 är enbart pris- och löneomräkning med 1,76 %.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det föreslagna beloppet.

26:11 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör för budgetåret 2005 anvisa det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 211 470 000 kr, under anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål*. Motionsförslaget om ett lägre belopp bör avslås.

Jämför särskilt yttrande 15 (kd).

Propositionen

Anslaget används för bidrag till forskningsverksamhet och vissa särskilda utgifter inom forskningsområdet.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 2005 anvisar 211 470 000 kr. Det föreslagna beloppet under anslaget innebär en pris- och löneomräkning med 0,99 %.

Från anslaget föreslår regeringen att 0,5 miljoner kronor tillförs utgiftsområde 1 Rikets styrelse, anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* för Utbildningsdepartementets utredningsverksamhet.

Regeringen avser att fördela anslaget på följande organisationer:

- Kungl. Vetenskapsakademien
- Medelhavsinstitutet i Rom, Athen och Istanbul
- Stiftelsen Svenska Barnboksinstitutet
- Fulbrightkommissionen
- Institutet för framtidsstudier
- Imego AB

- European Incoherent Scatter Facility (EISCAT)
- Tillfälliga resurser (1,25 miljoner kronor) till Institutet för rymdfysik under 2005
- Nobelmuseum
- Den ideella föreningen Vetenskap och samhälle

Vidare föreslår regeringen att anslaget 26:11 tillförs 100 miljoner kronor budgetåret 2005 för forskning. Regeringen har beräknat ytterligare 500 miljoner kronor för forskning budgetåret 2006 och ytterligare 500 miljoner kronor budgetåret 2007. Hur dessa tillskott närmare skall fördelas avser regeringen att föreslå i samband med den kommande forskningspropositionen.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub481 yrkande 2 att anslagsbeloppet minskas med 9 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna beloppet och avslår motionsyrkandet i denna del.

Organisationen för finansiering av medicinsk forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om införande av ett nationellt institut för hälsa och medicin.

Jämför *reservation 38 (m)*.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Moderata samlingspartiet vill enligt motion 2004/05:Ub293 yrkande 17 att de myndigheter som i dag inom det statliga forskningsfinansieringssystemet var och en för sig svarar för olika delar av forskningen inom medicin, bioteknik, hälso- och sjukvård, beteendevetenskap, social omsorg och arbetsmiljö samt informationsteknik (IT) skall integreras inom ramen för ett nationellt institut för hälsa och medicin. Motionärerna vill se detta som en motsvarighet till de National Institutes of Health som finns i USA.

I motion 2004/05:So596 yrkande 5 skriver Moderaterna att Folkhälsoinstitutet i sin nuvarande form bör avvecklas och ett nytt institut bildas, som skall vara inriktat på medicin och hälsa. Det nya institutet för hälsa skall kraftsamla och möjliggöra ny tvärvetenskaplig forskning men också fördjupa forskningen inom olika discipliner med anknytning till hälsa och sjukvård i vid mening, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Det som motionärerna föreslår skulle innebära en kraftig omkonstruktion av det system för forskningsfinansiering som finns i dag. Sådana förändringar bör enligt utskottets uppfattning genomföras endast efter grundlig utredning

och remissbehandling. Dagens organisation inrymmer tre forskarstyrda forskningsråd: Vetenskapsrådet inom utgiftsområde 16, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) inom utgiftsområde 9 och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) inom utgiftsområdena 20 och 23. Dessutom finns Verket för innovationssystem (Vinnova) inom utgiftsområde 24. Denna organisation infördes den 1 januari 2001 efter förslag i proposition 1999/2000:81 (bet. UbU17, rskr. 257) och hade föregåtts av en omfattande utredning.

Organisationen för finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte uttala sig om permanentning av Utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet förrän den pågående utvärderingen har slutförts.

Jämför *reservation 39 (kd)*.

Motionen och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna skriver i motion 2004/05:Ub472 att regeringens ambition att öka forskningsanknytningen av lärarutbildningen är mycket lovvärd och angelägen (yrkande 10). Partiet vill att riksdagen skall uttala sig för att Utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet permanentas (yrkande 11).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

När regeringen lade fram förslaget om en utbildningsvetenskaplig kommitté inom Vetenskapsrådet var avsikten att kommittén skulle vara temporär under en uppbyggnadsfas och att utvecklingen inom utbildningsvetenskap därefter skulle utvärderas (prop. 1999/2000:135 s. 43). Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att utvärdera hur stödet till utbildningsvetenskap har påverkat det utbildningsvetenskapliga forskningsområdet och utreda om systemet för finansiering av sådan forskning bör ändras (dir. 2004:48). Utvärderingen kommer att redovisas till regeringen under våren 2005. Innan den har genomförts bör riksdagen inte ta ställning till frågan om permanentning av Utbildningsvetenskapliga kommittén.

Vissa forskningsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om förstärkning eller prioritering av forskningen inom vissa områden. Utskottet hänvisar till att den närmare fördelningen av de statliga forskningsresurserna ankommer på forskningsfinansierande myndigheter och på universitet och högskolor.

Jämför reservation 40 (m) och särskilda yttranden 11 (m) och 12 (mp).

Motionerna

Ett tjugotal motioner innehåller förslag om prioritering eller förstärkning av vissa forskningsområden. Inom det *humanistisk-samhällsvetenskapliga* vetenskapsområdet finns följande motionsyrkanden.

I motion 2004/05:Ub384 (mp) yrkande 4 stryker motionärerna under vikten av forskning om utomhuspedagogik. Viss sådan forskning finns i dag vid Sveriges lantbruksuniversitet samt vid Linköpings universitet, och en fortsatt satsning och utveckling av kunskapen behövs, anser motionärerna.

Motion 2004/05:Ub420 (kd, fp) innehåller förslag om att avsätta resurser för dokumentation och forskning i det assyrianska/kaldeiska folkets historia (yrkande 1). Motionärerna vill att regeringen skall ta initiativ till ett dokumentations- och forskningscentrum i Sverige för detta folks identitet och historia (yrkande 2).

Enligt motion 2004/05:Ub459 (s) är det angeläget att staten medverkar till att en institution för subarktisk kulturlandskapsforskning inrättas i Arjeplog. Silvermuseet i Arjeplog har genomfört en förstudie om förutsättningarna för etablering av en sådan institution.

Motion 2004/05:Ub461 (s) pläderar för förstärkt forskning beträffande samisk rätt samt samisk organisations- och folkrörelsehistoria. Enligt motionärerna finns det en omfattande forskning om samiska förhållanden, men oftast om andra saker än samisk ägande- och nyttjanderätt och den samiska politiska organisationsutvecklingen.

I motion 2004/05:Kr254 yrkande 2 föreslår Moderata samlingspartiet ett tillkännagivande om forskningen på designområdet. Konsthantverkets, formgivningens och industridesignens historia, liksom den samtida designen, behöver enligt motionärerna både dokumenteras och analyseras. Samspelet mellan formgivare, utbildningsanstalter, företag, privata och offentliga beställare, brukare m.fl. är viktigt, heter det i motionen.

Inom det *medicinska* vetenskapsområdet finns följande motionsyrkanden.

Moderata samlingspartiet anser enligt motion 2004/05:Ub293 yrkande 16 att det är viktigt att den medicinska forskningen får ökade resurser.

I motion 2004/05:Ub456 (s) lyfter motionärerna fram behovet av forskning inom konstområdet. De anser att sambandet mellan kultur och hälsa behöver analyseras och att det behövs en strategi för att ta till vara forskningsresultaten.

Kristdemokraterna för i motion 2004/05:Sf355 yrkande 4 fram behovet av professurer i försäkringsmedicin.

Öronmärkta resurser bör enligt motion 2004/05:So359 (c) yrkande 4 avsättas för forskning inom komplementär- och alternativmedicin.

Enligt motion 2004/05:So617 (mp) behövs ökad forskning på den reumatologiska sjukdomen sklerodermi (yrkande 2). Motionären vill också att det skall inrättas professurer i reumatologi vid universitetssjukhusen (yrkande 3).

Medicinsk forskning har av tradition ofta utgått från män, skriver Kristdemokraterna i motion 2004/05:A352 yrkande 4. Motionärerna anser att anslagen till forskning om kvinnors, och särskilt äldre kvinnors, hälsa, sjukdom och medicinanvändning behöver ökas.

Inom det *naturvetenskapliga och teknikvetenskapliga* vetenskapsområdet finns följande motionsyrkanden.

I motion 2004/05:Ub243 (mp) förordas en satsning på forskning och utveckling av den industriella produktionen. Nätverket Produktion i Väst har genomfört en kraftsamling och profilering på högskolornas eget initiativ och inom ramen för befintliga resurser, men man behöver en långsiktig och stabil finansiering. En kraftfull satsning är nödvändig för att uppnå en dramatisk förändring, skriver motionärerna.

Behovet av ett nationellt forskningsprogram om biologiska effekter av elektromagnetiska fält tas upp i motion 2004/05:Ub272 (mp). En utredning bör tillsättas för inrättande av ett sådant (yrkande 1). Inom ramen för ett sådant program bör det också inrättas en forskarskola (yrkande 2).

Motion 2004/05:Ub327 (m) handlar om ett svenskt köldcentrum. Ett sådant bör inrättas för test- och utbildningsverksamhet för både civila och militära ändamål (yrkande 1). Det skulle kunna bilda ett Center of Excellence med forskningsanknytning (yrkande 2), och det skulle med fördel kunna placeras i Luleåregionen (yrkande 3).

Mång- och tvärvetenskaplig forskning tas upp i tre motioner.

Enligt motion 2004/05:Ub349 (c) behövs ökat stöd till genusforskning. Enligt motionärerna vore det förödande om enbart integrering av genusperspektiv i all forskning blev inriktningen för framtiden. Det är viktigt att ge utrymme för unika forskarmiljöer som byggs upp institutionellt, heter det i motionen.

I motion 2004/05:MJ510 (fp, kd, c, mp) yrkande 8 förordar motionärerna att det inrättas ett antal tidsbegränsade forskningsinstitut, fokuserade på problemorienterad forskning inom området hållbar utveckling. Forskningen skall etableras inom hela fältet humaniora-samhällsvetenskap-teknik-naturvetenskap och med stor öppenhet för behovet av mång-, tvär- och transdisciplinär kunskap, skriver motionärerna.

Miljöpartiet skriver i motion 2004/05:A321 yrkande 3 att mansforskningen har en viktig uppgift att komplettera övrig feministisk forskning. Denna mansforskning skall enligt motionärerna stimuleras ytterligare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå samtliga här beskrivna yrkanden. Motionerna rör i och för sig angelägna och intressanta forskningsområden.

Liksom tidigare år vill utskottet påminna om att statsmakterna när det gäller resurserna till grundforskning endast fattar övergripande beslut om fördelningen av de statliga forskningsmedlen. Den närmare fördelningen av de statliga forskningsresurserna är det forskningsråden – Vetenskapsrådet, FAS och Formas – och universiteten och högskolorna som skall avgöra utifrån vetenskapliga kvalitetsbedömningar. Genom bl.a. Formas, FAS och Vinnova ges stöd till behovsstyrd forskning inom respektive myndighets område. Också här är det myndigheten som svarar för den närmare fördelningen av forskningsresurserna.

Med anledning av motionsyrkandet om utomhuspedagogik vill utskottet peka på att ett nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet har inrättats vid Örebro universitet. Verksamheten vid centrumet kom i gång hösten 2003. På centrumets webbsida har det publicerats ett flertal lärande exempel på utomhuspedagogiska aktiviteter.

Ett nationellt sekretariat för genusforskning är knutet till Göteborgs universitet. Sekretariatet ägnar sig åt att med ett rikstäckande perspektiv främja genusforskning i vid bemärkelse och verka för att betydelsen av genusperspektiv uppmärksammas i all forskning. I sekretariatets uppgifter ingår bl.a. att överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt främja spridningen av dess resultat, att analysera behovet av genusforskning inom alla vetenskapsområden och att arbeta för ett ökat medvetande om genusforskningens och genusperspektivens betydelse. Enligt sekretariatets årsberättelse för 2002/03 är det viktigt bl.a. att belysa genusforskningens institutionella villkor och konstituering som vetenskapligt fält. Sekretariatet har en webbplats, www.genus.gu.se, där man bl.a. publicerar genusvetenskapliga nyheter, en debattsida och en lista över nyutkomna avhandlingar. Antalet nya doktorsavhandlingar med genusperspektiv ökar snabbt. Mansforskning har uppmärksamats i tidningen Genus som ges ut av sekretariatet och som sprids i ökande upplaga.

6 Anslagen inom utgiftsområde 16

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen inom utgiftsområde 16 enligt regeringens förslag.

Jämför särskilda yttranden 13 (m), 14 (fp), 15 (kd) och 16 (c).

Regeringens och oppositionspartiernas förslag

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas budgetförslag för utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* finns i bilaga 3 till detta betänkande.

Utskottet har i avsnitten 2 Barnomsorg, skola och vuxenutbildning, 3 Högskoleverksamhet, 4 Vissa centrala myndigheter m.m. och 5 Nationella och internationella forskningsresurser m.m. redogjort för innehållet i förslagen.

Utskottets ställningstagande

I de föregående avsnitten har utskottet redovisat sin bedömning av regeringens och oppositionspartiernas förslag inom olika delar av utgiftsområdet och där tagit ställning till samtliga berörda yrkanden. Utskottet har tillstyrkt regeringens förslag.

Utskottet föreslår att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen inom utgiftsområde 16 enligt regeringens förslag (kolumnen Regeringens förslag i bilaga 3).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Nationell skolpeng (punkt 3) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub291 yrkande 5,

2004/05:Ub322 yrkande 7 och

2004/05:Ub390 yrkandena 3, 4 och 7

samt avslår motion

2004/05:Ub258 yrkande 9.

Ställningstagande

Finansieringsansvaret för skolan bör flyttas från kommunerna till staten. En nationell skolpeng bör införas på sikt och staten bör ta ansvar för finansieringen. En nationell finansiering skapar valfrihet för eleven och etableringsfrihet för skolor. Pengarna skall följa eleven till vald skola och inte gå omvägen via kommunen. En nationell skolpeng ger skolledningen möjlighet att lägga skolans pengar där de gör störst nytta. Skolpengen undanröjer de hinder som de kommunala skolorna i dag har att tillgodose just sina elevers intressen på grund av en alltför långtgående politisk styrning.

Genom en nationell skolpeng decentraliseras makt till elever och föräldrar som med sin skolpeng själva kan styra vem som skall få utbildningsuppdraget. Dessutom säkras friskolornas likabehandling gentemot de kommunala skolorna. Detta innebär en mer rättvis konkurrens och en bättre fungerande utbildningsmarknad.

Rätt att välja skola bör införas för elever med funktionshinder. Rätten att välja skola blir då lika för alla elever, men storleken på skolpengen bestäms efter varje elevs behov. Moderaterna anslår därför från år 2006 300 miljoner kronor i nya resurser för att skapa valfrihet för elever med funktionshinder. En nationell skolpeng anpassad efter varje elevs behov, nya anslag för barn med multifunktionshinder och full frihet för skolor att starta och välja profilering kan ge förutsättningar för en mängd nya skolalternativ som saknas i dag. Också elever med multifunktionshinder skall i lag tillförsäkras rätten att välja skola. Nationell skolpeng bör på sikt införas även för elever i särskolan. Elever med utvecklingsstörning är av naturliga skäl mer resurskrävande, varför

den nationella skolpengen utformas så att det fria valet av skola även skall gälla för dessa elever.

En parlamentarisk utredning om nationell skolpeng bör tillsättas för att utreda dessa frågor.

2. Nationell skolpeng (punkt 3) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub258 yrkande 9

samt avslår motionerna

2004/05:Ub291 yrkande 5,

2004/05:Ub322 yrkande 7 och

2004/05:Ub390 yrkandena 3, 4 och 7.

Ställningstagande

I dag råder stor brist på likvärdighet mellan kommunerna, när det gäller resurser till skolan. Folkpartiet anser att en nationell skolpeng skall införas, där en fjärdedel av beloppet skall öronmärkas till elever i behov av särskilt stöd samt elever i socialt utsatta områden. Staten skall ta över ansvaret för resurserna till skolans undervisning. En nationell finansiering av skolan skulle öka likvärdigheten och även valfriheten.

3. Nationellt kvalitetsinstitut (punkt 4) – m, fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub234,

2004/05:Ub258 yrkande 18,

2004/05:Ub322 yrkandena 14 och 15,

2004/05:Ub390 yrkandena 13, 15 och 16 samt

2004/05:Ub477 yrkande 10.

Ställningstagande

Ett nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas med uppgift att löpande utvärdera skolan. Varje skola bör granskas vad gäller undervisningskvalitet och resultat. Alla rapporter bör vara offentliga. Såväl fristående som kommunala skolor bör granskas.

Ett nationellt kvalitetsinstitut kan åstadkomma en jämförelse kommun för kommun och skola för skola. Ett sådant institut bör ha till uppgift såväl att sammanställa uppgifter för nationella jämförelser som att utveckla metoder för att förbättra utvärderingen och stödja kommunernas kvalitetsarbete.

Ett fristående nationellt kvalitetsinstitut skall komplettera den uppföljning och utvärdering som måste bedrivas vid varje skola, lokalt av berörda huvudmän och även i någon mån av Skolverket. Resurser bör avsättas så att alla skolor kan besökas och granskas. Friskolor som inte följer läroplanens anda skall få sina tillstånd indragna. Det är dock viktigt att det vidtas åtgärder även när kommunala skolor har motsvarande brister, t.ex. bör skolledningen på en kommunal skola bytas ut om skolan misskött sig. Ett nationellt kvalitetsinstitut skall stå för tillsynen samt säkerställa likvärdighet i bedömningen av nationella prov och det nationella betygssystemet.

Brister skall påpekas tidigt för att kunna åtgärdas tidigt. Kontinuerlig och allmänt tillgänglig information om skolors resultat, kvalitet och utveckling behövs också för att alla elever och föräldrar skall få förutsättningar att välja skola på lika villkor, oberoende av i vilken kommun man bor.

Det är av yttersta vikt att så tidigt som möjligt upptäcka om en skola är på väg i fel riktning. Med regelbundna granskningar och återkommande uppföljningar skall en skolas kvalitet aldrig kunna bli oacceptabelt låg utan hinna fångas upp dessförinnan. Staten skall godkänna alla skolor och också kunna dra in tillståndet – och rätten till bidrag – för skolor som inte uppfyller de grundläggande kraven.

4. Översyn av myndighetsstrukturen (punkt 5) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub337,

2004/05:Ub471 yrkande 6 samt

2004/05:Ub473 yrkande 46.

Ställningstagande

Jag anser att nedläggning av små myndigheter samt samordning av deras uppgifter bör ske. Kristdemokraterna är kritiska till inflationen i inrättandet av myndigheter. Så långt möjligt bör myndighetsstrukturen renodlas. Små myndigheter ger bl.a. onödigt stora administrationskostnader.

På utbildningsområdet finns flera små myndigheter, t.ex. Nationellt centrum för flexibelt lärande, Valideringsdelegationen och Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Valideringsdelegationen är rent lokalmässigt inhytt hos Centrum för flexibelt lärandes (CFL) avdelning i Norrköping. Det hade varit lämpligare om delegationen inrättats som en avdelning inom CFL.

5. Översyn av myndighetsstrukturen (punkt 5) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub337,

bifaller delvis motion

2004/05:Ub473 yrkande 46

och avslår motion

2004/05:Ub471 yrkande 6.

Ställningstagande

Till Utbildningsdepartementets verksamhetsområde hör i dag ett 80-tal myndigheter. Vissa av dem ansvarar för mycket begränsade områden.

Statskontoret har på regeringens uppdrag undersökt de statliga myndigheternas organisation. I rapporten *Myndigheternas ledning och organisation – kartläggning och analys av Myndighetssverige* (2004:9) ifrågasätts värdet av att bilda många små myndigheter och det sägs att i många fall när regeringen bildat en ny myndighet kunde dess verksamhet ha införlivats i en redan existerande myndighets ansvarsområde. Statskontoret föreslår därför att regeringen skall göra en översyn av de små myndigheterna i syfte att slå samman dem till större enheter. I Danmark har en sådan översyn genomförts, vilket inneburit en nettobesparing på 150 miljoner danska kronor.

Regeringen bör genomföra en översyn av myndigheterna som lyder under Utbildningsdepartementet, i syfte att genomföra sammanslagningar för att dels få en ökad effektivitet, dels en enklare och tydligare myndighetsstruktur med en distinktare uppdelning av ansvarsområden.

6. Riksgymnasium för synskadade med multifunktionella handikapp (punkt 6) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub275 yrkande 12.

Ställningstagande

Ett nytt riksgymnasium för synskadade barn med multifunktionshinder bör inrättas. I dag saknar blinda och synskadade barn med multifunktionshinder tillräckligt bra möjligheter att studera vidare efter grundskolan. De har rätt att kunna gå vidare i sin utbildning och utvecklas i sin egen takt, oavsett ålder. Det bör därför inrättas ett nytt riksgymnasium för blinda och synskadade barn med multifunktionshinder.

7. Återinrättande av statliga specialskolor för multihandikappade (punkt 7) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 12,
2004/05:Ub291 yrkande 2 samt
2004/05:Ub479 yrkande 10.

Ställningstagande

Riksdagen bör upphäva beslutet att avveckla Ekeskolan och Hällsboskolan som specialskolor. Vi anser att detta beslut var djupt olyckligt. Dessa elever kan inte få ett fullgott stöd i sina hemkommuners skolor. Därför måste ett sådant alternativ åter skapas för dessa elever med flera funktionshinder. Denna reform är kostnadsneutral. Regeringen gjorde ingen ekonomisk besparing när den lade ned de statliga specialskolorna.

Staten har ett särskilt ansvar för skolan för elever med funktionshinder. Statens huvudmannaskap för specialskolan bör kvarstå.

8. Uppdrag till Skolverket (punkt 8) – v, mp

av Britt-Marie Danestig (v) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2004/05:Ub230 yrkandena 20–22
samt avslår motionerna
2004/05:Ub239,
2004/05:Ub242 yrkande 17 samt
2004/05:Ub480 yrkande 35.

Ställningstagande

Vi anser att Skolverket skall få i uppdrag att utvärdera läromedlen ur både ett genus- och ett HBT-perspektiv. Det är viktigt att de läromedel som används präglas av en insiktsfull förståelse för genusproblematiken.

Skolverket bör också ges i uppdrag att undersöka möjligheter att öka andelen män som arbetar inom skolan i enlighet med vad som anförs i motionen. Skolverket bör till exempel titta närmare på om det finns kommuner eller enskilda skolor och förskolor som har en jämnare könsfördelning bland lärarna, förskollärarna och barnskötarna och se om man kan identifiera några särskilda framgångsfaktorer samt sprida dessa goda exempel.

Riksdagen bör dessutom begära att regeringen ger Skolverket i uppdrag att utarbeta riktlinjer för att säkerställa kompetens i HBT-frågor för anställda inom utbildningsväsendet. Riktlinjerna bör även innefatta hur skolorna kan arbeta för att tillförsäkra ett jämlikt klimat för unga HBT-personer på skolorna.

9. Uppdrag till Skolverket (punkt 8) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub242 yrkande 17

och avslår motionerna

2004/05:Ub230 yrkandena 20–22

2004/05:Ub239 och

2004/05:Ub480 yrkande 35.

Ställningstagande

Vi anser att Skolverket skall utvärdera rektorernas möjligheter att vara pedagogiska ledare. Skolverket bör aktivt under sina tillsynsinspektioner utvärdera att rektor tillåts vara pedagogisk ledare.

10. Uppdrag till Skolverket (punkt 8) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub480 yrkande 35

och avslår motionerna

2004/05:Ub230 yrkandena 20–22,

2004/05:Ub239 och

2004/05:Ub242 yrkande 17.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att det är nödvändigt att satsa mer på nationell tillsyn och granskning för att på så sätt öka statens ansvarstagande för en likvärdig utbildning över hela landet. För att möjliggöra detta läggs ökade resurser till Skolverket. Myndigheten bör också få tydliga direktiv om att granskningen skall vara lika för alla skolor oavsett huvudman. Det är av största vikt att Skolverkets tillsyn är noggrann och tydlig.

11. Uppdrag till Myndigheten för skolutveckling (punkt 9) – v, mp
av Britt-Marie Danestig (v) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub230 yrkande 19.

Ställningstagande

Jämställdhetsarbetet i skolan och förskolan skall stimuleras så att normbrytande arbete på sikt skall bli en naturlig del av verksamheten och att pojkar uppmärksammas på samma villkor som flickor i detta arbete. Det finns ett behov av att skolans och förskolans pedagogik har en tydligare koppling till genuskunskap. Regeringen bör ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att föreslå åtgärder i denna riktning.

12. Tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen (punkt 10) – fp
av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub209 yrkande 1.

Ställningstagande

En likvärdig bedömning behövs baserad på en utarbetad redovisning av vad utländska utbildningar motsvarar i det svenska utbildningssystemet och vad som eventuellt behöver kompletteras för att en svensk examen skall nås. Valideringen måste även ta hänsyn till kunskaper som inte ingår i motsvarande svenska utbildningar. Detta bör ingå i tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen.

13. Extraresurser till skolor i krisområden (punkt 11) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf288 yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att skolan bör reformeras med tydligare krav och mål för kampen mot utanförskapet samt med beaktande av behovet av att kanalisera extraresurser till skolorna i socialt utsatta områden.

Skolan bör finansieras med hjälp av en nationell skolpeng. En del av skolpengen skall vara lika för alla elever men en del skall kunna riktas till skolor i sociala krisområden och en del riktas till de elever som behöver särskilt stöd. Därmed tar man större hänsyn till skolors och elevers olika förutsättningar.

Genom att erbjuda högre lärarlöner, rusta upp skollokaler, ställa krav på eleverna, ge svaga elever extra tid och göra satsningar på nya pedagogiska hjälpmedel kan de skolor som i dag har sociala problem omvandlas till motorer som lyfter ett bostadsområde. Genom sådana magnetskolor kan människor lockas att bosätta sig i utsatta områden och segregationen därmed brytas.

14. Stärka baskunskaperna i skolan (punkt 12) – c

av Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub477 yrkande 8.

Ställningstagande

Centerpartiet vill stärka baskunskaperna i skolan genom en satsning på matematik samt läs- och skrivutveckling. Vi vill genomföra en särskild satsning innefattande bl.a. program för matematik, läs- och skrivutveckling från förskolan och genom hela grundskolan. Baskunskaperna i skolan måste stärkas. Till detta har Centerpartiet den kommande treårsperioden avsatt totalt 1 200 miljoner kronor.

15. Användning av bidragen till personalförstärkningar (punkt 13) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub242 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att det är angeläget att göra en uppföljning av bidraget till personalförstärkning i skola och fritidshem för att tillse att bidraget går till personer med rätt utbildning. Folkpartiet anser att samma princip skall gälla även när andra personalgrupper än lärare och fritidspedagoger rekryteras, dvs. att personen i fråga skall ha rätt utbildning för det arbete han eller hon skall utföra. Att läraren har genomgått rätt utbildning har stor betydelse för kvaliteten på undervisningen.

Bidraget till personalförstärkning i skola och fritidshem måste också kunna användas till att höja lönerna för att kunna anställa utbildade lärare och fritidspedagoger. Eftersom resurstillskottet inte utgår endast om en kommun ökar andelen behöriga lärare, har det bidragit till att öka andelen obehöriga lärare.

16. Behovet av KY-utbildning (punkt 14) – fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Ana Maria Narti (fp) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub275 yrkande 7

samt avslår motionerna

2004/05:Ub381,

2004/05:Ub439 yrkande 2 i denna del samt

2004/05:N414 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att antalet utbildningsplatser vid KY-utbildningen bör ökas. En nära arbetslivsanknuten utbildning med tydliga praktikinslag och med ett utbildningsinnehåll som svarar mot företagets behov av kompetens är oerhört betydelsefull. Intresset för att starta kvalificerad yrkesutbildning är stort. En hög andel av de studerande har fått arbete direkt efter avslutade studier. För

att klara efterfrågan bör antalet platser på KY-utbildningen kontinuerligt höjas.

17. Framtida ökning av anslagen till grundutbildning (punkt 17) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub485 yrkande 1.

Ställningstagande

Högskolan har byggts ut så kraftigt på senare år att kvaliteten har blivit lidande. Grundutbildningsresurserna måste återställas till den nivå de hade för knappt 10 år sedan, då resurserna per student låg ungefär 20 % högre än i dag. Regeringen räknar nu bara med en procents löne- och prisuppgång, trots att den normalt sett ligger på tre procent. Detta innebär att resurserna till utbildningen i verkligheten ytterligare urholkas i regeringens budget för 2005. Regeringen bör snarast återkomma med förslag på hur resurserna kan återställas till den tidigare nivån.

18. Framtida ökning av fakultetsanslagen (punkt 18) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub293 yrkande 19.

Ställningstagande

Starka och självständiga universitet och högskolor är en förutsättning för forskningens frihet. Anslagen till forskning och forskarutbildning vid universiteten och högskolorna, de s.k. fakultetsanslagen, bör därför ökas. Denna åtgärd skall ses som en förstärkning av den fria forskningen.

19. Framtida ökning av resurserna till forskning (punkt 19) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:N242 yrkande 4

och avslår motion

2004/05:Ub428.

Ställningstagande

Resurserna till forskningen behöver öka ordentligt de närmaste åren. Forskningspengarna bör inte fördelas över alla högskolor, utan koncentreras till ett mindre antal lärosäten. Bara då kan vi skapa verkligt högklassiga forskningsmiljöer.

20. Avgiftsfrihet för studenter från Sverige och övriga EES-området (punkt 21) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub289 yrkandena 1 och 2,

2004/05:Ub298 och

2004/05:Ub342

och bifaller delvis motion

2004/05:Ub473 yrkande 27.

Ställningstagande

Den högre utbildningen i Sverige är i dag avgiftsfri. Detta har varit en av grundprinciperna för utbildningspolitiken. Genom att öppna för att ta ut avgifter för studenter som kommer från länder utanför EES-området börjar man luckra upp denna princip. Erfarenheter från andra länder visar att avgifter för utländska studenter kan vara ett första steg på vägen mot avgifter även för studenter från det egna landet. Detta är en utveckling som måste motarbetas. Därför bör bestämmelsen om att utbildningen i högskolan skall vara avgiftsfri flyttas från högskoleförordningen till högskolelagen. Regeringen bör återkomma med förslag till lagbestämmelse som inte skall ge möjlighet att göra undantag från regeln om avgiftsfrihet när det gäller utländska studenter.

21. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES-området (punkt 22) – m, kd

av Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub293 yrkande 28,

2004/05:Ub473 yrkande 28 och

2004/05:So428 yrkande 2.

Ställningstagande

Kunskapsmarknaden blir global. Sverige måste bli ett land dit utländska studenter söker sig för att skaffa sig en högkvalitativ utbildning. Högskoleförordningen bör ses över för att möjliggöra en försäljning av utbildning till studenter från länder utanför EES-området. Lärosätena bör få möjlighet och skyldighet att ta ut avgift för högskoleutbildning av studenter och doktorander från sådana länder, i de fall de inte omfattas av utbytesavtal i särskild ordning. Vilka skyldigheter som detta innebär gentemot de studenter som betalar avgifter bör regleras i en särskild förordning.

22. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES-området (punkt 22, motiveringen) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena om att tillåta högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES.

Principen att högskoleutbildningen i Sverige är avgiftsfri bör gälla alla studenter, oavsett om de kommer från länder inom eller utom EES-området. Det blir svårt att ta ut avgifter av vissa studentgrupper men inte av andra. Om man öppnar för avgifter från vissa får staten genom avgifter från dessa upp ögonen för studenterna som potentiell inkomstkälla. I tider av ekonomisk åtstramning finns en uppenbar risk att även de inhemska studenterna tvingas betala avgifter för att fylla igen hål i statsbudgeten.

23. Sättet för dimensionering av utbildningen till lärarexamen (punkt 23) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub472 yrkande 14.

Ställningstagande

Det visar sig att den nya lärarutbildningen som startade 2001 har haft stora svårigheter att få studenter att välja inriktning mot förskola/fritidshem, men även mot grundskolans senare år. Vidare kvarstår bristen på studenter som väljer inriktning mot matematik och naturvetenskapliga ämnen, framför allt när det gäller lärare i gymnasieskolan och vuxenutbildningen. För att klara den framtida lärarförsörjningen bör staten i fortsättningen centralt dimensionera platstillgången på lärarutbildningen och dess olika inriktningar. Högskoleplatser måste omfördelas för att kunna svara emot söktrycket.

24. Utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna (punkt 25) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:So605 yrkande 12.

Ställningstagande

Vårdpersonalen behöver få en ny framtidstro. Personalens hängivenhet och arbetsvilja har utnyttjats maximalt, vilket bl.a. resulterat i att många förlorat gnistan. Det behövs ”fler händer i vården”. Därför måste fler utbildningsplatser skapas inom läkar- och sjuksköterskeprogrammen.

25. Fler fristående högskolor (punkt 26) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub293 yrkande 12,

2004/05:Ub378 yrkande 16 och

2004/05:Ub473 yrkande 45.

Ställningstagande

Den högre utbildningen är nästan uteslutande offentligt finansierad. Staten måste även i framtiden ta ett stort ansvar för universitet och högskolor. Det är emellertid önskvärt att det vid sidan av de statligt finansierade och drivna högskolorna också växer fram andra alternativ. Man bör fortsätta den utveckling av högskolor i stiftelseform som Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping varit föregångare för. Regeringen bör erbjuda alla landets universitet och högskolor denna möjlighet till en dynamisk frigörelse.

Det är också eftersträvaransvärt att det i konkurrens med de offentliga högskolorna växer fram privata universitet, som genom att ha en annan huvudman än staten och kanske utnyttja andra finansieringsvägar kan bidra till ökad mångfald, till gagn både för den enskilda studentens valfrihet och kvaliteten i högskolesektorn i dess helhet.

26. Fördelning av resurser och studieplatser efter studenternas egna val (punkt 27) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punk 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub293 yrkandena 4 och 10,

2004/05:Ub378 yrkandena 1 och 5,

2004/05:N254 yrkande 13 och

2004/05:N409 yrkande 29.

Ställningstagande

Det är ett viktigt mål att skapa förutsättningar för en högre utbildning med mångfald, valfrihet och hög kvalitet. Det krävs motivation för att utbildning skall ge goda resultat. Denna motivation ökar om studenten kommer in på sitt förstahandsval på den ort där han eller hon önskar läsa. I dag matchar antalet platser på olika utbildningar inte alla studenternas intresse. Staten styr i hög utsträckning resurser till ämnen och kurser som den anser att studenterna bör ägna sig åt, och till andra lärosäten än dem som studenterna helst vill komma in vid. Centraliseringen av platstilldelningen måste minska. I stället bör resurserna följa studenternas val både av utbildning och studieort. Resurssystemet bör utformas så att högskolor som har ett högt sökandetryck tillförs mer resurser, om de har möjlighet och är intresserade av att utöka för att möta sökandetrycket.

27. Hänsyn till tillgången på bostäder när grundutbildningsresurser fördelas (punkt 28) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub441 yrkande 10

och bifaller delvis motionerna

2004/05:Ub489 och

2004/05:Bo304 yrkande 4.

Ställningstagande

Utbyggnaden av studentbostäder bör följa utbyggnaden av högskolan och inte vara frikopplad från studieplatstilldelningen. Bostadssituationen på de olika högskoleorterna bör således beaktas vid fördelningen av nya utbildningsplatser. Om två högskoleorter i övrigt bedöms vara lika lämpliga, bör den ort som kan erbjuda studenterna de bästa boendalternativen prioriteras.

28. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub378 yrkandena 2 och 18,

bifaller delvis motion

2004/05:Ub363

och avslår motionerna

2004/05:Ub276 yrkande 2,

2004/05:Ub334,

2004/05:Ub357,

2004/05:Ub452 och

2004/05:Ub473 yrkandena 3, 7, 23, 39, 40, 47 och 48.

Ställningstagande

Nuvarande system där högskolorna får ersättning dels utifrån hur många studenter som börjar, dels utifrån hur många som uppnår ett visst antal poäng skapar stor osäkerhet för lärosätena om hur många lärare de har råd att anställa. Inriktningen på en utredning om ett nytt system måste vara att högskolorna inte skall få ersättning efter hur mycket studenterna presterar, eftersom det äventyrar kvaliteten. Vidare bör ett nytt system innebära att lärosätena får större resurser per student på avancerade kurser än på grundkurser. Kurser på avancerad nivå måste bedrivas i betydligt mindre grupper än grundkurserna, eftersom studentunderlaget är mindre. Vidare är undervisningen på de högre nivåerna så specialiserad att det krävs betydligt mer av individuell handledning och seminarieverksamhet i smågrupper.

29. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub473 yrkandena 3, 7, 23, 39, 40 47 och 48

och avslår motionerna

2004/05:Ub276 yrkande 2,

2004/05:Ub334,
 2004/05:Ub357,
 2004/05:Ub363,
 2004/05:Ub378 yrkandena 2 och 18 samt
 2004/05:Ub452.

Ställningstagande

Det nuvarande resurstilldelningssystemet har skapat stagnation i den högre utbildningen. Det är bra att systemet nu ses över. En långsiktig grundfinansieringsmodell bör införas, som motverkar lärosätenas sårbarhet vid stora omsvängningar i söktrycket mellan terminer eller mellan år. Resurstilldelningssystemet måste ta hänsyn till kursernas svårighetsgrad. Påbyggnadskurser kräver mer av individuellt stöd till studenterna och har få deltagare jämfört med A- och B-kurser, något som gör att de kostar mer per student. Ett nytt resurstilldelningssystem bör också innehålla en komponent avsatt för vetenskaplig anknytning, något som är särskilt viktigt för grundutbildningens forskningsanknytning vid högskolor som inte har vetenskapsområde. När ett nytt system utformas bör man också beakta rekrytering från underrepresenterade grupper och pedagogisk mångfald. Utredningen om resurstilldelningssystemet bör också se över hur bildning kan stimuleras bättre i ett vidareutvecklat system.

30. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub334
 och avslår motionerna
 2004/05:Ub276 yrkande 2,
 2004/05:Ub357,
 2004/05:Ub363,
 2004/05:Ub378 yrkandena 2 och 18,
 2004/05:Ub452 och
 2004/05:Ub473 yrkandena 3, 7, 23, 39, 40, 47 och 48.

Ställningstagande

Efter 10 års erfarenheter av det nuvarande resurstilldelningssystemet är det nu dags för en översyn. Den bör ge svar på frågor som: Vad grundar sig skillnaderna mellan prislapparna för olika utbildningsområden på? Grundar de sig på aktuella antaganden om utbildningarnas uppläggning, eller har utbildningarna

förändrats i så hög utsträckning att fördelningen bör se annorlunda ut? Vilka krav har en student rätt att ställa på utbildningen vare sig den är teknisk, humanistisk eller rör sig inom medierna eller det konstnärliga området? Kan frågor om rättvisa och jämställdhet utifrån kön, etnicitet, klass, geografiskt läge etc. tillföra något i detta sammanhang? Den översyn som skall genomföras måste bedrivas ur många perspektiv, i syfte att ge en uppdaterad grund för den s.k. prislappen för utbildning vid universitet och högskolor.

31. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – c
av Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub276 yrkande 2

och avslår motionerna

2004/05:Ub334,

2004/05:Ub357,

2004/05:Ub363,

2004/05:Ub378 yrkandena 2 och 18,

2004/05:Ub452 och

2004/05:Ub473 yrkandena 3, 7, 23, 39, 40, 47 och 48.

Ställningstagande

Det nuvarande tilldelningssystemet gör att en allt större del av högskolornas verksamhet koncentreras på att rekrytera studenter. Mindre högskolor med små resurser har svårt att konkurrera med de större lärosätena, trots att kvaliteten på deras utbildning är minst lika hög. Förändringarna som skett inom högskolan under senare år kräver en översyn av tilldelningssystemet i syfte att stärka lärosätenas självständighet och möjlighet till långsiktigt kvalitetsarbete.

32. Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskoleorterna (punkt 31) – kd
av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub473 yrkande 26,

bifaller delvis motionerna

2004/05:Ub396 och
2004/05:Ub487
samt avslår motionerna
2004/05:Ub251,
2004/05:Ub312,
2004/05:Ub433 yrkande 2 och
2004/05:N346 yrkande 2.

Ställningstagande

En viktig insats för högskoleutbildning på distans görs vid de kommunala lärcentrum. Denna verksamhet borde utökas för att göra högre utbildning tillgänglig för fler. Lärosätena bör få ett större ansvar för lärcentrum, något som staten borde reglera tydligare.

33. Utbildning för utländska akademiker (punkt 32) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Ub209 yrkande 2.

Ställningstagande

Olika kompletterande utbildningar som hittills har anordnats på eftergymnasial nivå har inte lett till omfattande förbättringar. Positiva erfarenheter finns vid Stockholms, Linköpings och Lunds universitet (Campus Helsingborg), Lärarhögskolan, Malmö högskola och Högskolan i Borås, men de är än så länge begränsade till små grupper och de hotas att bli avbrutna eller läggas ned när lärosätenas ekonomi förändras. Dessa satsningars största svaghet är den osäkra finansieringen och förvirringen i relationer mellan olika studiefinansiärer – AMS, Integrationsverket, kommuner och högskolor.

Högskolorna bör ges uppmuntran och stöd att utforma utbildningsprogram som ger personer, som redan har en utländsk utbildning, förutsättningar att anpassa sina kunskaper till svenska förhållanden. De högskolor som presenterar långsiktiga och väl genomtänkta förslag till utbildningar av denna typ bör garanteras långsiktig finansiering.

34. Universitetsstatus eller vetenskapsområde för vissa högskolor (punkt 34, motiveringen) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Ställningstagande

Riksdagen bör enligt utskottets mening avslå yrkandena om **universitetsstatus och vetenskapsområde**.

Det finns en risk att regeringen vid beslut om universitetsstatus eller nya vetenskapsområden tar alltför stor hänsyn till andra skäl än kvaliteten. Högskoleverket gör en ambitiös och strukturerad granskning av ansökningarna. Principen bör vara att regeringen skall ge universitetsstatus eller vetenskapsområde till ansökande högskolor där Högskoleverket har undersökt kvaliteten och tillstyrkt ansökan.

35. Inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen m.m. (punkt 38) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub378 yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Högskoleverkets ställning som ämbetsverk under regeringen kan i längden innebära försvagade möjligheter att bedriva en självständig granskning av kvaliteten vid landets universitet och högskolor. Det är också viktigt att skilja mellan de utvecklande och de uppföljande rollerna. Den viktiga utvärderingen av de svenska lärosätenas insatser, deras förmåga att bedriva en för studenterna högkvalitativ utbildning, måste därför utövas av en eller flera institutioner, vars arbete inte riskerar att politiseras. Det bör övervägas att ur Högskoleverket bryta ut kvalitetsgranskningen och placera den i en självständig institution utom räckhåll för politisk och ekonomisk styrning från regeringen. Institutet bör bestå av representanter för ämnesområden, discipliner och vetenskapliga tidskrifter. Högskoleverkets roll skall renodlas till att svara för ren myndighetsutövning. Verket skall t.ex., liksom nu, kunna dra in examensrättigheter för utbildningar som inte upprätthåller kvalitetskraven.

36. Konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden (punkt 39) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/5:Ub321 yrkande 3

och avslår motion

2004/05:Ub218.

Ställningstagande

Studiemedelssystemet måste förändras både i det korta och det långa perspektivet. På något längre sikt är det angeläget att Centrala studiestödsnämndens de facto-monopol på att erbjuda studielån bryts. Studielånsmarknaden måste öppnas för verklig konkurrens. Genom att släppa in banker och andra finansiella institut kan tillgängligheten och effektiviteten i administrationen av studielånen öka. Vem som slutligen tillhandahåller studielånen avgör studenten själv efter att ha valt mellan de alternativ som existerar på marknaden. Staten skall garantera att alla studenter erbjuds en generös offentlig studiefinansiering genom att gå i borgen för studielånen.

37. Införande av s.k. omvänd straffavgift för Centrala studiestödsnämnden (punkt 41) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub321 yrkande 4.

Ställningstagande

Folkpartiet föreslår att det införs en skyldighet för Centrala studiestödsnämnden (CSN) att betala en omvänd straffavgift till studenter som inte får sina studiemedel i tid, t.ex. på grund av långa handläggningstider eller annat byråkratiskt krångel. En sådan straffavgift skall också utbetalas om studenten inte får information eller svar på ansökan inom en viss tid. Att införa en omvänd straffavgift vore ett rimligt sätt att sätta press på CSN att skärpa sina rutiner så att effektiviteten förbättras.

38. Organisationen för finansiering av medicinsk forskning (punkt 42) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub293 yrkande 17

och bifaller delvis motion

2004/05:So596 yrkande 5.

Ställningstagande

För att på ett optimalt sätt kunna ta till vara den potential som finns inom medicin, bioteknik, hälso- och sjukvård, beteendevetenskap, social omsorg och arbetsmiljö samt IT bör de myndigheter som i dag inom det statliga forskningsfinansieringssystemet svarar för olika delar av forskningen på dessa områden integreras inom ramen för ett nationellt institut för hälsa och medicin, en motsvarighet till de National Institutes of Health som finns i USA. Genom detta institut skapas en forskningsfinansiär med ansvar för hela det samlade hälsovetenskapliga spektrumet. Ett sådant råd skulle också kunna ta omfattande initiativ för att möjliggöra fenomenbaserade elitforskningsinstitut med tillräckliga resurser för att kunna bryta helt ny kunskapsmark. De forskningsutförande universiteten och högskolorna skulle kunna ha stor nytta av en forskningsfinansiär av denna omfattning och kompetens.

39. Organisationen för finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning (punkt 43) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub472 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Ett väsentligt inslag i den nya lärarutbildningen är utbildningsvetenskapen. Ambitionen att öka forskningsanknytningen av lärarutbildningen är mycket lovvärd och angelägen. Det är möjligt att intresset för forskning inte kommer förrän en lärare har noterat problemställningar i den egna lärargärningen. Mot den bakgrunden är det viktigt att det finns forskningsinriktade påbyggnadskurser mot magister/master-, licentiat- och doktorsexamen. Den utbildnings-

vetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet har hittills haft ett tidsbegränsat uppdrag. Det är angeläget att kommitténs uppdrag permanentas.

40. Vissa forskningsområden (punkt 44) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub293 yrkande 16

och avslår motionerna

2004/05:Ub243,

2004/05:Ub272 yrkandena 1 och 2,

2004/05:Ub327 yrkandena 1–3,

2004/05:Ub349,

2004/05:Ub384 yrkande 4,

2004/05:Ub420 yrkandena 1 och 2,

2004/05:Ub456,

2004/05:Ub459,

2004/05:Ub461,

2004/05:Sf355 yrkande 4,

2004/05:So359 yrkande 4,

2004/05:So617 yrkandena 2 och 3,

2004/05:Kr254 yrkande 2,

2004/05:MJ510 yrkande 8,

2004/05:A321 yrkande 3 och

2004/05:A352 yrkande 4.

Ställningstagande

Det är viktigt att den medicinska forskningen får ett välbehövligt resurstillskott. Denna forskning måste byggas ut och antalet forskningsfinansiärer måste öka.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Avgifter i den svenska högskolan (punkterna 21 och 22) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Rätten till avgiftsfria studier har länge varit en grundläggande princip i svensk utbildningspolitik. Ett öppet utbildningssystem som är tillgängligt för alla är ett viktigt verktyg för att minska klasskillnaderna, öka jämställdheten och minska segregationen i det svenska samhället. Sverige kan och bör även ta ett ansvar för att minska de globala orättvisorna genom att erbjuda utbildning till utländska studenter på samma villkor som svenska. Det innebär att vi anser att högskolestudier skall vara avgiftsfria för alla, oavsett härkomst, och att staten skall ta det fulla ansvaret för att finansiera högskoleutbildningen.

Det är också viktigt att kunskap inte blir en handelsvara vars värde endast mäts i dess ekonomiska nytta. Rätten till kunskap är en nödvändig beståndsdel i en demokrati. Universitet och högskolor har därför ett demokratiskt ansvar att erbjuda en miljö som uppmuntrar till kritiskt tänkande och där kunskap har ett egenvärde.

I en analys av den internationella rörligheten bland studenter, *Marknadsföring och mobilitet* (2004:25R), konstaterar Högskoleverket att avgiftsfriheten är en av de viktigaste orsakerna till att utländska studenter väljer att studera i Sverige. Genom att införa avgifter riskerar man därför att antalet utländska studenter vid svenska högskolor minskar. Dessutom, menar Högskoleverket, kan avgifter inom den högre utbildningen leda till ökade kostnader. Det kommer att krävas fler stipendier för studenter med otillräckliga ekonomiska resurser, administrationen av avgiftssystemet kommer att kräva mer resurser och kostnaderna för internationell marknadsföring av universitet och högskolor kommer att öka.

Avgiftsfriheten har dessutom ett mycket stort stöd bland både studenter och lärare inom högskolan. Både Sveriges förenade studentkårer (SFS) och Sveriges universitetslärarförbund (SULF) har kritiserat tankarna på att införa avgifter för såväl svenska som utländska studenter.

2. Otillfredsställande dimensionering av lärarutbildningen (punkt 23) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Det är statens ansvar att säkerställa att det finns lärarutbildad personal. De senaste årens skärpningar i lagen har höjt kraven på att endast behöriga lärare skall anställas.

Samtidigt har dimensioneringen av lärarutbildningen inte följt det behov som regeringen själv konstruerat. Den förlängning som skett av förskollärarytbildningen har, precis som vi förutspådde, lett till att färre studenter väljer den inriktningen och fler i stället väljer att inrikta sig mot grundskolans tidigare år.

Den goda intentionen att fler förskollärare skulle ha en längre utbildning bakom sig när de inträdde i yrket har lett till att färre personer söker sig till arbetsområdet.

I en situation där endast var femte student läser sin drömutbildning på sitt drömlärosäte är det inte märkligt att utbildningarna tar för lång tid och inte leder till bästa möjliga utfall. Såväl kraven på de olika lärartjänsterna som sättet att fördela utbildningsresurser måste ses över för att komma till rätta med det av regeringen skapade problemet.

3. Sättet för dimensionering av utbildningen till lärarexamen (punkt 23) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Enligt vår mening är en nödvändig förutsättning för att skolutbildningen skall hålla god kvalitet att lärarna har adekvat utbildning för den undervisning de skall bedriva. Det är därför mycket angeläget att rekryteringen till lärarutbildning av olika slag ökar och att kommunerna efterlever sin skyldighet att använda utbildade lärare. Vi påminner om vårt förslag att ett anslag förs upp i budgeten till satsning på behöriga lärare, förskollärare och fritidspedagoger. Folkpartiet kan dock inte ställa sig bakom förslag om att dimensioneringen av lärarutbildningen på olika inriktningar och olika lärosäten skall beslutas på nationell nivå.

4. Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen (punkt 29) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Forskningsanknytningen av grundutbildningen är viktig för utbildningens kvalitet. Eftersom resurstilldelningssystemet är under utredning avstår vi från att reservera oss till förmån för motion 2004/05:Ub452. Folkpartiet har i sitt budgetförslag avsatt medel för en betydande ökning av fakultetsanslagen, vilket skulle göra det möjligt för lärarna att ägna en större del än i dag av sin arbetstid till forskning. Detta skulle främja grundutbildningens vetenskapliga anknytning.

5. Resurstilldelningssystemet för forskning och forskarutbildning (punkt 30) – 1 v

av Britt-Marie Danestig (v).

För ett universitet är det av största vikt att det råder en rimlig balans mellan omfattningen av grundutbildningen å ena sidan och forskning och forskarutbildning å den andra. Detta bör vara säkerställt genom de fasta statliga anslagen till de olika verksamheterna.

Genom den snabba expansionen av grundutbildningen de senaste åren har obalanser uppstått för några av universiteten, främst då Linköpings och Umeå universitet. Värst är det för Linköpings del, där numera fakultetsanslaget är mindre än hälften så stort som grundutbildningsanslaget. Detta är i sig en orimlig situation. Hittills har universitetet lyckats kompensera detta genom att vara framgångsrikt med att attrahera externa forskningsanslag, bl.a. från Stiftelsen för strategisk forskning (SSF) och Verket för näringslivsutveckling (Nutek). Externa anslag är dock över tid osäkra. Kraven på motfinansiering vid extern anslagsgivning och minskade resurser hos anslagsgivande myndigheter gör det svårt för universitetet att i längden behålla den höga nivån av externa anslag. Det låga fasta forskningsanslaget riskerar därmed att få förödande konsekvenser för möjligheterna att bibehålla en god forskningsanknytning av grundutbildningen och att kunna satsa på egna forskarassistent- och doktorandtjänster samt att öka antalet mellantjänster för att förbereda den nödvändiga rekryteringen av lärare inför de stora pensionsavgångarna inom universitetet som kommer att ske om ca 10 år.

Enligt min mening är därför behovet för universitetet i Linköping att få sitt fakultetsanslag höjt till en nivå jämförbar med de flesta andra universiteten stort och välmotiverat.

6. Kostnadsansvaret vid utbildning utanför högskoleorterna (punkt 31) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Landets lärcentrum erbjuder i dag såväl grundläggande som gymnasial vuxenutbildning, påbyggnadsutbildning, KY-utbildning och högskoleutbildning. Dessvärre bedrivs ofta verksamheten som tidsbegränsade projekt, vilket skapar osäkerhet och otrygghet när det gäller finansieringen. Jag anser att staten, på ett tydligare sätt än nu, bör ansvara för att verksamheterna vid landets lärcentrum får möjlighet att utvecklas och få en fastare form.

7. Högskoleutbildning i medicinsk fotvård (punkt 33) – kd

av Inger Davidson (kd).

Det är värdefullt att regeringen nu insett behovet som vi påtalat av en högskoleutbildning inom medicinsk fotvård. Den är nödvändig och efterfrågad.

8. Höskoleutbildning i medicinsk fotvård (punkt 33) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Det är värdefullt att regeringen nu har insett behovet av en höskoleutbildning i medicinsk fotvård. Det finns dock ett antal andra yrken som också har behov av en eftergymnasial utbildning med tydlig plats i utbildningssystemet. Exempel på detta är tandsköterskeutbildningen och barnskötarutbildningen.

Riksdagen begärde våren 2004 en översyn av den eftergymnasiala yrkesutbildningen. Utredningen är tillsatt och skall lägga fram sitt betänkande under våren 2005. Jag förutsätter att utredningen kommer att föreslå i vilken form olika eftergymnasiala yrkesutbildningar skall bedrivas och att utbildningarna konstrueras så att de är möjliga att bygga vidare på i nästa nivå i systemet.

9. Deltagande i University of the Arctic (punkt 36) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

University of the Arctic är ett nätverk för samarbete inom utbildning och forskning i det cirkumpolära området. Målet är att stärka hela regionen genom högre utbildning. Det sker genom att göra utbildningen mer tillgänglig och lockande, skapa och förmedla kunskap till nytta för den arktiska regionen, främja en arktisk identitet samt stärka regionens position i världen genom att fungera som ett språkrör för arktiska frågor. Svenska medlemmar i detta nätverk är Luleå tekniska universitet, Mithögskolan och Umeå universitet. Detta finansieras för närvarande helt med ordinarie anslag. För att utveckla den högre utbildningen och forskningen i denna region är detta nätverk nödvändigt. Därför anser jag att staten måste garantera en mer långsiktig finansiering av det svenska deltagandet.

10. Konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden (punkt 39) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Vi anser att Centrala studiestödsnämnden bör utsättas för konkurrens. Banker och andra finansiella företag kan också administrera studiestödet. För den enskilde studenten skulle makten över den egna studiesituationen bli större och servicen skulle öka när olika aktörer tvingas konkurrera om studenterna. Genom att lägga ut administrationen av lånen på flera olika aktörer kommer förutsättningarna för den enskilde studenten att få gehör för sina individuella behov och önskemål att öka avsevärt.

11. Vissa forskningsområden (punkt 44) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

Forskningen kring designområdet behöver ges bättre möjligheter. Konsthantverkets, formgivningens och industridesignens historia, liksom den samtida designen behöver både dokumenteras och analyseras. Design är i lika hög

grad en kultur- och näringspolitisk fråga som en utbildningsfråga; därför är samspelet mellan olika aktörer – formgivare, utbildningsanstalter, företag, privata och offentliga beställare, brukare m.fl. – viktigt.

12. Vissa forskningsområden (punkt 44) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Genom en mycket snabb teknikutveckling med trådlös kommunikation exponeras den svenska befolkningen för elektromagnetiska fält. Svensk industri har varit mycket framgångsrik med mobil kommunikation, varför det är ett nationellt intresse att tekniken kan utvecklas på ett framgångsrikt och säkert sätt. Det är därför av största vikt att kunskapen om hälsoeffekter av elektromagnetiska fält ökar.

Samma sak gäller förslagen om satsning på forskning och utveckling av den industriella produktionen. En omfattande utflyttning av produktion ur Sverige pågår och har fått till konsekvens arbetslöshet och ett minskat forsknings- och utvecklingsmässigt fokus på produktionsområdet. I båda fallen rör det sig om att utveckla kunskaper som har stor betydelse för Sveriges näringsliv.

Naturskolorna är med sin utomhuspedagogik viktiga resurser i skolans undervisning. I dag finns viss forskning om pedagogiska utemiljöer, men det behövs en fortsatt satsning och utveckling av kunskapen.

Hur de statliga resurserna till forskning skall styras, liksom hur forskarskolor skall komma till stånd, är dock saker som bör behandlas i anslutning till den kommande forskningspropositionen.

13. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – m

av Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Ewa Björling (m).

En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister beslutade den 24 november att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2005. Samtidigt fastställdes utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2005 och 2006.

Moderata samlingspartiet har i partimotion 2004/05:Fi231 *En politik för arbete* och i kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att bryta bidragsberoende och utanförskap, ge fler medborgare makt över den egna vardagen samt trygga goda statsfinanser och en långsiktig finansiering av välfärden. Vi vill satsa på offentliga kärnverksamheter som sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för på bidragssystemen.

Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har

små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet genom rambeslutet valt en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet 16.

I det följande redovisar vi vilken fördelning på anslagen inom utgiftsområde 16 som vi förordade i vår anslagsmotion 2004/05:Ub419.

Moderaterna förordar att staten övertar ansvaret för grundskolans finansiering från kommunerna fr.o.m. 2007. Vid övergången till nationell skolpeng avser vi att öka satsningen på grundskolan med 1 miljard kronor. Kostnadsansvaret övertas inom ramen för ett system i vilket staten fastställer ersättningsnivåer inom ett system som vi valt att kalla nationell skolpeng. Den nationella skolpengen betalas ut till den skola som eleven valt för att täcka kostnaderna för elevens skolgång. Resurser för elever med behov av särskilt stöd anvisas särskilt utöver den vanliga skolpengen. Skolverkets roll förändras för att tillgodose den nya ansvarsfördelning skolpengssystemet medför.

En nödvändig åtgärd för att lyfta kvaliteten i skolan är att uppföljning och utvärdering förbättras och blir mer tillgänglig för elever, föräldrar och personal. Därför reserverar Moderaterna medel under 25:86 *Nationellt kvalitetsinstitut* för att bygga upp ett fristående nationellt kvalitetsinstitut med början fr.o.m. den 1 januari 2005. Det innebär att vissa delar av Skolverkets verksamhet flyttas över till det fristående institutet.

Tillsyn och tillståndsgivning för skolan bör vara kvar hos Skolverket. Skolverkets kvarvarande verksamhet skall föras samman med *Specialpedagogiska institutets*, 25:4. Anslaget under denna punkt tas bort. Moderaterna anvisar 272 623 kr mer än regeringen under 25:1 *Statens skolverk*. Delar av anslaget för Specialpedagogiska institutet överförs till 25:6 *Specialskolemyndigheten* för att säkerställa kvaliteten och tillgängligheten i den fasta organisationen för specialskolan. Samtidigt anser vi att den nya *Myndigheten för skolutveckling* under anslag 25:2 bör avvecklas.

För att säkerställa hög kvalitet i undervisningen och vid resurscenter anslår Moderaterna 116 719 000 kr mer än regeringen under anslag 25:6 *Specialskolemyndigheten*. Vi anser att det finns behov av statliga specialskolor. Vi anslår 24 600 000 kr under 25:5 *Skolutveckling och produktion av läromedel* till utveckling av läromedel för handikappade. Detta är angeläget eftersom bristen på anpassade läromedel fortfarande är ett problem.

Moderaterna avvisar den riktade satsningen på personalförstärkningar i förskolan under anslag 25:10. Förskolan behöver ett resurstillskott, men är inte betjänt av bidrag som styr medlen, lika lite som skolan kunnat dra full nytta av den riktade satsningen på personalförstärkningar där. Vidare reserveras 1 000 000 miljoner kronor för införandet av anslag 25:87 *Barnskola*.

Medlen under anslagen 25:17 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* och 26:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning*, liksom medlen för folkhögskoleplatser under utgiftsområde 17 överförs till anslag 25:92 *Vuxnas utbildning*.

Under detta anslag anvisar Moderaterna medel för Kunskapslyftet och kvalificerad yrkesutbildning. Vår anslagsram ger utrymme för en kraftig ökning av antalet platser inom KY-utbildningen. Vi anslår medel motsvarande 21 000 platser år 2005. Antalet platser bör ökas till 25 000 platser år 2007.

Anslagen till grundläggande högskoleutbildning har urholkats med omkring 25 % sedan Socialdemokraterna återtog regeringsmakten. Vi vill nu inleda en successiv återuppbyggnad av dessa anslag och föreslår att drygt 146 miljoner kronor skall tillföras grundutbildningen 2005. Det samlade grundutbildningsanslaget skall fördelas mellan lärosätena med utgångspunkt i studenternas val. Anslaget 25:74 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.* tillförs i vårt budgetalternativ 20 miljoner kronor.

Lärosätenas anslag till forskning och forskarutbildning vill vi också tillföra sammanlagt ytterligare drygt 621 miljoner kronor, i syfte att stärka den fria forskningen samt finansieringen av doktorander.

Centrala studiestödsnämnden tillförs med vårt förslag 180 miljoner kronor under budgetåret 2005. Vi anser att myndigheten inte skall disponera avgifter på det sätt som regeringen medger eftersom tekniken innebär att man kringgår budgetramen. Vårt förslag innebär i praktiken en lägre driftram för myndigheten, som vi dessutom vill konkurrensutsätta. Vidare reducerar vi anslagsramen under 25:85 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* med 6 787 000 000 kr.

14. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2005 syftar till att förändra de ekonomiska förutsättningarna så att en högre stabil tillväxt uppnås och att den dryga miljön människor som står utanför arbetsmarknaden får en möjlighet att komma in och bidra med en egen arbetsinsats. För att åstadkomma detta är det nödvändigt att fler arbetar och att statsskulden minskar. Ett viktigt verktyg för att uppnå detta är sänkta skatter på arbete och företagande. Våra utgiftsökningar avser främst bistånd, rättssäkerhet, utbildning, vård och omsorg samt förbättringar för handikappade. Vi uppnår utrymme för detta bl.a. genom åtgärder mot ohälsan och en reformerad arbetsmarknadspolitik.

Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 16 har emellertid avslagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområdena. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 16.

Myndigheten för skolutveckling bör läggas ned, eftersom skolutveckling skall ske på lokal nivå med stöd av universitet och högskolor. En ny myndighet bör tillskapas, vars ansvarsområde skall vara tillsyn och utvärdering av skolvä-

sendet. Medel för denna tas från Skolverket. Anslagen för skolutveckling kan minskas något.

Folkpartiet anser att de bidrag som i dag betalas ut till personalförstärkningar i skola och fritidshem har bidragit till att höja andelen obehöriga lärare och fritidspedagoger. När nu bidraget också skall gälla förskolan, är det särskilt viktigt att det görs klart att kommuner bara skall tilldelas bidraget om de anställer behöriga lärare, fritidspedagoger och förskollärare. Den pedagogiska verksamheten blir lidande om personer som saknar rätt utbildning skall vara ansvariga.

Folkpartiet anser att barn med utländsk bakgrund skall sökas upp och erbjudas avgiftsfri språkförskola. Detta och andra satsningar, t.ex. på pedagogiskt samarbete mellan familjedaghem och förskollärare, bekostas genom att de föräldrar som har fyra- eller femåringar i förskola mer än tre timmar per dag, inte får avdrag för tre timmar enligt reformen allmän förskola.

Vuxenutbildningen är i dag ett kommunalt ansvar men det statliga projekt som tidigare hette Kunskapslyftet har levt vidare i olika former. Resurserna till detta projekt kan dras ned, eftersom det reella behovet inte är så stort. Vuxenutbildningen belastas i dag av studenter som läser trots att de redan har godkända betyg från gymnasiet.

Högskolan har byggts ut så kraftigt och resurserna till grundutbildningen urholkats så mycket att kvaliteten blivit lidande. Vi vill minska utbyggnadstakten med ca 3 000 platser. Tillsammans med en minskning av anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* vill vi därmed frigöra 200 miljoner kronor för att satsa dem på kvalitetshöjning. Vidare föreslår vi ett anslag på 70 miljoner kronor för att lärosäten skall kunna starta reguljära kompletteringsutbildningar för utländska akademiker. Forskning och forskarutbildning tillförs i vårt budgetförslag 600 miljoner kronor. Denna ökning skall fördelas till alla högskolor med vetenskapsområde.

Vi vill anvisa 30 602 000 kr mindre till anslaget 25:78 *Högskoleverket* än vad regeringen föreslagit. Besparingen avser helt det till verket knutna rådet för högre utbildning.

Under anslaget till Vetenskapsrådet bör enligt vår mening ingen anslagspost finnas för utbildningsvetenskaplig forskning, eftersom vi anser att sådan forskning kan och bör finansieras genom ämnesråden för humaniora och samhällsvetenskap respektive för naturvetenskap och teknikvetenskap.

15. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – kd

av Inger Davidson (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

En ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner – såsom förutsägbart rättssystem, personligt ansvarstagande, god affärsetik och hederlighet i uppträdande människor emellan – utmärks av ordning och låg osäkerhet. En sådan ordning uppkommer inte spontant utan bygger på att samhället grundas i en gemensam etik med dessa inslag. I vårt samhälle är det den etik som det klassiska kristna kulturarvet förmedlar. Det kostar både merarbete, tid och pengar att kompensera och reducera den osäkerhet som dåligt fungerande institutioner skapar.

Inom ramen för marknadsekonomin vill vi förena frihet och solidaritet. Grundläggande är individens frihet under ansvar. Enskilda initiativ och personligt ansvarstagande skall uppmuntras. Statens uppgift är att säkra en grundläggande ekonomisk trygghet för alla. Det sker genom socialpolitiken, skattesystemet, lagar och den offentliga verksamheten. Ett exempel på detta är gemensamt och solidariskt finansierad social service som alla medborgare har rätt till, men också stor frihet för individen att välja vem som skall tillhandahålla denna service.

Arbetsmarknaden måste göras mer flexibel och den kraftigt ökande sjukfrånvaron måste mötas med en förbättrad arbetsmiljö och rehabilitering. Skatterna på arbete och företagande måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Det svenska konkurrenstrycket måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras. Kristdemokraterna anser också att statens lånebehov kan minskas jämfört med regeringens förslag genom ett starkare finansiellt sparande och genom en snabbare avveckling av det statliga ägandet av bolag som verkar på den konkurrensutsatta marknaden.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offent-

liga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser blir mindre konjunkturkänsliga.

Riksdagsmajoriteten – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har nu genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 16 och som vi skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången.

Vi anser att förskoleverksamheten intimt hör samman med synen på omsorg om barnen. Utgångspunkten för val av barnomsorg skall vara barnets bästa, och föräldrarna skall ges rätt att välja den barnomsorgsform som passar deras barn bäst. Det innebär att det måste finnas ett varierat utbud av olika barnomsorgsformer, inklusive omsorg i det egna hemmet, för att skapa valfrihet och rättvisa.

Skolan är en framtidsinvestering för de enskilda medborgarna och för samhället i stort. Under de senaste åren har varken kommunerna eller staten levt upp till sina åtaganden för utbildningsväsendet. Trots att mer resurser kommit skolorna till del, har många skolor i dag en standard som inte är tillräcklig för att de mål och riktlinjer som finns i läroplanen skall uppnås. En utbildningsstatsning måste därför lägga stor vikt vid kärnverksamheten i grundskolan och gymnasieskolan för att garantera en likvärdig utbildning över hela landet. Kristdemokraterna anser att skolutveckling skall ske ute på de enskilda skolorna samt på lärarhögskolorna, inte på en statlig myndighet. Vi föreslår därför att Myndigheten för skolutveckling läggs ned. Vi satsar därför extra resurser till Skolverket för att det skall kunna stärka sin tillsyns- och kvalitetsgranskningsverksamhet. Vi avsätter också under en treårsperiod 15 miljoner kronor till att stärka arbetet vid de fasta skoldelarna på Ekeskolan och Hällsboskolan för att tillgodose de multihandikappade barnens behov.

Den socialdemokratiska regeringens satsning på högskolan är slutförd. Nu tvingas man till indragningar av en del outnyttjade högskoleplatser. Detta visar att den kristdemokratiska kritiken varit riktig: utbyggnaden har gått för fort och medel behövs för att stärka kvaliteten. I linje med detta anslår Kristdemokraterna 40 miljoner kronor för att öka antalet disputerade lärare.

Vår övertygelse är att samhällets behov inte tillgodoses genom ensidiga insatser på akademisk utbildning. Det behövs också kvalificerad yrkeskunskap genom eftergymnasial utbildning. Kristdemokraterna vill därför införa en yrkeshögskola. Som inledning till denna reform tillför vi 10 miljoner kronor 2005.

För att ge lärosätena ytterligare resurser till kvalitetsfrämjande åtgärder anser vi att lärosätena i Sverige, liksom i många andra länder, skall tillåtas sälja utbildningsplatser till utländska intressenter, såväl till stater och företag som till enskilda personer utanför EES-området.

Sverige är ett kunskapsintensivt samhälle där forskningen får allt större betydelse för tillväxt och välfärd. Kristdemokraterna anslår därför 75 miljoner mer än regeringen 2005 till forskning och forskarutbildning.

Vi vill anvisa 4,9 miljoner kronor mindre till anslaget 25:78 *Högskoleverket* än vad regeringen föreslagit. Besparingen är en allmän besparing på myndigheterna inom utbildningsområdet. Vi bedömer att förändring av basnivån kan göras utan inskränkningar i verksamheten. Vi föreslår vidare att anslaget 25:83 *Myndigheten för Sveriges nätuniversitet* avskaffas. Det är enligt vår mening lärosätena som skall ha ett lokalt och gemensamt ansvar för Nätuniversitetet. Enligt Ekonomistyrningsverket finns det 272 myndigheter i Sverige. Sverige har på fyra år fått femtio nya småmyndigheter. Staten skulle kunna spara flera hundra miljoner kronor årligen och öka effektiviteten genom att sanera bland alla småmyndigheter. Kristdemokraterna har därför föreslagit strategiska förbättringar i myndighetsstrukturen genom att Högskoleverket ges fler uppgifter. Vi vill också avskaffa anslaget 25:85 *Utvecklings-samarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.*

Under anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* anser vi att de medel som står till regeringens disposition kan minskas med 9 miljoner kronor.

16. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2005 m.m. (punkt 45) – c av Sofia Larsen (c).

I riksdagen finns en majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – för förslagen i budgetpropositionen för budgetåret 2005 om ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster avseende år 2005 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslaget om preliminära utgiftstak för åren 2005 och 2006.

Centerpartiets budgetalternativ – med förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – skall ses som en helhet, där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Centerpartiet vill ha ett samhälle där fokus finns på det friska och inte på det sjuka. Att mer än 20 % av den arbetsföra befolkningen är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, öppen arbetslöshet, sjukskrivning eller förtidspension, är inte tillfredsställande. Alla dessa människor är en resurs. Varje individ kan, med en annan syn, ges möjlighet att bidra med vad han eller hon kan prestera.

För att uppnå en positiv förändring fordras ett annat tänkande, där individen ges självkänsla och självbestämmande och där samhället ser till människan i första hand och inte till systemet som i dag, ett samhälle som bygger på federalismens principer där individen och lokalsamhället är grunden. Centerpartiet inleder en förändringsprocess bl.a. genom att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare.

Den globala tillväxten, energiförsörjningen och den därmed sammanhängande miljöproblematiken väcker stora frågor om framtiden. Den långsiktiga lösningen för en hållbar energiförsörjning är ett samhälle som använder förnybara resurser. Centerpartiet vill genom vårt budgetalternativ beträda vägen som leder in i kretsloppssamhället.

Näringsliv och företagande är grunden för ett blomstrande samhälle. Ett Sverige där företagande är minst lika naturligt som anställning måste vara ett framtidsmål.

I allt från skolan till myndigheter måste vikten av företagande och företagssamhet uppmuntras. Allt detta tillsammans med en tydlig bild av ett framtida hållbart och grönt samhälle är bärande delar i den resa in i framtiden som Centerpartiets budgetmotion anslår.

I ett samhälle där kunskaper är den viktigaste grunden för ekonomisk utveckling är lika tillgång till bra utbildning en avgörande fråga för självbestämmande. Utbildning är den viktigaste och mest långsiktiga vägen till social och regional utjämning. Centerpartiet vill investera i utbildning på alla nivåer, från förskola, grundskola, gymnasieskola till högre utbildning och forskning, i ett livslångt lärande.

Utbildning ger redskapen för människor att infria sina framtidsdrömmar. Kunskap innebär makt att förändra och påverka samhället i stort, men också makt att göra sina egna val. Politiken måste därför bygga på en grund som erbjuder alla lika möjligheter till en god utbildning; i allt från grundutbildning till specialinriktad kvalificerad yrkesutbildning.

Vi anser att regeringens "Wärnerssonpengar" skall gå direkt till kommunerna och användas efter det behov som finns. I enlighet med det förslag som presenterades av den parlamentariska s.k. Utjämningskommittén föreslår Centerpartiet att de specialdestinerade statsbidragen för personalförstärkning i skola och fritidshem, statligt stöd för utbildning av vuxna samt maxtaxa i barnomsorgen omvandlas till generella statsbidrag. Anslagen 25:10 *Bidrag till personalförstärkning i förskola* och 25:11 *Bidrag till personalförstärkning i skola och fritidshem* bör därför överföras till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Anslaget 25:17 *Statligt stöd för utbildning av vuxna* överförs till utgiftsområde 25 liksom anslaget 25:9 *Maxtaxa i barnomsorgen m.m.* Anslaget 25:16 *Bidrag till vissa organisationer för uppsökande verksamhet* avskaffas.

Centerpartiet anser att ett nationellt kvalitetsinstitut skall inrättas med uppgift att utveckla och förfina metoder för utvärdering samt stödja kommunerna i deras arbete. Till detta anslag avsätter vi 200 miljoner kronor år 2005 samtidigt som vi tar bort anslaget 25:2 *Myndigheten för skolutveckling*. Anslaget 25:1 *Statens skolverk* minskas med 70 miljoner kronor och anslag 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* minskas med 50 miljoner kronor.

Centerpartiet vill öka antalet platser för den kvalificerade yrkesutbildningen för att tillgodose näringslivets efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. Vi understryker vikten av att en hög kvalitet på utbildningarna bibehålls. Center-

partiet tillför anslaget 25:19 *Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning* 54 miljoner kronor.

Inom området universitet och högskolor föreslår vi att anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* minskas med drygt 67 miljoner kronor, nämligen den anslagspost som enligt budgetpropositionen skall stå till regeringens disposition.

Forskning och forskarutbildning skall i vårt budgetförslag tillföras sammanlagt drygt 400 miljoner kronor. Vi föreslår en ökning av anslaget till forskning och forskarutbildning med 15 miljoner kronor vardera vid Luleå tekniska universitet, Karlstads, Växjö och Örebro universitet, Mittuniversitetet och Mälardalens högskola, med 10 miljoner kronor vardera vid Uppsala, Lunds, Göteborgs, Umeå och Linköpings universitet och med 5 miljoner kronor vardera vid Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan, Blekinge tekniska högskola, Malmö högskola, Högskolan i Kalmar samt Högskolan i Jönköping. Därutöver föreslår vi ett nytt anslag på drygt 222 miljoner kronor, som skall gå till en allmän förstärkning av forskningen och forskarutbildningen vid landets samtliga lärosäten, därav ca 82 miljoner kronor till forskningen vid de lärosäten som inte har eget anslag till forskning och forskarutbildning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen har i proposition 2004/05:1 Budgetpropositionen för 2005, utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, föreslagit

1. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) (avsnitten 2.1, 6.1.2 och 6.1.15),
2. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång (avsnitten 2.2 och 6.1.14),
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att, i de delar avtalet innebär ekonomiska åtaganden för staten, godkänna avtal mellan svenska staten och vissa landsting om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården (avsnitt 8.1.5),
4. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:5 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kr under 2006 och högst 10 000 000 kr under 2007 (avsnitt 10.1.5),
5. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:19 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning besluta om bidrag till kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 755 834 000 kr under 2006 och högst 797 129 000 kr under perioden 2007–2010 (avsnitt 10.1.19),
6. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:21 Utveckling av påbyggnadsutbildningar besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 275 000 000 kr under 2006 och högst 225 000 000 kr under perioden 2007–2010 (avsnitt 10.1.21),
7. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 25:75 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. besluta om tilldelning av medel för stipendier på Svenska institutets område som medför utgifter på högst 3 000 000 kr under 2006 (avsnitt 10.1.75),
8. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 410 000 000 kr under 2006, högst 1 480 000 000 kr under 2007, högst 820 000 000 kr under 2008, högst 270 000 000 kr under 2009 och högst 120 000 000 kr under 2010 (avsnitt 11.9.1),

9. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:3 Rymdforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 132 000 000 kr under 2006, högst 132 000 000 kr under 2007, högst 132 000 000 kr under 2008, högst 132 000 000 kr under 2009 och högst 132 000 000 kr under 2010 (avsnitt 11.9.3),
 10. att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt uppställningen i *bilaga 3* till detta betänkande.
- Lagförslagen återfinns som *bilaga 2* till detta betänkande.

Motioner från allmänna motionstiden 2004

2004/05:Ub209 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tilläggsdirektiv till Valideringsdelegationen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om startandet av nya och reguljära högskoleutbildningar för utländska akademiker.

2004/05:Ub214 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på Högskolan Dalarna.

2004/05:Ub218 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om CSN:s ställning.

2004/05:Ub222 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Mälardalens högskola tilldelas vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Mälardalens högskola blir universitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Mälardalens högskola skall erhålla motsvarande stöd som andra lärosäten som tilldelats vetenskapsområde.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Mälardalens högskola får kompensation för sitt utvidgade grundutbildningsuppdrag.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Mälardalens högskola bör erhålla ett långsiktigt större anslag till forskning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om relationen mellan grundutbildningsmedel och forskningsmedel till Mälardalens högskola.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Mälardalens högskolas betydelse för att bidra till att fler får högre utbildning och forskarutbildning i landet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konstnärligt utvecklingsarbete vid Mälardalens högskola.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning i dans vid Mälardalens högskola.

2004/05:Ub230 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att det finns ett behov av att skolans och förskolans pedagogiker har en tydligare koppling till genuskunskap.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket skall få i uppdrag att utvärdera läromedlen ur både ett genus- och ett HBT-perspektiv.
21. Riksdagen begär att regeringen ger Skolverket i uppdrag att undersöka möjligheter att öka andelen män som arbetar inom skolan i enlighet med vad som anförs i motionen.
22. Riksdagen begär att regeringen ger Skolverket i uppdrag att utarbeta riktlinjer för att säkerställa kompetens i HBT-frågor för anställda inom utbildningsväsendet.

2004/05:Ub234 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nationellt kvalitetsinstitut.

2004/05:Ub235 av Birgitta Carlsson och Håkan Larsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att alla landets elever i högstadiet eller gymnasieskolan vid något tillfälle under sin skoltid får besöka riksdagen och Stockholm.

2004/05:Ub239 av Anita Sidén och Anna Lindgren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behörighet för lärare.

2004/05:Ub242 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning av att bidraget till personalförstärkning i skola och fritidshem går till personer med rätt utbildning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bidraget till personalförstärkning i skola och fritidshem måste kunna användas till att höja lönerna för att kunna anställa utbildade lärare och fritidspedagoger.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket skall utvärdera rektorernas möjligheter att vara pedagogiska ledare.

2004/05:Ub243 av Claes Roxbergh och Mikaela Valtersson (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på forskning och utveckling av den industriella produktionen.

2004/05:Ub251 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att staten, som svarar för högskolorna, står för de kostnader som distansundervisning på högskolenivå för med sig och inte övervältrar dem på kommunerna.

2004/05:Ub252 av Hans Backman (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskolan i Gävle skall tilldelas vetenskapsområdet teknik och bli universitet.

2004/05:Ub258 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en nationell skolpeng, varav en fjärdedel skall öronmärkas till elever i behov av särskilt stöd.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återinrätta de statliga specialskolorna för multihandikappade.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa tillsynen av kommunala och fristående skolor samt inrätta en nationell skolinspektion.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Myndigheten för skolutveckling skall läggas ned och att en pedagogisk mångfald skall stimuleras genom att utvecklingsarbete drivs i samarbete med högskolorna och skolan.

2004/05:Ub267 av Yvonne Andersson och Sven Brus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att starta en fotvårdsutbildning i paritet med utbudet i andra EU-länder.

2004/05:Ub272 av Barbro Feltzing (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning för inrättande av ett nationellt forskningsprogram avseende biologiska effekter av elektromagnetiska fält.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om inrättande av en forskarskola som studerar biologiska effekter av elektromagnetiska fält.

2004/05:Ub273 av Kerstin Lundgren (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Södertörns högskolas universitetsansökan skall överlämnas till Högskoleverket för kvalitetsprövning under 2004/05 i syfte att bana väg för ett nytt universitet i Stockholmsregionen under mandatperioden.

2004/05:Ub275 av Sofia Larsen m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en ökning av antalet utbildningsplatser vid KY-utbildningen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta ett nytt riksgymnasium för synskadade barn med multifunktionshinder.

2004/05:Ub276 av Sofia Larsen m.fl. (c):

2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag på hur tilldelningssystemet av resurser kan förbättras.

2004/05:Ub280 av Owe Hellberg (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Högskolan i Gävle tilldelas forskarutbildning inom området teknik.

2004/05:Ub286 av Maria Larsson m.fl. (kd, m, fp, c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta Högskolan i Jönköping erhålla vetenskapsområdet teknik och därmed få möjlighet att förverkliga Jönköpings tekniska högskola.

2004/05:Ub288 av Axel Darvik (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten skall ta ett större ansvar för att Universeum i Göteborg skall ges en trygg finansiell försörjning.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Universeums verksamhet skall användas som en inspirationskälla i landet för att öka svenska elevers intresse för naturvetenskap och teknik samt för samspelet mellan dessa ämnen och kulturen.

2004/05:Ub289 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillägg i högskolelagen om avgiftsfrihet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omförhandling av avtal med vissa högskolor i linje med principen om avgiftsfrihet.

2004/05:Ub290 av Lars Lindblad och Peter Danielsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nedläggningen av CSN.

2004/05:Ub291 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

2. Riksdagen upphäver beslutet att avveckla Ekeskolan och Hällsboskolan som specialskolor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell individualiserad skolpeng för specialskolans elever.

2004/05:Ub293 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studenternas egna val.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelningen av medel och studieplatser med hänsyn till studenternas val.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler fristående högskolor.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade resurser till medicinsk forskning.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett nationellt institut för hälsa och medicin.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka fakultetsanslagen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ämnesråd.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i högskoleförordningen i syfte att tillåta högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES.

2004/05:Ub298 av Johan Löfstrand och Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett lagförbud mot terminsavgifter för svenska studenter i universitet och högskolor.

2004/05:Ub301 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tilldela Högskolan i Gävle vetenskapsområdet teknik.

2004/05:Ub305 av Marie Engström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medicinsk fotvård.

2004/05:Ub308 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Invandrarakademin vid Högskolan i Borås skall prioriteras vid anslagsgivande till landets högskolor.

2004/05:Ub309 av Maud Olofsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett forskningscentrum för sociala uppfinningar och innovationsprocesser vid Umeå universitet.

2004/05:Ub312 av Håkan Juholt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelning av högskolans resurser.

2004/05:Ub320 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskolan i Skövde skall ha rätt att utfärda masterexamen.

2004/05:Ub321 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bryta Centrala studiestödsnämndens, CSN:s, monopol på studielånsmarknaden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av en s.k. omvänd straffavgift för CSN vid sena utbetalningar.

2004/05:Ub322 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationell skolpeng.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitetsgranskning av skolor.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nationellt kvalitetsinstitut.

2004/05:Ub327 av Krister Hammarbergh (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta ett svenskt köldcentrum för test- och utbildningsverksamhet för både civila och militära ändamål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett svenskt köldcentrum skulle kunna bilda ett Centre of Excellence med forskningsanknytning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att placera ett svenskt köldcentrum i Luleåregionen.

2004/05:Ub334 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av systemet med s.k. prislappar vid fördelning av grundutbildningsanslaget till universitet och högskolor.

2004/05:Ub337 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en översyn av myndigheterna som lyder under Utbildningsdepartementet i syfte att genomföra sammanslagningar.

2004/05:Ub342 av Mikaela Valtersson och Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett stadgande om avgiftsfrihet i den högre utbildningen skall införas i högskolelagen.

2004/05:Ub344 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelning och tillskott av obundna forskningsresurser.

2004/05:Ub348 av Claes Västerteg (c):

Riksdagen beslutar om att anvisa ett särskilt forskningsanslag till Högskolan i Borås med 22 miljoner kronor i enlighet med vad i motionen anförs.

2004/05:Ub349 av Kerstin Lundgren och Annika Qarlsso (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökat stöd till genusforskning.

2004/05:Ub356 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om takbeloppen för Örebro universitet.

2004/05:Ub357 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omprövning av takbeloppen i den högre utbildningen under löpande verksamhetsår.

2004/05:Ub359 av Håkan Juholt m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en högskoleutbildning i Vimmerby.

2004/05:Ub363 av Johan Linander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurstilldelningssystemet till högskolan skall ge lärosätena större resurser per student på avancerade kurser jämfört med grundkurser.

2004/05:Ub366 av Fredrik Olovsson och Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om deltagande i University of the Arctic.

2004/05:Ub369 av Kristina Zakrisson och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning i Norrbotten.

2004/05:Ub370 av Birgitta Ahlqvist och Lennart Klockare (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sjöbefälsutbildning vid Luleå tekniska universitet.

2004/05:Ub374 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fullständig jur.kand.-utbildning vid Örebro universitet.

2004/05:Ub378 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av en studentpeng.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda ett nytt finansieringssystem för grundutbildningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska centraliseringen av platstilldelningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett renodlande av Högskoleverkets roll.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett oberoende kvalitetsinstitut.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmuntra stiftelsedrivna högskolor och privata universitet.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurstilldelningssystemet till högskolan skall ge lärosätena större resurser per student på avancerade kurser jämfört med grundkurser.

2004/05:Ub379 av Göran Norlander och Kerstin Kristiansson Karlstedt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sjöbefälsutbildning vid Mitthögskolan.

2004/05:Ub381 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Hans Stenberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vuxenutbildning.

2004/05:Ub382 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Hans Stenberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av forskning och grundutbildning inom Mittuniversitetet.

2004/05:Ub384 av Mikaela Valtersson och Helena Hillar Rosenqvist (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av forskning om utomhuspedagogik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att definiera naturskolor på samma sätt som teknikcentrum.

2004/05:Ub388 av Helena Frisk m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av satsningar på högre utbildning och forskning i Karlskoga.

2004/05:Ub390 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en nationell skolpeng.
4. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning om nationell skolpeng i enlighet med vad i motionen anförs.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationell skolpeng även för elever i särskolan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering av skolor.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan bör styras genom lagstiftning och styrdokument samt därefter svara för resultaten inför ett nationellt kvalitetsinstitut.
16. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag enligt vad i motionen anförs om likvärdig återkommande utvärdering av samtliga skolor oavsett huvudman eller inriktning.

2004/05:Ub394 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om film- och medieutbildningen på Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

2004/05:Ub395 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av stödinsatser från det nationella anslaget till Örebro universitet för kostnader för tolkar till döva, dövblinda och hörselskadade studenter.

2004/05:Ub396 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att se över det ekonomiska ansvaret för lärcentrum.

2004/05:Ub405 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskningsresurser som kan garantera de fria teologiska högskolornas fortsatta utveckling som folkrörelsebaserade högskolor på gedigen vetenskaplig grund.

2004/05:Ub410 av Sonja Fransson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att Högskolan i Borås även fortsättningsvis kan utveckla In-vandrarakademien.

2004/05:Ub419 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2004/05:Ub420 av Per Landgren m.fl. (kd, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avsätta resurser för dokumentation och forskning i det assyriska/syrianska/kaldeiska folkets historia.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta initiativ till ett dokumentations- och forskningscentrum i Sverige för det assyriska/syrianska/kaldeiska folkets identitet och historia.

2004/05:Ub428 av Kerstin Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningens betydelse.

2004/05:Ub433 av Sverker Thorén (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja takbeloppet för Högskolan i Kalmar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på försök göra kommunerna i norra Kalmar län till beställare av högskoleutbildning.

2004/05:Ub434 av Sverker Thorén (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en permanent forskarskola för fiskekologi och fiskeribiologi med tillhörande resurser bör föras till Högskolan i Kalmar.

2004/05:Ub439 av Marianne Carlström m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på forskning och forskarutbildning i Västsverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt utbyggnad av högskolan samt de kvalificerade yrkesutbildningarna i Västsverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler platser till läkarutbildningen i Västsverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler platser till vårdutbildningarna i Västsverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nätverksbaserad forskarskola i vårdvetenskap i Västsverige.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationellt centrum för arbetsintegrerat lärande i Västsverige.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt satsning på form, design och medier i Västsverige.

2004/05:Ub441 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till studentbostäder vid fördelning av högskoleplatser.

2004/05:Ub449 av Marie Wahlgren och Allan Widman (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Malmö högskola tilldelas universitetsstatus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Malmö högskola och Lunds universitet skall tilldelas ett ökat antal studentplatser.

2004/05:Ub450 av Marie Wahlgren m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödja den skånska livsmedelsforskningen.

2004/05:Ub451 av Marie Wahlgren m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en forskarskola för reumatiska ledsjukdomar och artros vid Lunds universitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en forskarskola för fibromyalgi och långvarig smärta vid Linköpings universitet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett kunskapscentrum för fibromyalgi.

2004/05:Ub452 av Marie Wahlgren (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar av systemet för finansiering av högskoleutbildning.

2004/05:Ub453 av Luciano Astudillo m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Malmö högskola universitetsstatus.

2004/05:Ub456 av Marianne Carlström och Maria Hassan (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av forskning inom konstområdet.

2004/05:Ub459 av Maria Öberg och Per Erik Granström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett institut för subarktisk kulturlandskapsforskning.

2004/05:Ub461 av Anita Johansson och Ann-Kristine Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkt forskning beträffande samisk rätt samt samisk organisations- och folkrörelsehistoria.

2004/05:Ub471 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Valideringsdelegationen.

2004/05:Ub472 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka den utbildningsvetenskapliga forskningen.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att permanenta den utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten, för att trygga läraryrsörjningen, dimensionerar lärarutbildningen ur ett nationellt perspektiv.

2004/05:Ub473 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundutbildningsanslagen bör innehålla avsatt del för vetenskaplig anknytning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bildning i resurstilldelningssystemet.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beakta rekrytering från underrepresenterade grupper vid utformningen av resurstilldelningssystemet.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärosätenas ansvar för Nätuniversitetet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheten Nätuniversitetet.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärosätenas ansvar för lärcenter.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgiftsfrihet för studenter från Sverige och EES-länderna.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av högskoleförordningen för att möjliggöra att avgifter tas ut av studenter som kommer utanför EES-området.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurstilldelningssystemet skall ta hänsyn till kursernas svårighetsgrad.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurstilldelningssystemet skall ta hänsyn till pedagogisk mångfald.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler fria högskolor.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nedläggning av små myndigheter och samordning av deras uppgifter.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fast grundfinansiering för att minska lärosätenas sårbarhet vid växlande söktryck.

48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en andel avsatt till forskningsanknytning i grundutbildningsanslagen.

2004/05:Ub476 av Sofia Larsen m.fl. (c):

1. Riksdagen beslutar att uppta nya anslag för Läs- och skrivutveckling, Kvalitetsinstitut och ökning av anslagen till forskning och forskarutbildning.
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2004/05:Ub477 av Sofia Larsen m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka baskunskaperna i skolan genom en satsning på matematik samt läs- och skrivutveckling.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta ett nationellt kvalitetsinstitut.

2004/05:Ub478 av Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om likvärdiga fakultetsanslag för Linköpings universitet som för andra universitet i motsvarande storlek.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om redovisning av grunderna för beräkning av fakultetsanslag.

2004/05:Ub479 av Inger Davidson m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Eke- och Hållsboskolorna.

2004/05:Ub480 av Inger Davidson m.fl. (kd):

34. Riksdagen beslutar att lägga ned Myndigheten för skolutveckling.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Skolverket och den statliga kvalitetsgranskningen av skolväsendet.

2004/05:Ub481 av Inger Davidson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Myndigheten för Sveriges nätuniversitet.
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2004/05:Ub482 av Torsten Lindström m.fl. (kd, fp, m, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om School of Aviation i Västerås.

2004/05:Ub485 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en successiv höjning av resurserna i grundutbildningen med målet 20-procentig ökning.
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omfördelning av Vetenskapsrådets anslag.

2004/05:Ub487 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att se över det ekonomiska ansvaret för lokala studiecentrum och distansstudier.

2004/05:Ub489 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stöd till universitets- och högskoleutbyggnad i fortsättningen knyts till ett krav på berörd kommun att jämsides ordna bostäder till studenterna.

2004/05:Ub491 av Niclas Lindberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att över tiden utöka antalet högskoleplatser i Stockholmsregionen.

2004/05:Ub505 av Anne-Marie Ekström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra Invandrarakademin i Borås med filial i Dalsland till en nationell resurs.

2004/05:Sf288 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av en reformerad skola med tydligare krav och mål för kampen mot utanförskapet samt behovet av att kanalisera extraresurser och riskkapital till skolorna i sociala krisområden.

2004/05:Sf355 av Kenneth Lantz m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att inrätta en professur i försäkringsmedicin.

2004/05:So359 av Birgitta Carlsson och Birgitta Sellén (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att örönmärkta medel avsätts för forskning inom komplementär- och alternativmedicinen.

2004/05:So395 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffande av den nationellt reglerade maxtaxan.

2004/05:So428 av Yvonne Andersson och Sven Brus (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta landets lärosäten att sälja utbildning till människor från andra länder.

2004/05:So520 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en extra satsning på vidareutbildning av fler lärare i specialpedagogik är nödvändig.

2004/05:So596 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett nytt institut för hälsa.

2004/05:So605 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler platser till läkar- och sjuksköterskeutbildningarna måste tillskapas.

2004/05:So617 av Barbro Feltzing (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning på den reumatologiska sjukdomen sklerodermi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta professurer i reumatologi vid universitetssjukhusen.

2004/05:Kr254 av Kent Olsson m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen på designområdet.

2004/05:T260 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om universitetsansökan från Södertörns högskola.

2004/05:T335 av Johan Linander och Lars-Ivar Ericson (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett Campus Ystad.

2004/05:MJ510 av Anita Brodén m.fl. (fp, c, kd, mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett antal tidsbegränsade forskningsinstitut, fokuserade på problemorienterad forskning inom området hållbar utveckling.

2004/05:N239 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att öka antalet platser inom den högre utbildningen i Storstockholm.

2004/05:N242 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka anslagen till forskningen.

2004/05:N254 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av utbildningssatsningar som en del av landsbygdspolitiken.

2004/05:N346 av Hans Backman m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utlokaliserade högskoleutbildningar skall åtföljas av ersättning för merkostnaderna för utlokalisering.

2004/05:N401 av Anita Brodén m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av anslag till forskning, Chalmers ställning som teknisk högskola i världsklass samt Invandrarakademin i Borås som permanent nationell resurs.

2004/05:N409 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fördelningen av platser på högskolorna skall ske efter studenternas önskemål.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Södertörns högskolas ansökan om att bli universitet.

2004/05:N414 av Runar Patriksson och Anita Brodén (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalificerad yrkesutbildning i Dalsland.

2004/05:A321 av Ulf Holm m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mansforskning utifrån det feministiska perspektiv som beskrivs i motionen skall stimuleras ytterligare.

2004/05:A350 av Tobias Billström m.fl. (m, fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning.

2004/05:A352 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ökad forskning på äldre kvinnors hälsa, sjukdom och medicinanvändning.

2004/05:Bo304 av Annelie Enochson (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillgången till bostäder är ett konkurrensmedel om högskoleplatser.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 b § och 9 kap. 8 a § skollagen (1985:1100)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***5 kap.****4 b §²**

Ett individuellt program skall först och främst förbereda eleven för studier på ett nationellt program eller ett specialutformat program.

Ett individuellt program skall först och främst förbereda eleven för studier på ett nationellt program eller ett specialutformat program. *Utbildningen skall bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.*

Ett individuellt program kan

1. särskilt inriktas mot studier på ett nationellt eller specialutformat program (programinriktat individuellt program),
2. göra det möjligt för ungdomar att genom lärlingsutbildning förena en anställning som syftar till yrkesutbildning med studier av vissa ämnen i gymnasieskolan, och
3. möta elevers speciella utbildningsbehov.

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

² Senaste lydelse 1999:887.

Ett individuellt program som har ett sådant syfte som avses i första stycket kan utformas för en grupp elever.

Ett programinriktat individuellt program skall utformas för en grupp elever.

Utbildningen på ett individuellt program skall följa en plan, som skall fastställas av styrelsen för utbildningen. I fråga om sådana individuella program som avses i andra stycket 2 får regeringen föreskriva att utbildningen i skolan skall omfatta minst vissa ämnen.

9 kap.

8 a §³

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då utbildningen började.

Om utbildningen i bidragshänseende har hänförts till ett sådant nationellt program som elevens hemkommun anordnar, skall bidraget bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet i de egna gymnasieskolorna. När bidraget bestäms skall hänsyn tas till den fristående skolans åtagande och elevens behov. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Om elevens hemkommun inte anordnar ett sådant program som avses i andra stycket, men den kommun där den fristående skolan är belägen (lägeskommunen) gör det, skall bidraget bestämmas efter samma grunder som lägeskommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet i lägeskommunens gymnasieskolor. Hemkommunen skall ta hänsyn till den fristående skolans åtagande och elevens behov. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

I andra fall än som avses i andra och tredje styckena, skall elevens hemkommun betala det belopp som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt har föreskrivit. För en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd skall kommunen därutöver lämna ett extra bidrag.

I andra fall än som avses i andra stycket, skall elevens hemkommun betala det belopp som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt har föreskrivit. För en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd skall kommunen därutöver lämna ett extra bidrag. Kom-

³ Senaste lydelse 2002:159.

Kommunen är dock inte skyldig att lämna extra bidrag, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Kommunens skyldighet att lämna bidrag till skolan gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Om bidraget avser en asylsökande elev eller en annan elev som vistas i Sverige under liknande omständigheter, skall kommunen i stället för vad som anges i andra – *fjärde* styckena betala det belopp som regeringen har föreskrivit särskilt.

munen är dock inte skyldig att lämna extra bidrag, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Kommunens skyldighet att lämna bidrag till skolan gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Om bidraget avser en asylsökande elev eller en annan elev som vistas i Sverige under liknande omständigheter, skall kommunen i stället för vad som anges i andra *och tredje* styckena betala det belopp som regeringen har föreskrivit särskilt.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2004 i fråga om 9 kap. 8 a § och i övrigt den 1 juli 2006. Bestämmelserna i 9 kap. 8 a § tillämpas första gången på bidrag för 2005. Bestämmelserna i 5 kap. 4 b § tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2006.

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen
(1995:1249) om försöksverksamhet med ökat
föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns
skolgång;

Härigenom föreskrivs att lagen (1995:1249) om försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande över utvecklingsstörda barns skolgång, som gäller till utgången av juni 2005⁴, skall fortsätta att gälla till och med utgången av juni 2008.

⁴ Lagens giltighet senast förlängd 2000:446.

BILAGA 3

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag. Företrädarna för (m), (fp), (kd) och (c) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 13–16).

Belopp i 1 000-tal kronor

Politikområde Anslag		Anslags- typ	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
				(m)	(fp)	(kd)	(c)
25 Utbildningspolitik							
25:1	Statens skolverk	(ram)	298 208	+272 623	-200 000	+50 000	-70 000
25:2	Myndigheten för skolutveckling	(ram)	96 278	-96 278	-96 278	-96 278	-96 278
25:3	Utveckling av skolväsende och barnomsorg	(ram)	208 841		-60 000	-100 000	-50 000
25:4	Specialpedagogiska institutet	(ram)	350 157	-350 157		+5 000	
25:5	Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med funktionshinder	(ram)	23 338	+1 262			
25:6	Specialskolemyndigheten	(ram)	245 569	+116 719			
25:7	Särskilda insatser på skolområdet	(ram)	281 353				
25:8	Sameskolstyrelsen	(ram)	32 816				
25:9	Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	(ram)	3 660 000		-900 000		-3 660 000
25:10	Bidrag till personalförstärkningar i förskola	(ram)	1 000 000	-1 000 000	-1 000 000		-1 000 000
25:11	Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem	(ram)	1 500 000		-1 500 000		-1 500 000

Politikområde Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(fp)	(kd)	(c)
25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola	(ram)	133 522				
25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	(ram)	92 796				
25:14 Nationellt centrum för flexibelt lärande	(ram)	99 015			-20 000	
25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxen- utbildning	(ram)	157 262			-15 000	
25:16 Bidrag till vissa organisationer för uppsökande verksamhet	(obet.)	50 000	-50 000	-40 000	-50 000	-50 000
25:17 Statligt stöd för utbildning av vuxna	(ram)	1 916 797	-1 916 797	-900 000	-175 000	-1 916 797
25:18 Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning	(ram)	18 905				
25:19 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning	(ram)	793 181	-793 181	+100 000		+50 000
25:20 Valideringsdelegationen	(ram)	15 261			-15 261	
25:21 Utveckling av påbyggnadsutbildningar	(ram)	125 000				
25:22 Uppsala universitet: Grundutbildning	(ram)	1 137 310	-1 137 310			
25:23 Uppsala universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	1 185 950	-1 185 950			+10 000
25:24 Lunds universitet: Grundutbildning	(ram)	1 465 988	-1 465 988			
25:25 Lunds universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	1 204 255	-1 204 255			+10 000
25:26 Göteborgs universitet: Grundutbildning	(ram)	1 418 138	-1 418 138			
25:27 Göteborgs universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	981 022	-981 022			+10 000
25:28 Stockholms universitet: Grundutbildning	(ram)	902 304	-902 304			
25:29 Stockholms universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	1 003 274	-1 003 274			+10 000
25:30 Umeå universitet: Grundutbildning	(ram)	1 020 911	-1 020 911			
25:31 Umeå universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	687 409	-687 409			+10 000

Politikområde Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(fp)	(kd)	(c)
25:32 Linköpings universitet: Grundutbildning	(ram)	1 100 417	-1 100 417			
25:33 Linköpings universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	478 087	-478 087			+10 000
25:34 Karolinska Institutet: Grundutbildning	(ram)	550 091	-550 091			
25:35 Karolinska Institutet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	768 480	-768 480			+5 000
25:36 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	(ram)	892 955	-892 955			
25:37 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	(ram)	659 624	-659 624			+5 000
25:38 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	(ram)	564 425	-564 425			
25:39 Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	245 045	-245 045			+15 000
25:40 Karlstads universitet: Grundutbildning	(ram)	451 910	-451 910			
25:41 Karlstads universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	147 188	-147 188			+15 000
25:42 Växjö universitet: Grundutbildning	(ram)	378 673	-378 673			
25:43 Växjö universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	143 246	-143 246			+15 000
25:44 Örebro universitet: Grundutbildning	(ram)	523 689	-523 689			
25:45 Örebro universitet: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	159 594	-159 594			+15 000
25:46 Mittuniversitetet: Grundutbildning	(ram)	466 675	-466 675			
25:47 Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	133 226	-133 226			+15 000
25:48 Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning	(ram)	202 930	-202 930			
25:49 Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning	(ram)	63 956	-63 956			+5 000
25:50 Malmö högskola: Grundutbildning	(ram)	669 147	-669 147			

Politikområde Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(fp)	(kd)	(c)
25:51 Malmö högskola: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	74 993	-74 993			+5 000
25:52 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	(ram)	372 573	-372 573			
25:53 Högskolan i Kalmar: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	64 895	-64 895			+5 000
25:54 Mälardalens högskola: Grundutbildning	(ram)	517 594	-517 594			
25:55 Mälardalens högskola: Forskning och forskar- utbildning	(ram)	46 045	-46 045			+15 000
25:56 Danshögskolan: Grundutbildning	(ram)	35 123	-35 123			
25:57 Dramatiska institutet: Grundutbildning	(ram)	76 505	-76 505			
25:58 Högskolan i Borås: Grundutbildning	(ram)	327 411	-327 411			
25:59 Högskolan Dalarna: Grundutbildning	(ram)	320 824	-320 824			
25:60 Högskolan på Gotland: Grundutbildning	(ram)	91 918	-91 918			
25:61 Högskolan i Gävle: Grundutbildning	(ram)	334 567	-334 567			
25:62 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	(ram)	261 026	-261 026			
25:63 Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	(ram)	291 191	-291 191			
25:64 Högskolan i Skövde: Grundutbildning	(ram)	246 204	-246 204			
25:65 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grund- utbildning	(ram)	246 684	-246 684			
25:66 Idrottshögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	44 776	-44 776			
25:67 Konstfack: Grundutbildning	(ram)	119 399	-119 399			
25:68 Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	(ram)	54 622	-54 622			
25:69 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grund- utbildning	(ram)	124 913	-124 913			
25:70 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	397 793	-397 793			
25:71 Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	16 849	-16 849			
25:72 Södertörns högskola: Grundutbildning	(ram)	251 382	-251 382			
25:73 Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	27 116	-27 116			

Politikområde Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(fp)	(kd)	(c)
25:74 Enskilda utbildningsanordnare på högskole- området m.m.	(ram)	2 006 836	+20 000			+5 000
25:75 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	(ram)	287 228		-70 000	-71 000	-67 081
25:76 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor	(ram)	347 644				
25:77 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	(ram)	1 934 671				
25:78 Högskoleverket	(ram)	187 915		-30 602	-4 900	
25:79 Verket för högskoleservice	(ram)	14 225				
25:80 Centrala studiestödsnämnden m.m.	(ram)	505 470	+180 000			
25:81 Överklagandenämnden för studiestöd	(ram)	10 824				
25:82 Internationella programkontoret för utbildnings- området	(ram)	43 514				
25:83 Myndigheten för Sveriges nätuniversitet	(ram)	32 028			-32 000	
25:84 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	(ram)	34 808				
25:85 Utvecklingsarbete inom Utbildnings- departementets område m.m.	(ram)	11 787	-6 787		-11 787	
25:86 Nationellt kvalitetsinstitut (nytt anslag)	(ram)		+150 000	+200 000		+200 000
25:87 Barnskola (nytt anslag)	(ram)		+1 000 000			
25:88 Kvalitetssatsningar i förskolan (nytt anslag)	(ram)			+200 000		
25:89 Läs- och skrivutveckling (nytt anslag)	(ram)					+400 000
25:90 Satsning på behöriga lärare, förskollärare och fritidspedagoger (nytt anslag)	(ram)			+2 500 000		
25:91 Lärlingsutbildning (nytt anslag)	(ram)			+100 000	+10 000	
25:92 Vuxnas utbildning (nytt anslag)	(ram)		+3 609 978			
25:93 Yrkehögskola (nytt anslag)	(ram)				+10 000	
25:94 Grundläggande högskoleutbildning (nytt anslag)	(ram)		+16 050 083			
25:95 Kvalitetshöjning i högskolan (nytt anslag)	(ram)			+200 000		

Politikområde Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(fp)	(kd)	(c)
25:96 Lägre takt i utbyggnaden i högskolan (nytt anslag)	(ram)		-130 000			
25:97 Forskning och forskarutbildning (nytt anslag)	(ram)		+8 667 847			
25:98 Ökning av anslagen till forskning och forskar- utbildning (nytt anslag)	(ram)		+600 000		+75 000	+222 118
25:99 Ökat antal disputerade lärare (nytt anslag)	(ram)				+40 000	
25:100 Försäljning av högskoleutbildning (nytt anslag)	(ram)				+93 000	
25:101 Kompletteringsutbildning till utländska akademiker (nytt anslag)	(ram)		+70 000			
26 Forskningspolitik						
26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forsknings- information	(ram)	2 522 807				
26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning	(ram)	105 089				
26:3 Rymdforskning	(ram)	156 274				
26:4 Institutet för rymdfysik	(ram)	44 423				
26:5 Kungl. biblioteket	(ram)	236 891				
26:6 Polarforskningssektariatet	(ram)	25 355				
26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU	(ram)	15 225				
26:8 Sunet	(ram)	39 647				
26:9 Centrala etikprövningsnämnden	(ram)	4 182				
26:10 Regionala etikprövningsnämnder	(ram)	40 705				
26:11 Särskilda utgifter för forskningsändamål	(ram)	211 470			-9 000	
Summa för utgiftsområdet		43 867 639	+1 904 990	-956 880	-317 226	-7 358 038